שבועון לבית ולמשפחה, גליון מס' 204, יום ד', י"ז באייר תשמ"ח, 4.5.1988
השער: נסיכה בשר ודם
מעריב
פיצה זה מקפיצה
מקפיצה את הזרבובים ישר אליך!
בכל אריזת „פיצה מקפיצה" חסכונית של 10 פיצות,
מחכה לכם בובת זרבובים משגעת. ככל שתזללו יותר
פיצות מקפיצות חסכוניות, יגדל אוסף
בובות ה זרבובים שלכם.
כך יהיה לכם גם טעים וגם כייף חיים.
מעדנות
נוסח איטליה
לאכול ולהנות

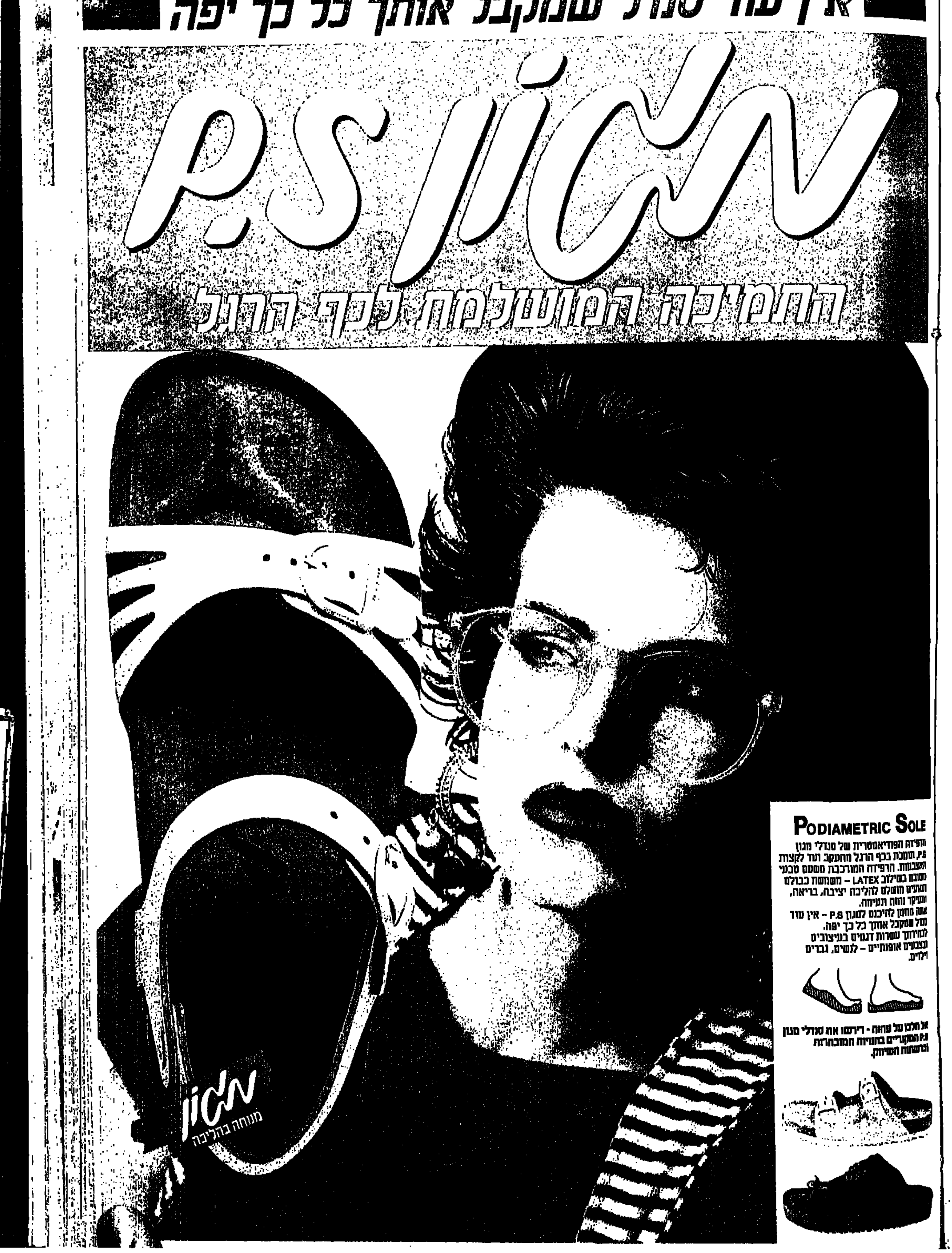

אין עוד סנדל שמקבל אותך כל כך יפה
מגון P.S
התמיכה המושלמת לכף הרגל
PODIAMETRIC SOLE
הרפידה הפודיאמטרית של סנדלי מגון P.S, תומכת בכף הרגל מהעקב ועד לקצות האצבעות. הרפידה המורכבת משעם טבעי משובח בשילוב LATEX – משמשת כבולם זעזועים מושלם להליכה יציבה, בריאה, ובעיקר נוחה ונעימה.
עכשו סחמן להיכנס למגון P.S – אין עוד סנדל שמקבל אותך כל כך יפה.
לבחירתך עשרות דגמים בעיצובים ובצבעים אופנתיים – לנשים, גברים וילדים.
אל תלכו על פחות - דרשו את סנדלי מגון P.S המקוריים בחנויות המובחרות וברשתות השיווק.
מגון
מנוחה בהליכה

הצעה קוסמת
מבצע תו הזהב
קח 3200 ש"ח ביד
החזר 3195 ש"ח בלבד
ב-9 תשלומים שווים
החברה רשאית בכל עת להפסיק או לשנות את תנאי התכנית.
GREEN CARD VOUCHERS 1988
$1000
one thousand dollars in cash
כסף וזהב
מדינת ישראל חוגגת 40 שנה לעצמאותה.
אכן - חג גדול, ואתה האזרח מוזמן להשתתף בחגיגה.
קח עכשיו, ממש ברגע זה, את מה שמגיע *לכל אזרח לרגל המאורע:
1,600 ש"ח ($1,000) במזומן
ובנוסף 1,600 ש"ח בתווי קניה, בשוברי "תו הזהב".
3,200 ש"ח ביד. עוד היום.
* ההצעה ללקוחות אשר יעמדו בקריטריונים שנקבעו ע"י החברה.
ההצעה לשכירים בעלי הכנסה חודשית של -.1,200 ש"ח לפחות.
המיטב שבתו
"תו הזהב" הינו שובר קניה, עליו טבוע סכום נקוב בדולרים (U.S$)
זהו "מטבע קשה" המקנה אפשרויות רכישה בכל הארץ, ואתה יכול להנות איתו מקניה אישית, או להעניקו לידידיך או לבני משפחתך.
שוברי תו הזהב הונפקו - למענך האזרח - ע"י הגורמים שהתאחדו לקדם במיוחד בשנה זו את המסחר והתיירות בישראל.
עובדה זו, מבטיחה לך הנאה שלמה ממגוון אפשרויות השימוש בשוברים ובעיקר ממבצע אמין ורציני.
התקשר והתעשר
את הסכום, אתה מקבל מידית - 3,200 ש"ח ביד.
ההחזר: -.3,195 ש"ח בלבד, ב-9 תשלומים חודשיים שווים.
* ללא ריבית.
* ללא הצמדה.
* ללא ערבים.
אם החוש המסחרי שלך מתחיל לפעול - התקשר מייד.
בא לקבל את המגיע לך - החגיגות החלו.
לפרטים: גרין קארד 1988 בע"מ טל. 337125, 333650, 332176, 03-337129.
נצל את זכיות האזרח שלך-תו הזהב

כותבים לנו

סגנון

8
יוסף לפיד:
הטור של טומי

22 ,12־10
קורים דברים

23
רותי קינן:
עוגות כלה

32־30
הדס מנור:
שמלת כלולות

36,34
טלילה בן־זכאי:
יומן של אהבה

39־38
גאמא
נסיכה בשר ודם

41
רפי יעקובי:
בית־ספר לידידות

46
אורית הראל:
חופז בחו"ל

עורכות:
חסר אבידר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית אדלר, רותי בנאי

מודעות: נילה שניידר, סימה בכלי
טלפון 439474 (03)

מזכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון 439276 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

הנסיכה קרוליין ממונקו, הבת של גרייס קלי, עם סגנון משל עצמה. חלפו ימי הזוהר אפופי הרכילות. "רציתי להיות אם", היא מצהירה, "ולכן נישאתי לבעלי השני בעוד אני נחשבת בעיני הכנסיה נשואה לבעלי הראשון". כתבה מלאה על חייה בעמודים 38־39. גאמא.

מחאה תקיפה

אנו הח"מ מוחים בכל תוקף על פרסום דברי השקר, השנאה והנאצה בכתבה: "לבני המשרתים בשטחים" ("סגנון" 201) והתחומה בראשי־תיבות ר.א., ואנו בטוחים שאילו היו מפרסמים כתבה כזאת בעתון ערבי – הוא היה נידון מיד לסגירה ובצדק. יש גבול לחופש־ההסתה המכוסס על כזבים. אנו מתביישים שיש בתוכנו עוכרי־ישראל כאלה.

בלהה עמירם ומנחם עמירם
ועוד 15 אזרחים
ששמותיהם שמורים במערכת.

הערת "סגנון": למערכת הגיעו גם מכתבים נוספים בנושא. לאחר שנבחרו המכתבים המייצגים – העניין מוצה מעל דפי "סגנון". מכתבים נוספים בנושא לא יופיעו במדור זה.

חינוך מיני

תוספת לוויכוח בעניין החינוך המיני: ילד שואל את אביו: "מנין באתי?", והאב המודרני והמתירני מסביר באריכות ובפרטים לילדו את פלא הולדת הילדים. "מעניין מאד", מגיב הבן, "יוסי מהכיתה שלי אומר שהוא בא מרומניה".

חולון — ניצה סנדרוביץ

אין חסידה

כגננת, שעבדה 30 שנה בגן עם ילדים בני 5–3, איני יכולה לעבור בשקט על מכתבו של אפרים איינשטיין "בער החסידה" ("סגנון" מס' 199). כבר לפני 15 שנה נעלמה החסידה מנוף החיים של ילדינו. והרי הפעוט רואה בטלוויזיה איך נולד כל חי, ואפילו לידה. והאם טוב יותר שילד בן 10 יסגר בחדרו עם ספר מין? אנחנו, הגננות, לא צריכים לסלף באוזני הילדים את ההסבר המיני, לבל יאמרו כי אבא ואמא משקרים להם.

טבעון — דינה זק

צילום ההזמנה לתערוכת עמית לוינסון

תיקון טעות

בשל אי־הבנה השתרבב לכתבה "דוברת לחסרי־בית" של דיאנה לרנר ("סגנון" 203) תצלום שצילם עמית לוינסון. התצלום מופיע בתערוכת צילומים שלו, בגלריה עמליה ארבל בהרצליה וגם הודפס על ההזמנה.

דעה אחרת

מעט בחורות יפות

קראתי בעניין את המאמר "שתיים אוחזות באחד", העוסק בבעיה כאובה ואמיתית, שאני, כרווק בן 36, חש מזה שנים.

אכן קיימת בעיה קשה של פנויים/פנויות, המקיפה עשרות ואולי מאות אלפים. הבעיה, כפי שאני רואה וחש אותה, מתמקדת ראשית בחסר היצע מתאים לפנויים בעלי רמה ובעלי שאיפות לבן זוג ברמה, ושנית בדפוסי התנהגות ומוסכמות חברתיות שמרניות ומעוותות, שבחלקן אבד עליהן הכלח, והן חלק מהבעיות החברתיות הכוללות במדינת ישראל.

אני בהחלט מסכים ורואה בחורות שלא מוצאות בני זוג, וההגדרה שניתנה לאותם טיפוסים, שאני מכיר היטב כאימפוטנטים רגשיים, אכן נכונה ואולם אוסיף את המבט שלי כרווק – מה לעשות שבני אדם הם בסך הכל "קופים עירומים", ואלמנט המשיכה הפיזית הוא חשוב, וממנו מתחיל קשר. הבעיה – יש מעט בחורות יפות באמת ומושכות, דבר הגורם להתרוצצות "כעכבר מסומם" כפי שהתבטאה אותה בחורה במאמר של הרווקות הפחות־מושכות, ולהשתחצנות ואפילו "זונתיות" מצד הבחורות היפות באמת, שיודעות שהן בשוק של קונים. זה אכזרי, אבל זה המצב ואי אפשר להתעלם מזה. לאחר 15 שנות נסיון "בשוק הבשר", אני יכול להעיד שלבחורות יפות באמת אין שום בעיה! הבעיה היא של הבינוניות והמכוערות וגם אולי של היפות והמתוסבכות.

הנוסחה של מרפי: יופי כפול אופי־קבוע עובדת להפליא בארץ. אז מה עושה רווק כמוני שנראה טוב והוא אדם רגיש וטוב לב אך מחפש בחורה מושכת באמת – לפעמים מתפשר ויוצא עם פחות יפות ולרב נשאר לבד.

לגבי האספקט השני של דפוסי ההתנהגות והמוסכמות: הבחורות בארץ "מתוכנתות" בידי אמהות יהודיות, לכך שתכלית קיומן היא להתחתן. כשנערה מגיעה לגיל שמעל 15.5, כל כולה נתונה למשימה המקודשת. לכן כשהיא נפגשת עם רווק, שאולי רוצה קצת לבלות ואולי רוצה חברה ואולי סתם קצת מין, היא מגישה לו את מה שאני מכנה "טופס הבעת רצינות", שאם אינו חותם עליו – הוא פסול והיא לא "נותנת" לו. גם אני כרווק שבהחלט רציני בכוונותיו לא יכול להתחייב ולהרגיש לחוץ וזה בפירוש ההרגשה שנותנות הרבה בחורות שאיתן אני נפגש. כל פרשה שמסתיימת בנישואין צריכה לדעתי לעבור דרך האהבה, והיא־היא שחסרה ושהרבה נשים שאני פוגש פשוט לא יודעות מהי או אולי מתייאשות מלהשיגה.

הבחורות בארץ וביחוד אלו שנשארו לבד צריכות לשאול את עצמן מה אצלי לא בסדר? מה אני יכולה לשפר כדי להשיג משהו שגם אם אינו האידיאלי אולי הוא פשרה אפשרית!

ישראל חרג, רמת־גן

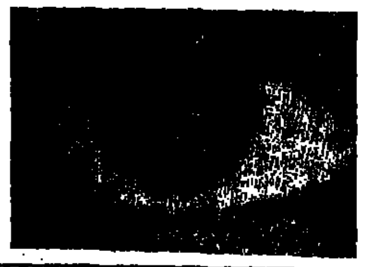

אופטיקה מעולם אחר

יוראופטיק YorOptic

המרכז לאופטיקה ועדשות מגע המשוכלל ביותר בארץ
בניהולו של לוי יורם

★ מבחר משקפי שמש מרהיב ממיטב יצרני העולם
★ מומחים לעדשות מגע מכל הסוגים
★ מבחר מרהיב של מסגרות ראיה אופנתיות
★ בדיקות במערכת ממוחשבת
★ עדשות מגע צבעוניות חדישות

רמת־גן, רח' ז'בוטינסקי 93, מול אואזיס, טלפון: 7513914

תראו מה קורה כשרגבה נכנסת לאמבטיה

מבצע היכרות
899 ש"ח כולל מע"מ
לכל הארונות שבצילום

חדש

ריהוט אמבטיה מודולרי מוכן להרכבה

רגבה שמייצרת לך את המטבחים הטובים ביותר, מביאה לך עכשיו ארונות אמבטיה מוכנים להרכבה. כן, מהיום אינך צריכה לחכות לנגר הפרטי או להתפשר על מוצרי פלסטיק.

איכות עד הסוף
ריהוט האמבטיה של רגבה מיוצר בתהליך ממוחשב על פי ידע של חברה גרמנית נודעת שמאחוריה מאות אלפי ארונות אמבטיה מעולים. החומר שנבחר לייצר ממנו את הארונות הינו עץ בעיבוד מיוחד הנקרא "יהלומית" בציפוי שכבת מלמין עבה מהרגיל, המבטיחה אטימות מוחלטת. הפירזול כולו מיובא במיוחד מחו"ל ומיוצר בסטנדרט הגבוה ביותר המבטיח תנועה חלקה של המגירות.
* אחריות חיצרן ניתנת ל־5 שנים.

עיצוב סלוני
מה יש לדבר, הארונות של רגבה משנים את פני האמבטיה מקצה לקצה. העיצוב נקי, אלגנטי ממש כמו בסוויטה מפוארת.
לבחירתך 6 דגמי ארונות שונים המאפשרים אינסוף שילובים שונים ומעניינים.

מותאם לכל חדר אמבטיה
ריהוט האמבטיה של רגבה הינו מודולרי ונמכר ביחידות נפרדות.
בקלות תוכלי להתאימו לגודל חדר האמבטיה שלך, המתוכנן או הקיים.

מוכן מהיום להיום
בבוקר קנית, אחרי כמה שעות הריהוט מורכב אצלך באמבטיה.
ריהוט של רגבה נמכר מהמלאי כשהוא מפורק בצרוף הוראות הרכבה פשוטות ומדוייקות.
במקרה ותרצי תוכלי להעזר במרכיבים המקצועיים של חברת "ידי זהב" שיופנו אליך על ידי המוכר בעת הקניה.

שיווק והפצה סולכור
סולכור חברה לשווק וקניות בע"מ
מקבוצת כור סחר החטיבה לסחר פנים
דרך פתח־תקוה 74, תל־אביב 67216 • טל. 03-336066

רגבה
עכשיו גם באמבטיה

כתובת המפעל:
מושב שיתופי

תעלTAAL
יהלומית · מוצר איכות חדש של תעשיות עץ לבוד־תע"ל משמרות

את ריהוט האמבטיה של רגבה ניתן להשיג בחנויות הבאות: תל־אביב • סולכור - המלך ג'ורג' 49 • שמר - יורדי הסירה 1 • חלפין - נחשאן 6 • מירמר - דיזנגוף, מגרשי התערוכה • סבן - אצ"ל 45 • ביתן הרסינה - המלך ג'ורג' 23 • מרכז הבניה (תצוגה). ירושלים • סולכור - שלומציון 9 • שמר - ירמיהו 80 • רמגר - ירמיהו 9 • משה קטן - כהרי בע"מ - שמגר 4 רוממה. חיפה • סולכור - כיכר סולל בונה • שמר - שד' ההסתדרות 20 • ריסנר - שלמה בן יוסף • עמלן - הנביאים 2 • רומא ישראל - הבנקים 6 • צפון פלסט - צומת קרית אתא. פתח תקוה • רפפורט - חפץ חיים 9 • שחמים - ז'בוטינסקי 98 • סולכור - בר כוכבא 67. בני ברק • סופר קרמיק 2000 - רח' יצחק נפחא • ריסנר - ז'בוטינסקי 9. רמת־גן • פימשקוביץ - ז'בוטינסקי 70. חדרה • קרמיקה סנטר - הגיבורים 66. רחובות • קרמיקה רחובות - אחד העם 28. רעננה • עדי - החרושת אזור התעשיה. ראשל"צ • נוטשטיין - עין הקורא 11. חולון • י.י.חרש - סוקולוב 100. נתניה • פייר - הרצל 17. באר שבע • קמחי - החלוץ 116. אשדוד • נעמן - המסגר 1. אשקלון • קרמיקה דרום - העבודה 4 • ובסוכנויות רגבה.

רגע, חושבים!

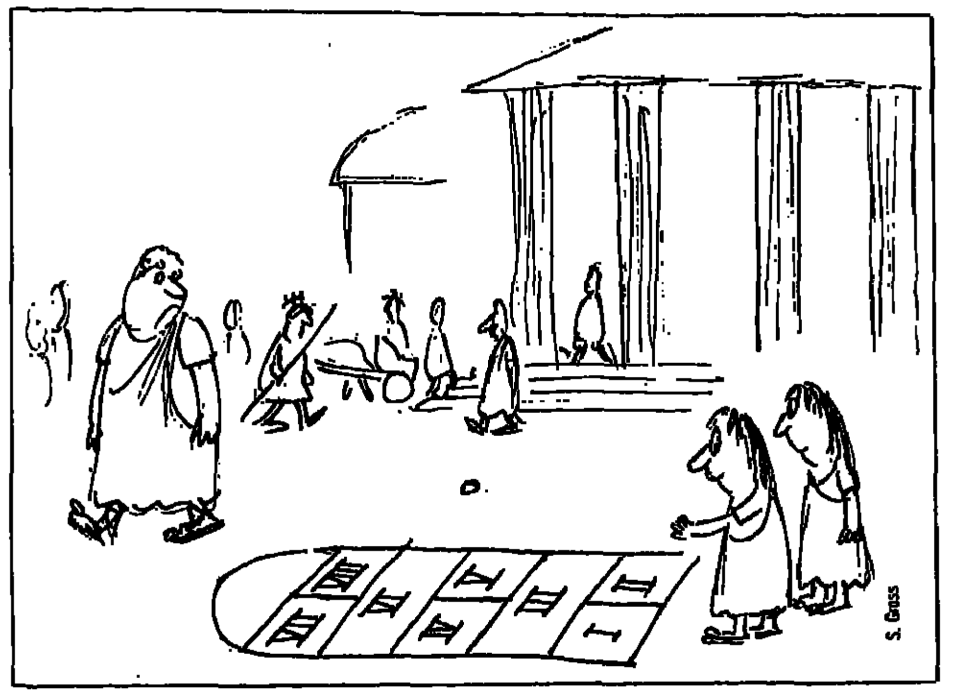

אבי דר

אז מה השעה?

עכשיו הם מציעים לנו עוד מכשיר פלאים הביתה. וידאו דיגיטאלי, קופסת פלאים שתאפשר לכם לצפות בו־זמנית, על גבי אותו מירקע בטלוויזיה הפרטית שלכם, בתשע תמונות שונות. תשע תחנות, או כל שילוב של תחנות ממשלתיות, שכונתיות, פיראטיות, זרות, שידורי לווין, ווידאו או מחשב ביתי.

עוד מכשיר פלאים שצפוי להצטרף בקרוב, לכל מי שרק יכול, לבתי האספנים הכפייתיים של מוצרי אלקטרוניקה מסובכים. עוד קופסת שתעמוד בצד מבויישת כי אף אחד לא מבין בדיוק איך להפעיל אותה, וכשם שתגיע מכוונת מבית החרושת – כך תמשיך לפעול אצלכם.

אני יושב ומביט על מכשיר הווידאו שלנו, קופסה מן הדור הישן, ווידאו שיודע "רק" לבצע את פעולתו הבסיסית: להעסיק ולהראות לילדות בשבת בשש בבוקר את "דובוני א'כפת לי". כבר שבוע שהווידאו שלנו קורץ לי.

00:00...00:00, השעון הדיגיטאלי שלו מהבהב בקביעות. מישהו לא כיוון את השעון לאחר הפסקת החשמל האחרונה. מישהו בוודאי שכח איך מכוונים את השעון במכשיר הפלאים, פאר תוצרת יפן והסביבה, המסוגל לקבל הוראות ביצוע לחודש ימים מראש, אם רק זוכרים איך ועל מה ומתי ללחוץ. המישהו הזה הוא אני.

זה וודאי מאוד מפתה להכניס הביתה את חידוש המאה, נכון לשבוע זה, עד לבואו של החידוש הבא: מיקרו טוסטר פרוססור דיגיטאלי, שיכין לכם אספרסו צבעוני לפי תיכנות בשפת הבייסיק שתכינו ערב קודם. בקטלוג מבטיחים לכם שגם ילד יכול להפעיל את החדשנות הזאת. נכון. ילד קטן אולי כן, אולם האבא שלו כבר לא. הוא מרכיב את המשקפיים, נוטל ליד את הפרוספקט שקיבל עם המכשיר החדש בשעתו, פעם – כאשר עוד הבין את הגדלים כין: VHF, UHS, או BETA. או, מילא, שימשיך להבהב, למי כבר חשובה השעה? אצלנו בבית ממילא לא סומכים עליו. כאשר כבר רוצים שהווידאו יקליט משהו בהעדרנו – מתקשרים הביתה ומבקשים מאחד מבני הבית שיגש בבקשה ויודא שהבחור מתחיל לעבוד בזמן.

כשאני מבקר אצל ידידים, שכנים או קרובים– כמעט תמיד מהבהב להם הווידאו, 00:00...00:00. החברים שלנו כבר לא כל כך דיגיטאלים. אצל "המהבהבים" תמצאו גם מכונת מיני־אספרסו מושבתת כי הם חזרו לפינג'אן על מדורת הגז, והמולטי־מיקסר רב החלקים מונח שנים בצד ללא שימוש, כי חבל להם להתחיל ולהרכיבו, "שהרי אפשר להקציף ולערבב ביד בצ'יק־צ'אק".

זו לא בושה, גם בעידן המחשבים בכל גנון, להודות "סליחה, אנחנו לא מסתדרים עם כל החשמלים האלה שבבית". לא כולם מסוגלים להתמודד עם ג'וקים אלקטרוניים המיועדים לרמת בוגרי M.I.T בפקולטה להנדסה אלקטרונית, או לילדים שפשוט נולדו לתוך זה.

אז מה אם אצלנו השעון המעורר, כמעט תמיד, מצלצל בשבע בערב ולא בשבע בבוקר. לא כל כך בראש לנו, לפני השינה, לזכור אם הנקודה הארומה ליד השעה מסמנת AM או PM. זה לא אסון לאומי שמתנור האפיה שלנו יוצא לפעמים צלי בלונדיני, כי שכחנו שהטמפרטורות בפרנהייט ולא בצלזיוס, או להיפך, למי זה חשוב?

אולי אנחנו מתקדמים לאחור? לתקופות אחרות, כשלא העסקנו עצמנו בהכנסת והוצאת מכשירים, מחשבים, מכוניות לטיפול ותיקון?

אז אם לא אלך היום אחר־הצהרים למסור לתיקון את הבלנדר, אולי סוף סוף יהיה לי זמן לכוון את שעון הוידאו שמסמן לנו נואשות כבר זמן רב 00:00..00:00. ■

ארט בוכוואלד

אסכולה אגרסיווית

יש 'אהבה אגרסיווית' – ויש 'עתונות אגרסיווית'. עניין העתונות האגרסיווית צמח מתחום הטלוויזיה, כאשר גילו המראיינים, שהרבה יותר כדאי לתקוף את המרואיינים, במקום להתייחס אליהם בעדינות. מרק פולו, מגיש מקומי, הסביר לי מדוע 'עתונות אגרסיווית' היא כעת הכלל המקובל בתקשורת המשודרת, לא תופעה חריגה.

"אם אתה מתייחס באדיבות לאדם שאותו אתה מראיין, הצופים חושבים שאתה מתרפס לפניו כמו כלכלב. הצופים רוצים לראות את הפוליטיקאים שלהם נרחקים אל הקיר, במיוחד בשנת בחירות", אמר.

"איך אתה עושה זאת?" התעניינתי.

"אתה שואל שאלות אגרסיוויות, כגון 'סנאטור, האם נאפת אי־פעם?'"

"ומה אם הוא אומר שלא?" ביקשתי לדעת.

"אז אתה שואל: 'האם הכומר שלך אי־פעם נאף?'"

"גם זאת יכולה להיות שאלה קשה", הוריתי.

"אתה חייב להבהיר לאובייקט שלך, שאתה הממונה על העניינים. נניח שאתה שואל אותו, 'מה הרגשתך לגבי תעלת פנאמה?' והוא משיב 'מזופתת'. או־אז עליך לקפוץ על ההזדמנות ולשאול אותו למה, במהלך העימות הטלוויזיוני בדה־מויין, הוא זימר זמירות אחרות. עליך לומר לו: 'בזמנך אמרת, ואני מצטט, "נמאס לי מתעלת פנאמה". אז מה המלה האחרונה שלך: מזופתת, או נמאס לי?' והוא משיב אז: 'בימים מסויימים אני מרגיש מזופת לגבי התעלה, ובימים אחרים נמאס לי ממנה'".

"בכל מקרה, הוא בידיך", הערתי.

"לפעמים אני מקבל מועמד ותיק, שרוצה לדבר על הגרעון, בעוד אני רוצה לדבר על חשבון־ההקפה של אשתו בחנות 'לורד אנד טיילור'. מיד כשהוא מעלה את נושא הגרעון, אני מזהיר אותו שיש לו רק עשר שניות להסביר את הנושא, ואז עוברים לפרסומות. זה בדרך כלל מעצבן אותו כל כך, עד שהוא שוכח על מה התכוון לדבר".

"זה באמת אגרסיווי", ציינתי.

"הטלוויזיה אינה מיועדת לשם הסברת גרעונות. משימתי היא לשוות רצף לתכנית. לכן, שאלותי לעולם אינן מעמיקות יותר מדי. אני חושב על האיש הקטן, שיושב בפאב שלו – ובכלל לא איכפת לו מי מתחיל במלחמת העולם השלישית. הוא רוצה לדעת, האם האיש הבא בבית הלבן עומד להפסיק את תנועת המטוסים המרעישים מעל ביתו".

"מי המרואיינים הטובים ביותר שלך?" שאלתי.

"אני אוהב להזמין לתכנית שלי מטיפים אוואנגליסטים, בעלי תכניות־טלוויזיה משלהם. הם באמת טובים, כי יש להם חומר שאיש לא חולם עליו אפילו. הם יודעים על הטילים הסובייטיים בקובה, על בני הערובה בלבנון ועל מלחמתו של המטיף ג'ימי סוואגרט נגד השטן בניו־אורלינס. הצופים מלקקים את האצבעות".

"אז אתה לעולם אינך מסרב לראיין אחד מהם?"

"לא, אלא אם כן יש מישהו שממש חובש על ראשו חבית של בירה. עליך להבין מה הפרינציפ של האסכולה האלימה בטלוויזיה. היא התחילה בטד קופל, שאמר למרואיינים שלו שהוא לא מבין על מה הם מדברים. אחר־כך החלו בכך גם המגישים של הרשתות, ובעקבותיהם סם דונלדסון, כתב הבית הלבן, כשבעקבותיו צועדים המגישים המקומיים והנשים. הנשים עדיין רכות יותר כלפי האובייקטים שלהן, מתוך יחס של כבוד לברברה וולטרס, שלעולם אינה מתנהגת באגרסיוויות, משום שהיא ליידי. אבל אנו, המראיינים בטלוויזיה, לא נסכים שכל אחד ירדוך לנו על הראש, משום שאלה המצלמות שלנו, ואנחנו שילמנו בעדן".

"אתה מפיק אותם דברים מהמרואיין כשאתה מתנהג באגרסיוויות?" רציתי לדעת.

"לא, אבל המרואיין שלי דווקא כן. העתונות הכתובה מציגה אותי כמו בן־זונה ממדרגה ראשונה".

"זה מטריד אותך?" שאלתי.

"אני מעדיף שמונה דקות של מסך מואפל, כמו במקרה של דן ראדר, ובלבד שלא אציג למישהו שאלה קלה מדי". ■

הטור של טומי

קיטי בבית הלבן?

ארצות הברית עברה כברת דרך ארוכה מהימים בהם ג'ון קנדי כמעט ולא נבחר לנשיא, רק מפני שלא היה פרוטסטנטי, אלא קאתולי. מועמדה של המפלגה הדמוקרטית לנשיאות יהיה הפעם בנם של מהגרים יוונים, מייקל דוקאקיס, שהוא בן הדת היוונית־אורתודוכסית. ומה שמעניין לא פחות, ואותנו מעניין אף יותר, היא העובדה, שאשתו של המועמד לנשיאות, קיטי דוקאקיס, היא יהודיה. אביה, הרי דיקסון, היה כנר בתזמורת הסימפונית של בוסטון. יהודים אמריקנים מדברים כיום בהתרגשות משועשעת על האפשרות, כי בפסח הבא תערוך קיטי סעודת סדר בבית הלבן. לקיטי דוקאקיס בן מנשואיה הראשונים, ליהודי בשם ג'ון חפץ. אבל הוא כבר גדול מדי בשביל לחפש את האפיקומן. לעומת זאת, יתכן כי מישהו יפתח את שערי הבית הלבן לפני אליהו הנביא.

הדוקאקיסים. בדרך לבית הלבן?

הנרי קיסינג'ר הוא היהודי שמילא עד כה את התפקיד החשוב ביותר בפוליטיקה האמריקנית. הוא לא יכול היה להיבחר לנשיא, גם אילו רצה בכך, כי לא נולד בארה"ב. אבל כאשר הזוג דוקאקיס רץ לבית הלבן וכאשר כומר כושי, ג'סי ג'קסון, נחשב למועמד די רציני לכהונת סגן הנשיא, אין עוד סיבה לכך, שיהודי לא ייבחר לכהונת הנשיא. במאה הזאת ייבחרו עוד שניים או שלושה נשיאים באמריקה. אם ביניהם לא יימצא יהודי, אז הנשיא היהודי הראשון ייבחר בוודאי בתחילת המאה העשרים ואחת. אם ניקח בחשבון, כי ההגירה המאסיבית של יהודים לארה"ב התרחשה בראשית המאה העשרים, הרי לקח ליהודי אמריקה כמאה שנה כדי לסגור את המעגל.

תחילה הם סגרו את הפערים האינטלקטואליים, אחר כך את הפערים הכלכליים, ועכשיו הם בתהליך סגירתם של הפערים הפוליטיים. הפער היחיד שעוד נותר, הוא הפער החברתי. וזו לא רק אשמת החברה הנוצרית. זו גם תוצאת סגירותה של החברה היהודית. גם כאשר מספר נישואי התערובת מתקרב לחמישים אחוז, החברה היהודית נשארה די הומוגנית. בעבודה קיים מיזוג גמור, אבל אחרי העבודה הולך הגוי לדרכו, בדרך כלל לשתות, והיהודי הולך לדרכו, בדרך כלל לאכול. זו אחת התופעות המוזרות ששמתי אליהן לב באמריקה: שיהודים וגוים, משני המינים, עובדים ביחד ולעתים גם ישנים ביחד, אבל הם שותים בנפרד ואוכלים בנפרד. ■

טוסקניני

אף כי אינני אדם מאמין, אני מבין את התעלות הנפש של אדם דתי, כאשר אני שומע מוסיקה גדולה. כאשר טוסקניני מנצח על סימפוניה של בטהובן, הוא מנהל שיחה עם אלוהים. השבוע נפתחה באכסדרה של היכל התרבות בתל־אביב, תערוכה על טוסקניני, כאמן בצל הפוליטיקה. כד בבד מתפרסם מאמר על טוסקניני בגליון החדש של "מחשבות", כתב העת הנפלא שאיי.בי.אם. מוציא לאור, בעריכת צבי ינאי. מחבר המאמר, פרופ' מרטין בלום, מהמכון הפסיכואנאליטי שליד אוניברסיטת ניו־יורק, טוען, כי טוסקניני היה משוכנע, כי לא הוא הדובר דרך הצלילים, כי אם קולו של אלוהים; כמו משה האוחז את לוחות הברית, הוא ניצב ואומר "זו התורה, לא ממני".

האלמנט הזה, של קול אלוהים, לא התחיל במוסיקה עם טוסקניני. באך ניהל כל חייו דיאלוג עם בורא העולם. בראמס טען, כי המוסיקה שלו הגיעה אליו ישר מאלוהים. ריכרד שטראוס כתב כי לחניו הם "צו אלוהים, פיקדון שהופקד בידי לשומרו". פוצ'יני הצהיר, כי "מאדאם באטרפליי" הוכתבה לי בידי אלוהים". ואגנר, כידוע, החליף לפעמים תפקיד עם אלוהים.

טוסקניני, שהיטיב לפרש את ואגנר לא פחות מאשר את בטהובן, היה דמות כאריזמטית מאין כמוה. פרופ' בלום מצטט נגן תזמורת שכתב כי "בטהובן היה אלוהים וטוסקניני היה נביאו". הוא היה פאנאט בלתי מתפשר, שהטיל על נגני התזמורת אימה טוטאלית. בזמן החזרות הוא השתולל כמו אחוז דיבוק. פעם אפילו הועמד לדין על שפגע פיסית בנגן שלא ניגן כמו שציפה ממנו. בית המשפט האיטלקי זיכה את טוסקניני בנימוק המוזר של "אי שפיות אמנותית".

כאשר אתה שומע את הסימפוניה החמישית של בטהובן בניצוחו של טוסקניני, אתה מבין את קיטס כאשר כתב, על מוסיקה הכמהה כמו יסורי אלהים. ■

מחלת האזהרות

ברוכים הבאים למדור המפחדה שלנו. בשבועות האחרונים עסקנו בנושא העישון. קיבלתי הרבה תגובות, בכתב ובעל פה. מניאק אחד מטלפן לי שלוש פעמים ביום, ולוחש לי דברים נחמדים, כמו "אבא שלך עלה בעשן, גם אתה תעלה בעשן". סיסמה מצויינת למלחמה בסרטן. ביחוד אחרי משפט דמיאניוק.

פרופ' נתן טריינין, מהאגודה למלחמה בסרטן, נטש בשבוע שעבר את נושא העישון לטובת מזון מלוח, הגורם לדבריו לא רק למחלות לב וליתר לחץ דם, אלא גם לסרטן קיבה. ובאותו מעמד נאמר גם, כי סרטן השד מופיע בשכיחות גבוהה יחסית אצל נשים שמנות. מסכנה האשה האוהבת גם דג מלוח וגם עוגת קרם. לא מספיק שתחלה בסרטן קיבה, יהיה לה גם סרטן שד.

תשדירי שירות מלמדים אותנו, כי אשה משתזפת מקבלת סרטן עור. מכאן שאשה שמנה, האוכלת דג מלוח וגם משתזפת, תמות שלוש מיתות משונות. ואם בנוסף לכך מישהו מעשן לידה, או טובים סיכוייה לחלות גם בסרטן ריאות. ממש מעבדה.

אין זה מקרה, שפרופ' טריינין השמיע את אזהרותיו בטקס הענקת תעודות למתנדבי מבצע "הקש בדלת". האגודות הנלחמות במחלות למיניהן מתפרנסות מתרומות של אזרחים מבוהלים. ככל שאגודה מצליחה להפחיד אותך יותר, אתה עשוי לתרום לה יותר כסף.

הנושא לא מצחיק, ויש לברך על פועלן של האגודות הדואגות לבריאותנו. אבל אני כופר בזכות האגודות לנהל נגדנו מלחמה פסיכולוגית ולהטיל עלינו אימה ופחד. כאשר אני רואה תשדיר שירות בו גבר צעיר מתמוטט מהתקף לב, אני יודע שמתקרב מועד ההתרמות של אגודת הלב.

הגדיל השבוע עשות סגן שר החקלאות אברהם כץ־עוז, שהזהיר מפני קדחת מלטה ומפני דלקת קרום המוח, המאיימות על כל מי שקונה גבינות צאן שלא עברו תהליך של פיסטור. תשאלו – מה סמכותו של סגן שר החקלאות לקבוע דיאגנוזות של דלקת קרום המוח? ובכן, סגן שר החקלאות איננו מומחה גדול לבריאות, אבל הוא בהחלט מומחה למאבק ש"תנובה" ושאר המחלבות מנהלות נגד מגדלי צאן בלתי מאורגנים. אפשר לקדם את מכירת הגבינות של המחלבות על ידי שיפור טעמן, על ידי הורדת מחירן או על ידי הפחדת הציבור מגבינות שיוצריהם לא משווקים באמצעות הצינורות המקובלים.

רצוי, כמובן, לאכול גבינה מפוסטרת, ולא לעשן ולא להשתזף יותר מדי ולא לאכול מאכלים מזיקים – כל זה נכון. אבל נכון גם, שאנחנו חשופים לתעשיית הפחדה בלתי מרוסנת, מטרידה, מציקה, גוזלת חדוות חיים, מעוררת בנו רגשי אשם וגורמת וראי גם נזק לבריאותנו הנפשית. הגיע הזמן ליסד אגודה למלחמה באגודות המפחידות אותנו. ■

אנדי וורהול

אנדי וורהול היה מוצר צריכה, שצייר מוצרי צריכה ומסתבר כי גם אסף, באופן כפייתי, מוצרי צריכה. הוא היה האמן האופייני ביותר של תקופתנו, תקופת ה"ג'אנק".

מזה שבוע ימים עוסקים אנשי "סותבי'ס" במכירת 10,000 הפריטים שאנדי וורהול הותיר אחריו, כאשר מת לפני כשנה מהתקף לב. בית בן חמש קומות בניו־יורק, מלא חפצים, להוציא חדר אחד, ששימש למגוריו. הוא שקע בהררי ה"שמונצעס" שקנה במיליוני הדולרים שהרוויח מציורי "פופ", דוגמת שימורי פח של מרק "קמפבל'ס" ומכפלת תמונתה של מרילין מונרו.

הוא קנה מכל הבא ליד, משעוני מיקי־מאוס עד פמוטי כסף, מציורי אימפרסיוניסטים עד קומקומים שורקים, מצעיפי משי עד כלי מוסיקה חבוטים. האדם שאמר, כי בימינו כל אחד יהיה מפורסם לחמש דקות, היה מפורסם כל חייו הבוגרים, אך הוא חיפש מפלט, מתחת לפיאה נוכרית ובין חפצים זרים.

אני משאיר לפסיכולוגים לקבוע, שאספנותו האובססיווית מעידה כי היה טיפוס אנאלי, שבינקותו התקשה להיפרד מהפרשותיו. אחרים יחשבו, שכל חייו פיצה את עצמו על שאמו סירבה לקנות לו צעצועים. אני נוטה להאמין, שהוא הרגיש אשם על עושרו הרב. הוא ידע, כי יש מידה לא מבוטלת של תרמית באמנותו ושהוא חב את תהילתו לאלת המזל. אנדי וורהול ביקש לשחד את הגורל, לפדות את עצמו מחוב מוסרי. המסר שלו היה: "אני מוכר ג'אנק ואני קונה ג'אנק". ■

(הדברים שודרו בתכנית "השבוע שלי" ב"קול ישראל")

סוף סוף בישראל

אֶלַנְסִיל - התגלית המדעית להקטנת היקף הגזרה - ולהמסת הצלוליט

עכשיו כשעונת הרחצה עומדת נפתח, עסי לך גוף חטוב ומוצק עם אלנסיל.
מספר דקות במשך 15 יום - יעניקו לגופך מראה חטוב ומוצק.

צלוליט - אויב מספר 1 של השוקיים והירכיים
חוסר בפעילות גופנית, תזונה לקויה, שינה מרובה, כל אלה עלולים להוביל לצלוליט: כלומר שרירים רפויים, הצטברות שומנים והתעבות העור באיזורים כמו ירכיים, שוקיים ואחוריים.
דיאטה ותרגילי התעמלות לבדם, אינם יעילים למצבים אלו.
אלנסיל שיטת העיסוי מספר 1 בעולם, הוכיחה עצמה כיעילה ביותר לטיפול בצלוליט ובגודש הרקמות.

מהו אלנסיל וכיצד הוא פועל!
אלנסיל פועל על ידי עיסוי המקום והחדרת חומרים פעילים על בסיס טבעי לריכוזי הצלוליט.
השיטה מבוססת על שילוב של שני מוצרים: כפפה + סבון וגיל.
הטכנה המיוחד של הכפפה מגומי טבעי, בשילוב עם קצף הסבון המיוחד, מזרז את זרימת הדם, מרחיב את הנקבוביות ומכין את העור לחדירת הגיל.
הגיל חודר במהירות לעור, מפרק את הצלוליט והופך אותו לחומצה שומנית המורחקת באמצעות מחזור הדם.

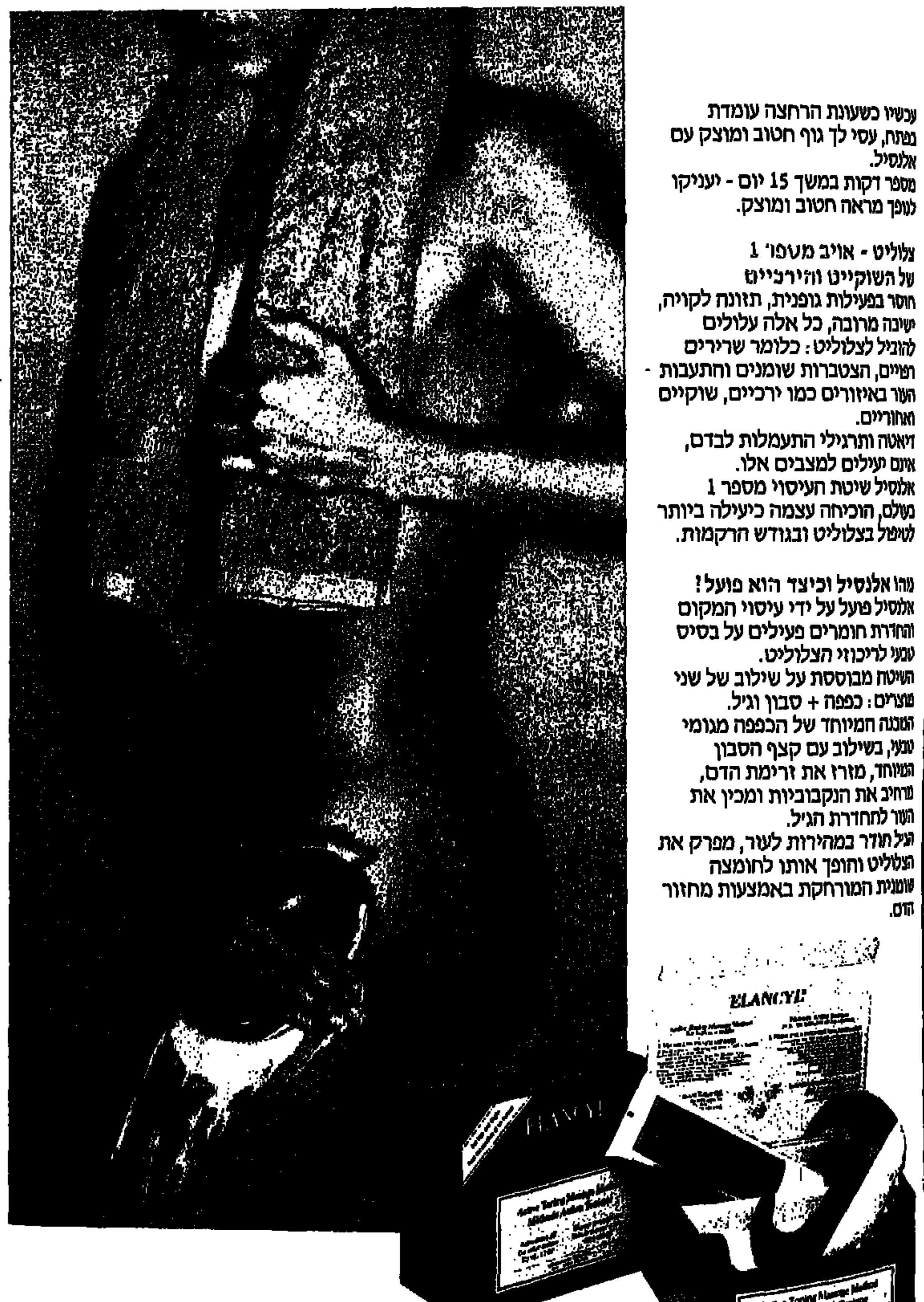

אלנסיל - התכשיר היחיד שהוכחו תוצאותיו:
משרד הבריאות הצרפתי העניק לתכשיר את אישור ה־"P. P. VISA"
הניתן לתכשירים קוסמטיים עם הוכחות קליניות לפעילותם.
מבחנים תחת פיקוחם של קלינאים מומחים, בוצעו הן ע"י שימוש בגיל לבדו והן ע"י השילוב: כפפה + גיל.
בניסוי שנערך עם יותר מ־100 נשים נמצא כי:
היקף איזור הצלוליט ירד ב־3־2 ס"מ, עובי הרקמה התת־עורית ירד ב־7־2 מ"מ. זרימת הדם במקום שופרה במידה ניכרת כך שחל שיפור בהזנת האזור, רכות העור והלחות שופרו משמעותית.
היעילות הוכחה כבר אחרי 15 ימי טיפול והשתפרה משמעותית אחרי 30 יום.

3־2 ס"מ פחות בהיקף, תוך 30 יום
דיאגרמה השוואתית בין ההיקף לפני ואחרי הטיפול מלמדת על הפחתה של 3־2 ס"מ לאחר 30 יום.

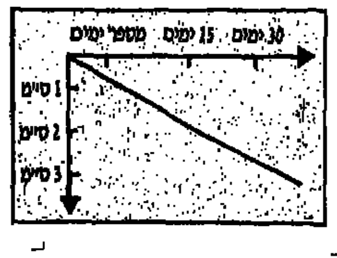

להשיג רק בבתי המרקחת וברשת סופרפארם

ELANCYL PARIS עסי לך גוף חטוב

ורשבסקי פרילוך דובר

קורים צברים

פס שחור

אנשים כבר כמעט שכחו לגדעון אוברזון את הפוסטר שהציג את הדוגמנית פזית כהן כורעת על ארבע. הפוסטר שכולם/ן אמרו שהוא משפיל ומעליב ודרשו לקצץ ולצנזר. אז עכשיו יש לו כרזה חדשה, והדוגמנית שבכרזה (שביקשה להישאר אנונימית), גבה למצלמה, מעוטרת פסים שחורים צנועים להפליא, שמסתירים נקודות אסטרטגיות מדי.

מקרה? לא. צבי לוין, פרסום "פוגל": "כל פוסטר מדיה, או פוסטר גדול שמוצג בראש חוצות, כמו הכרזה המסויימת הזו, צריך לקבל אישור מוועדה של עיריית ת"א. היות והכרזה של אוברזון לא מוצגת בתחנות אוטובוס, אלא רק בשלטים גדולים במיוחד, היו מי שהחליטו שאפקט הפגיעה שלה גדול יותר. החלטנו להתחשב ברגשות של אנשים דתיים, או כאלה שראו חוסר טעם בכרזה הזו, ומצאנו את שביל הזהב של הכרזה עם הפסים השחורים".

ומתי נזכה ליום בו יפרסם גדעון אוברזון כרזה שלא תעורר מחלוקות ומהומות? "גדעון מוכר בגדי ים. זה מה שהוא עושה, ומזה הוא מתפרנס". ■

טל פרי

בגד הים של אוברזון לפני "פסילת הצנזורה". זו, באמת...

ההחמצה של בור

פנינה בור נשיאת "בני ברית" ישראל, מעודדת את חברות הלשכות השונות לאמץ את חיילי משמר הגבול, את האלמנות ויתומי החייל, ובעידודה העניק "בני־ברית" השנה 57 מלגות לילדי משמר הגבול וילדי שוטרים.

ביום כיף שנערך לחיילות המשרתות בעזה (בלשכת בת־עמי של "בני ברית" רמת גן) הסגירה בור את סודה: "כשאני רואה חיילות, אני תמיד מרגישה בהחמצה הגדולה של חיי. בצעירותי עבדתי כמזכירתו של ראש הממשלה לוי אשכול. יום אחד הוא שאל אותי: מה את רוצה לעשות, להמשיך אצלי או להתגייס לצה"ל. עניתי לו: אשכול, ההחלטה בידך. ואז הוא אמר: את יעילה עבורי, לכן תמשיכי לעבוד במשרד ואל תתגייסי לצבא. כך עשיתי וזו התוצאה..." ■

רימונה שיף

ראש הממשלה, יצחק שמיר, ורעייתו שולמית, בטכס הפתיחה של פורום מדיניות יהודיות מן העולם, שהתקיים בירושלים במלון לרום. בצילום: מיכל כהן־סורה (במרכז) יו"ר מועצת ארגוני נשים בישראל, שארגנה את הכנס, מקבלת את ראש הממשלה ורעייתו. מאחור: אתיה שמחה, יועצת ראש הממשלה לענייני נשים.

גברת על ספסל

מירה ז'מינסקה, בת 80, המנהלת של להקת "מזובשה" הפולנית, תגיע באמצע החודש לישראל יחד עם רקדני להקתה, למרות שבדרך כלל היא כבר לא מצטרפת לסיוריהם בעולם. היא כבר נסעה מספיק. שיתגלגלו עכשיו הרקדנים הצעירים קצת בדרכים. ובכל זאת, הגברת, שהפולנים חולקים לה הוד והדר כראוי לגברת הראשונה של הפולקלור הפולני, לא מוכנה לוותר על הביקור בישראל. הגברת ז'מינסקה היתה גם זו שמשכה בחוטים ולחצה איפה שצריך ללחוץ, כדי שהלהקה תגיע ארצה כבר לפני שנתיים, לביקור הראשון בישראל. והכל בגלל ספסל אחד בירושלים. והסיפור הולך כך:

בנעוריה, היתה הגברת זמרת ושחקנית מפורסמת בפולין וארתור רובינשטיין היה שם פטנתרן צעיר נודע. הפגישה בין השניים, מספרים, הולידה הרבה ניצוצות רומנטיים. הגברת אמנם טוענת שהיתה זו ידידות בלבד, אבל כשהיא אומרת "ידידות", יודעים בדיוק למה הכוונה. מישהו סיפר לה שבמשכנות שאננים בירושלים עומד ספסל אבן קטן עליו נהג המאסטרו לשבת ולשקוע בזכרונות ובמחשבות. הגברת ז'מינסקה לא היססה ובביקורה הקודם ביקשה שיביאו אותה לספסל ויתנו לה לשבת שם בשקט שעה ארוכה. עכשיו היא עומדת לחזור על טכס ההתייחדות הפרטי הזה. הפולנים, אחרי הכל, יודעים מה זה לתת הדר לאהבה. ■

אריה יאס

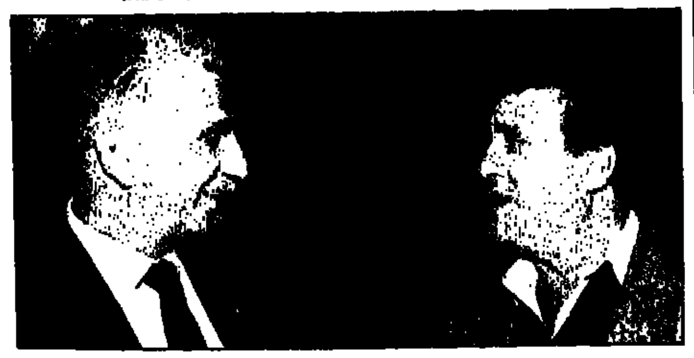
"יהורם ביקש ממני לשיר איתו את 'רוזה רוזה', אבל הודעתי לו שאני עסוק בנווי העיר" סיפר ראש עיריית רמת גן, אורי עמית, על הופעתו של הזמר יהורם גאון בפתיחת חגיגות יום העצמאות בעיר. סוף טוב הכל טוב: עמית הצטרף לאלפי האזרחים שבאו לחגוג, בשירה בציבור עם הזמר. בתצלום: ראש העיר עמית (משמאל) ויהורם גאון, בקבלת פנים שערך בלשכתו לפני החגיגות.

אח"מים בבית הכנסת

בחגיגת סיום מסכת ופתיחת כוללים שנערכה בבית הכנסת "ר' מאיר בעל הנס" בגבעתיים, נראו בעזרת הגברים אח"מים ורבנים גדולים: ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, ח"כ מיכה חריש, ח"כ מנחם הכהן, ראש העיר יצחק ירון וסגנו משה שכטר, ראש המועצה המקומית שדרות עמיר פרץ, הרב הראשי לישראל, הראשון לציון הרב מרדכי אליהו והרבנים הראשיים של העיר, הרב יוסף גליקסברג והרב פנחס אדדי. בעזרת הנשים לעומת זאת היו אותה שעה רק המתפללות הקבועות הרגילות. ■

רימונה שיף

חאפלה של מו"לים

"אימה שיש משוכת צבר, היו ערבים", מצביע השר עזר ויצמן על שיחי צבר בגינה רבת צמחי התבלין של משפחת עריידי הדרוזית, בכפר מרר בגליל. "כבר לא רואים בשפלה את הגינות האלה עם הצמחים של פעם. גם הן היו של ערבים", יפסוק מאוחר יותר, בסלון הארוך של המשפחה שפינג'ים סדורים בו באיצטבות שולי שטיחים פרסיים מגסים אלו באלו, מחלונותיו ניבט נוף של חמישה כפרים ומכונסים בו סופרים ערבים ואנשי תקשורת. הוא יאמר כי נמאס לו לדבר על אחוות עמים, ואינו ניצב כאן להצהיר הכרזות פוליטיות, אלא לברך על שיתוף הפעולה בין ספרית מעריב להוצאת הקיבוץ המאוחד וספרי סימן קריאה, שהולידו במשותף את הספריה הפתוחה וספר בכורה חשוב שלה, חיילים של מים – קובץ סיפורים ושירה של שישה סופרים ערבים ישראליים, שתורגמו רובם לעברית בידי הסופר הדרוזי, נעים עריידי. סיבה טובה לחאפלה וזיבח בכפר הגלילי.

ובכל זאת, בדברי ברכתו, משתרבבת השקפתו הפוליטית: "זהו אירוע לא פוליטי, אבל אומר: יש מעט קטן לעומת דיבורים יפים. אין ספק, שתי התרבויות הללו, העברית והערבית יש להן הרבה מן המשותף – שורשי הלשון, אבות מאותם מידבריות ואנו חיים באותה ארץ. אם לא נמצא בהקדם את הפיתרון כיצד לחיות יחד – והשלום מתחיל מבית – ומצא עצמנו מתעסקים במפריד יותר מאשר במשותף".

עורך מעריב, עידו דיסנצ'יק ברך את הסופרים הערבים, וסיפר שחש מגומד לגבי הנסיון החשוב שנעשה והתנצל בפני המארחים שאינו דובר את שפתם ברהיטות שבה הם דוברים את שפתו. "הקהל שלכם אינו מכיר את הספרות שלנו", ציין הסופר הערבי אמיל חביבי. "עמים אחרים, ביניהם האנגלים, הצרפתים והספרדים, יודעים עליה יותר מכם, לכן שיתוף הפעולה הזה הוא קו מחשבה נכון".

עורכי הסידרה הפתוחה, אריה ניר ומנחם פרי, מתעתדים להוציא, בשלב ראשון, שניים־עשר ספרים שתורגמו משמונה לשונות, של סופרים נודעים בארצותיהם ומוחכמים בכתיבתם, שעדיין אינם מוכרים בארץ. הם אומרים כי בחרו בשני ספרי הבכורה, "חיילים של מים" וזמן שאול של הסופר האיטלקי־יהודי, פרימו לוי, בגלל תפיסה ספרותית דומה, המושתתת על תיאור מצבים אנושיים ועל דקות של חסד במציאות קשה.

שבעה חודשים ארך ה"רומן הנושאי" בין עורך ספרית מעריב, אריה ניר, לבין נעים עריידי, מתרגם רוב הסיפורים וכותב כמה מהם. "רצינו שילוב בין שירה לסיפורת, באשר שירה זו סיפורת מאוד מקובצת ומתומצתת, וחשוב היה שתופיע, ולו אך מן ההיבט התרבותי", מספר ניר.

עריידי מציין קריטריונים מחמירים לכינוס הסופרים הערבים תחת קורת ספר אחד. "רצינו סיפורים על רמה, שייצגו את הווי החיים הערבי ולא נאמנית, ויש כזו בשפע בספרות הערבית. אמנות יכולה להיות ביקורתית, בתנאי שאין בה שיטנה. היא תהיה ישרה אם תבקר, בראש וראשונה, את עצמה. רצינו לקט סיפורים מבחירי הסופרים הערבים בארץ, הדנים בקונפליקט התרבותי המתחולל בקרב ערביי ישראל, באשר העם הזה קפץ משלב השמרנות להתקדמות ללא תחנות ביניים. אמיל חביבי משרטט בסיפוריו פן בעייתי אחר: "הקשר שנוצר בין ערביי ישראל לבין הערבים בשטחים".

בנקודה זו הישווה מנחם פרי את הספרות הערבית בישראל היום, לספרות התחיה שלנו, שתיפקדה, להערכתו, כקטאליזטור לגיבושנו הלאומי. "המעט שיש היום בספרות הערבית הוא מעורר קנאה, משום שמזכיר את שקרה אז בספרות שלנו. הפלשתינים היום הם מה שהיינו אנו לפני חמישים שנה, אלא שלנו יש מדינה ולהם אין. זהו פיגור של ההיסטוריה".

ועל דברים שלא נאמרו כיסתה תאפלה נדיבה של בשרים, ירקות ממולאים, טחינה וחומוס עם שמן זית וצנוברים. מזונות ערביים, מתובלים בהרמוניה שישראלים מטורפים אחריהם. ואחר כך יצאו הכל לגינה, לנשום את האוויר האיכותי החריף של הגליל, ואולי לנצור בלב מיקצב חיים אחר. ■

החאפלה בבית נעים עריידי. משמאל: השר עזר ויצמן ועורך מעריב עידו דיסנצ'יק.

אמיל חביבי (במרכז): שיתוף וכון. לצידו, משמאל, מנחם פרי. מימין: סגן עורך מעריב יובל אליצור.

סבתא רוצה שתהיה פקידה

למרות שהיא בשלבי הריון מתקדמים מאוד, לא נמנעה אסנת וישינסקי מלהופיע ולדלג בין בימות בידור ברחבי הארץ, כשליתר בטחון מתלווה אליה הבעל, שלמה וישינסקי, שחקן התיאטרון הקאמרי.

בין השאר הופיעה בבריכת המרגנית בשיכון ותיקים ברמת גן – שרה, שיחקה, חיקתה והוללה על הבימה וסיפרה לקהל על סבתה האהובה בפרדסיה, אשר שואלת אותה בכל פגישה במה היא עוסקת. "קצת שרה, קצת משחקת", משיבה הנכדה אסנת. "עזבי הכל, תלכי ללמוד מקצוע, תהיי פקידה", אומרת הסבתא.

על פי הצחוקים של הקהל והבעל הפרטי בתוכו, זה היה קטע מהחיים. ■

בילהה דבורי

אסנת וישינסקי: עד הרגע האחרון.

זובין מהאטה מחושק עם אשת שגריר צרפת, גברת פירא, במצדה לאחר מסיבת עחוואים לקראת קונצרט שיתקיים שם.

הולכת עם פסל עליה

יש לה קול נמוך וחושני, פה מעוצב ועיניים ירוקות חתוליות, שיער ארוך בצבע דבש. הגוף החטוב עטוף בתלבושות רומנטיות־נוסטאלגיות. מזכירה את השחקנית מארינה ולאדי ("אחותי בת השטן").

תכשיט מפוסל של סילבי סאני.

סילבי סאני, ציירת סוריאליסטית צעירה ורווקה, שהשתתפה כבר ב־22 תערוכות יחיד וקבוצתיות ובימים אלה עברה לתכשיטים מפוסלים, או פסלים "מתוכשטים". הכוונה היא "ללכת עם פסל עליך", אומרת סילבי. בין עבודותיה תבליטי קיר קטנים, תכשיטים הנעוצים בכריות שחוורות מעשה ידיה (משמלות מפורקות), לתליה כתמונות־קיר ו"כתרי מלכות" לראש רומנטי. במוטיבים החוזרים בולט ראש של אשה־ילדה־חתול. הכל מחומר צבעוני בשקיפויות של תכלת וירוק. סילבי גם כתבה (למגירה) סיפורים מאויירים לילדים על מלכים ומלכות, ויערות מכושפים, עם ארמונות ושדים ונחשים וחתולים. את התכשיטים המפוסלים שלה הציגה בשבת האחרונה בביתו של הפסל הירושלמי אהרון בצלאל, בעין־כרם. ■

שיאונה דרור

כשאני שותה את הקפה שלי בבוקר או מתרעננת עם משקה קר בצהריים, אני מרגישה כאב חד. כן, גם אני סובלת מרגישות יתר של השיניים.

משחת השיניים סנסודין פותחה במיוחד לטיפול בבעיה זו.
הרגישות נגרמת כתהליך טבעי של נסיגת החניכיים, הזנחה או צחצוח לא נכון של השיניים.
כאשר אוכלים משהו מתוק או חמוץ או שותים משקה חם או קר - נוצר הכאב.

במחקרים מדעיים שנערכו בארה"ב התברר כי 90% מאנשים שסבלו מרגישות בשיניים ובחניכיים, והשתמשו **בסנסודין**, חשו הקלה ניכרת במהלך השימוש.

משחת **סנסודין** מכילה 10% STRONTIUM CHLORIDE - חומר מיוחד העוטף את צוואר השן, מרגיע ומונע את הכאב. החומר אינו מכיל חומרים רעילים ואין לו תופעות לוואי.
לסנסודין 2 טעמים - טעם מנתה או רגיל והיא טובה כטיפול מונע הן לטווח המיידי והן לטווח הארוך.

המשחה אינה מכילה סוכר.
להשלמת הטיפול מומלץ להשתמש במברשת המיוחדת של **סנסודין** אשר פותחה ע"י חברת "סטפורד מילר" הבריטית עפ"י דרישות של רופאי השיניים. המבנה המיוחד גמיש ויציב ומאפשר הגעה עד לפינות הרחוקות של הפה.

סנסודין משווקת ע"י חברת כ.צ.ט. בע"מ,
ניתן להשיגה בכל בתי המרקחת ברחבי הארץ, לפרטים נוספים חייגו לכ.צ.ט. 03-9250250.
כצט CTS

צפון הקשורה

סנסודין - השינוי מורגש.

קורים דברים

לא נוסע איתה יותר לחו"ל

לפני כחמש שנים ייסדה שלי חושן את אגודת "יד ביד". בשנה שעברה הקימה במסגרת האגודה את הקרן להצלת חיי אדם, אשר שלחה לניתוחי השתלת אברים בחו"ל קרוב ל־90 חולים. עכשיו יש לאגודה סניפים גם בחו"ל. בניו־יורק התגייסת למשימה קבוצת מצליחנים ישראלים, שבראשה עומד משה שפיציק, בעל חברה לשירותי ניהול. בין המתנדבים גם הזמרת התיה כבר שנים בניו־יורק, חנה אהרוני. בראש האגודה שבלוס־אנג'לס, עומד איש העסקים גדעון ברנס. ובפאריס עושה את זה, סוזי פטרובה, אשתו של הרופא והמנתח, מוריס פטרוב.

בשבוע שעבר חזרה שלי חושן לארץ, שמחה ומרוצה מהשגיה. לפני שנסעה, הזהירו אותה שזה לא ילך. אמרו לה שלישראלים בגולה, כבר מזמן נמאס מכל השנור הזה. "אבל היתה התלהבות גדולה", היא אומרת. "התורמים אוהבים לדעת לאן הכסף שלהם הולך. ואני לא מבקשת כסף לאגודה. אני צריכה שהכסף יהיה שם בשביל החולים".

התלהבות פחות גדולה, גילה הבעל, עו"ד דוד חושן, שהודיע עכשיו לאשתו שאיתה — הוא לחו"ל לא נוסע יותר. הוא נסע איתה כדי לטייל ולבלות באמריקה, בידיעה שמתוכננות לה גם אי־אילו פגישות עבודה. ובסוף שום טיולים, שום בילויים, רק פגישות אינטנסיביות שלה, כשהוא נמצא שם רק על תקן של המממן והמלווה הצמוד. ■

מנכ"ל "ניצן", אייל אחיקר, עם היו"ר ויטה רוזוב (במרכז) והנשיאה גלה יעקובי – תודה לכל הפעילים

אם כל אחד יתרום דולר

גם אגודת "ניצן" רוצה סניף בניו־יורק. יו"ר האגודה, ויטה רוזוב, שנסעה לשם בשבוע שעבר, תנסה לגייס כספים בעזרת תחנת הטלוויזיה הישראלית שתשדר ראיון עם נשיאת "ניצן", גלה יעקובי. אחרי שתושבי ישראל תרמו עכשיו לאגודה כ־600 אלף דולר, הם מקווים להתרים גם את הישראלים שבניו־יורק למעקידומם של ילדים לקויי למידה, הסתגלות ותיפקוד במולדת.

ערב נסיעתה, ערכה ויטה רוזוב, (אשת התעשיין איזי רוזוב) מסיבת תודה לכל אלה שעזרו כאן במבצע ההתרמה. בדירה שבמגדלי דוד, התכנסו נציגי כל הסניפים שקיבלו תעודות הוקרה על פעילותם. על נסיעתה לניו־יורק, אמרה, "נמצאים שם 500 אלף ישראלים, אם כל אחד יתרום דולר...". ■

צ'ארלי של הגולף בן 65

צ'ארלי מנדלשטם בן 65. בשבוע שעבר, בהילטון תל־אביב, ערכו לו מסיבת הפתעה. "אם אומרים גולף במדינת ישראל, אומרים מיד צ'ארלי", אמר אלון בן־דוד, מנהל מועדון הגולף שבקיסריה. ויו"ר איגוד הגולף בישראל, הפרסומאי לשעבר, אורי אילון, העלה תוויות מימיו הראשונים של צ'ארלי על מרחבי הדשא של קיסריה.

ילד יומולדת צ'ארלי (משמאל) עם אורי אילון (מימין) ונמרוד אשל. קיבל מתנה

צ'ארלי מנדלשטם, 40 שנה בישראל, הגיע כמח"לניק מדרום־אפריקה, התחתן עם לוצי, ניצולת שואה מאוסטריה, ונולדו להם שלושה ילדים. בהתחלה גרו במושב שיתופי הבונים, אבל כבר הרבה שנים הם גרים בחדרה. 28 שנים, מאז התחילו בישראל עם גולף, מזוהה צ'ארלי עם הספורט הזה.

בכל מה שמדובר בגולף בארץ, הוא נחשב למוסד. מקצוען אמיתי, שאימן בערך 500 גולפאים, ביניהם: הנשיא חיים הרצוג, אהרון דברת, בני משפחת פדרמן, הטניסאים שלמה גליקשטיין ועמוס מנסדורף, ועוד הרבה מפורסמים. "בלעדיו היה לוקח עוד כמה שנים, עד שהיינו יכולים להגיד שאנחנו על המפה", אמרו במסיבה.

צ'ארלי, אמנם כבר בן 65 וגם קיבל שעון זהב, מתנת המועדון והחברה לפיתוח קיסריה (שהמנכ"ל שלה הוא רב־החובל לשעבר, נמרוד אשל), אבל אין לו שום תכניות פרישה. עדיין במלוא כושרו, הוא ממשיך להתרוצץ על משטחי הדשא שבקיסריה. אשתו לוצי, קיבלה עגילי טורקיז ויהלומים. והיתה גם עוגה, מפוארת וירוקה. בצורת מגרש גולף, כמובן. ■

קרוקודיל
מחמיא לרגלייך
נעליים
מידות 35—42
תיקים, חגורות
דיזנגוף סנטר שער 5/7 ת"א
טל. 03-289477

יהודית חנוך

משקפי השמש של אודרי הפבורן

במשקפי־השמש של 88', כמו בבגדים, הכל הולך – ובכל זאת יש כמה חידושים. חזרו לאלה של שנות הארבעים והחמישים, העתיקו את משקפי־השמש שרואים בסרטי הקולנוע של אותה תקופה, כמו של אודרי הפבורן וגרטה גארבו. המסגרות מפלסטיק כהה, שחור או חום, כמו שריון צב, מרובעות עם התעגלות בפינות או מלבניות, בדיוק כמו לפני ארבעים שנה. והמעצבים חותמים – אין כמעט מעצב ידוע שלא שם את שמו על משקפיים, בכל צורה, צבע וקישוט אפשרי.

המבחר הזה עושה חיים קשים למי שרוצה לקנות משקפי־שמש. גם במחירים יש פער ענק, בין משקפי־השמש היוקרתיים, עם שמות של מעצבים, ותוויות מחירים בהתאם, לבין הפחות יקרים, שמוצעים בכל מקום – בוטיקים, פרפומריות ודוכני הרוכלים. אפשר להתגונן מפני השמש בעשרה עד מאתיים ש"ח. לא תמיד אפשר להבחין בעיין לא מקושקפת, מה עושה את ההבדלים במחיר.

רופאי העיניים והאופטומטריסטים מזהירים מפני עדשות הפלסטיק הזולות והלא מלוטשות, העשויות לגרום כאבי ראש וסחרחורות. לכן רצוי, לפני שקונים, להעביר אותם בבדיקת הניאון. איך? מחזיקים את משקפי השמש ביד, ומסתכלים דרכן בנורת ניאון שעל התקרה, כש"מסיעים" אותם כמה פעמים, למעלה למטה. אם הנורה נראית לא ישרה, אלא כאילו יש בה כיפוף באמצע – אל תקנו, כי העדשות מזוייפות ויכולות לגרום נזק.

פרט נוסף שצריך לשים אליו לב כשקונים משקפי־שמש, הוא שיהיו נוחות, לא ילחצו על עצם האף וגם לא יהיו צמודות מדי לעיניים. כדי לראות אם הן הולמות את מבנה הפנים, כדאי לא להסתכל ישר לראי שממול אלא לקחת מראה של יד ולהסתכל דרכה בראי שעל הקיר. כך רואים איך אחרים רואים אותנו. ■

יהלומים על העיניים

כשמוטי קאהן, בן 32, אופטומטריסט יליד איטליה, התחיל לייבא משקפי שמש לפני שש שנים, זה היה פריט לא חשוב, שאנשים קנו פעם בכמה שנים או כשאיבדו אותם. מאז גדלה המודעות לחשיבותם של משקפי־שמש, לא רק כמגן בפני הקרניים הזוהרות, גם כאביזר אופנתי. "מבט אחר", שהוא מנהל, הפך ליבואן משקפיים גדול. קאהן מתמקד ביבוא מאירופה, מציע משקפיים של גי לארוש, מרטינו רנאטי ואחרים, מכסת קשת רחבה של צורות וצבעים, ממשקפיים במסגרת שחורה מינימליסטית ועד משקפיים מקושטים ביהלומים נוצצים, מזכוכית טהורה. יש גם מבחר של משקפיים לגברים, במסגרת פלסטיק ומתכת. מחירים: 50־150 ש"ח. ■

עפרה איוויר. בת 31, רעייתו של מוטי איוויר, מסכבי תל־אביב, שהיא אחת הדוגמניות הידועות כשנתגלתה על ידי צלם האופנה יקי הלפרין בגיל חמש־עשרה, חזרה לאולפן הצילומים, לטס המשקפיים, אחר שהייה בחו"ל עם בעלה. ששם נרעון אוברזון, "אופטים" צילם גדי דנון.

...ם במשקפי־שמש הכל הולך ("מבט אחר").

אוברזון מכסה עיניים

למעצבי האופנה מחו"ל שמצמידים את שמם למשקפי־שמש, הצטרף גם גדעון אוברזון. הוא עיצב קו חדש של משקפיים, בשיתוף עם אילנה כרמי, המעצבת של "אופטים", בקיבוץ משמרות. מפעל שהוקם לפני אחת־עשרה שנים כבית מלאכה קטן למסגרות משקפיים והתפתח לקו ייצור שייצא בשנה האחרונה מסגרות במיליון דולר. כשמונים אחוז מהייצור מופנים לייצוא.

אוברזון מכסה את העיניים בתשעה דגמים, שמוצעים כל באחד בארבעה צבעים. במסגרות משולבים שני צבעים ויש גם דגמים עם ציורים א־סימטריים וקישוט של זהב וכסף. ■

מלחמת הכפתורים

הרוכסנים מתחילים להיות "אאוט" הכפתורים "אין". כבר קישטו בהם בחורף את הבגדים בטורים ארוכים, בזהב ובכסף וגם בצדף. מלחמת הכפתורים נמשכת. גם בבגדי־האביב. עכשיו הם גם צבעוניים, אדום וירוק וצהוב, מעורבים ביחד, בשורה ארוכה על בגד אחד; מוסיפים משהו רענן ועליז, ואפשר להשתמש בהם כפטנט קל ויעיל וחסכוני לחידוש מקטורן, רק צריך לקנות אותם ולתפור.

ה"גימיק" הכי־חדש של אופנת האביב לא עולה כסף: לוקחים את כל הכפתורים שנאספו בתיבת התפירה, גדולים וקטנים, צבעוניים ומבריקים, ומצמידים אותם בתפזורת על חזית של בגד. קודם מניחים ויוצרים קומפוזיציה, אחר כך תופרים. אין חוקים ל"גימיק" הזה, הולכים לפי הדמיון. אפשר להצמיד כפתורים לחזית של שמלה וגם למקטורן. לא כל יום ממציאים שם למעלה, באופנה הפאריסאית, משהו בחינם. ■

כפתורים בחזית מקטורן, חידוש פאריסאי שלא עולה כסף.

כלות עם חוש הומור

הכלות שבתצלום לא מחכות לל"ג בעומר וגם לא לשבועות. הן מככבות בקומדיה מצחיקה על כלות, שמלגלגת על טכס הנישואין וכל מנהגי הכלולות האמריקניים. בסרט יש קטעי אנימציה, תפאורות מפסולת וגם שימוש בווידאו. יצרו אותו שתי סטודנטיות מאוניברסיטת ויסקונסין, קלאודיה לוז וקטי לוק, והוא יוצג בפסטיוואל הבינלאומי השני לסרטי סטודנטים, שעורך החוג לקולנוע וטלוויזיה באוניברסיטת תל־אביב, ב־14־7 במאי. הסרטים בפסטיוואל יוקרנו באולם מכסיקו בקמפוס בתל־אביב ובסינמטקים ובתי קולנוע ברחבי הארץ. ■

מאבק

אינגה דויטשקרון

סילוויה ערקה למערב

צעירה מגרמניה המזרחית, שקיבלה היתר לביקור של ימים אחדים בישראל – החליטה להשאר כאן לצמיתות.

סילוויה. החיים אינם גן שושנים. הפס על עיניה – לפי בקשתה. צילום: שמואל רחמני.

"לא ראיתי את אחי מעודי. זו היתה חוויה רגשית אדירה עבורי". סילוויה הגיעה לכאן מגרמניה המזרחית, כדי לחגוג עם אחד משני אחיה את יום הולדתו ה־50. היא החליטה להישאר בארץ. עוד בטרם נולדה, שלח אביה את שני בניו לפלשתינה, בשנת 1946, כדי להבטיח להם עתיד טוב יותר.

ידידיה ומכריה בגרמניה המזרחית נעצו בה עיניים נתדהמה כאשר סיפרה להם שקיבלה רשות לנסוע לי־שראל. למרות הקלת־מה בהגבלות על נסיעה למערב, נסיעה לישראל נראתה כהתגלמות הבלתי־אפשרי. או־לם, לבסוף היתה תגובת הסובבים אותה: "טבעי שהשל־טונות יתייחסו אליך באורח יוצא מן הכלל".

אביה של סילוויה הוחזק בידי הנאצים משך יותר משבע שנים במחנה ההסגר בוכנוואלד. הוא נמנה עם קבוצת העצורים הראשונה שהועסקה בבניית המחנה. "אינך צריכה לדאוג לעתידך", היה המשפט שסילוויה הירגתה לשמוע סביבה, וזאת משום שבגרמניה המזר־חית ה"אנטי פאשיסטים" ובני משפחותיהם זוכים להט־בות רבות. בילדותה סבלה מאוד ממצב עניינים אלה, והעדיפה לנהוג כעצת אביה: "סמכי על עצמך בלבד".

"אולם, הייתי גאה מאוד להיות בתו של לוחם אנ־טי־פאשיסטי", מודה סילוויה.

עד לפני שנים אחדות, זכו נרדפי הנאצים להתייח־סות קיבוצית. לפני שלוש או ארבע שנים החלו במדי־נה זו לדבר במפורש על סבלם של היהודים. באותה עת נפתח המוזיאון במחנה בוכנוואלד, נזכרת סילוויה. כן שופצו גם בתי הקברות היהודיים ונעשה מאמץ לשמר את בתי הכנסת בכל רחבי גרמניה המזרחית.

"שוחחנו בלילות"

כבר בגיל 6 נחשפים ילדים בגרמניה המזרחית לאי־מי התקופה הנאצית. סילוויה, שהיא מורה במקצועה, מציינת כי בכיתות הנמוכות לא היה כל איזכור לפש־עים שבוצעו במחנות. ההתנגדות לנאציזם הוצגה כמאב־בק למען השלום, נגד המלחמה. בכל ספר לימוד מופי־עים סיפורים על תקופת הנאצים המותאמים לגיל התלמיד. ביקורים לאתרי מחנות הריכוז הם חלק בלתי נפרד מחייהם של הילדים בגרמניה המזרחית.

"אני רוצה להכיר את ארצכם", אומרת סילוויה לאחד מאחיה, שהגיע לגרמניה המזרחית ב־1965 כדי לב־קר את אביהם. "לא הייתי מעזה לומר זאת לכל אדם אחר מלבדו", אמרה אז סילוויה, אשר זמן מה קודם לכן עברה את בחינות הבגרות שלה. "אחי ואני שוחחנו משך לילות רבים".

כאשר אנשים בגרמניה המזרחית השמיעו ביטויים נגד ישראל, בתקופת מלחמת ששת הימים למשל, "נע־שיתי שקטה מאוד ולא הגבתי". היתה תקופה בה נחלש הקשר שלה עם אחיה בישראל. זה שהיה לאחר שהוסמ־כה כמורה ונישאה. בעיות הבית והמקצוע גרשו את זמנה. הזוג הצעיר לא הצליח למצוא דירה. בעלה עבר בעיר אחרת. כאשר הגישה בקשה לקבל דירה בעיר בה עבד בעלה, נאמר לה שעליה למצוא עבודה שם תחי־לה. כאשר ביקשה עבודה, נאמר לה למצוא תחילה דירה. חיי הנישואים שלה הצטמקו ל־24 שעות, משבת עד למחרת בשעה 4 אחה"צ. אין איפוא פלא שהנישו־אין התפרקו.

כמורה לגיאוגרפיה היא מעידה שישראל נכללת בתוכניות הלימוד. בספר הלימוד המתאים נאמר: ישר־אל היא מדינה אימפריאליסטית, תוקפנית, המחזיקה באדמות לא־לה, בובה אמריקנית. בחיוך, סילוויה מוסי־פה: "הייתי צריכה ללמד כל כך הרבה על אסיה המער־בית, עד שכמעט לא נותר זמן לעסוק ברצינות בישר־אל". לפעמים הציגו לה התלמידים שאלות על ישראל, במיוחד בעקבות דיווחים בתחנות טלוויזיה מערביות. "יכולתי לומר להם רק זאת: גם אחי מתנגדים לגירוש הפלשתינים מאדמתם". ואז השתררה דממה.

העובדה שיש לה אחים בישראל החלה לגרום קשיים בקריירה שלה. "לבטחונך שלך לא נוכל להרשות לך לעבוד בחו"ל," נאמר לה, שכאשר הגישה בקשה לעבוד באחד מבתי הספר שמפעילה גרמניה המזרחית בחו"ל. "את עלולה להיות קורבן לסחיטה בגלל אחיך". לאחר דחיה זו, היא ביקשה לעשות עבודת דוקטוראט. "יש לך כבר תואר אחד, זה לא מספיק?" – אמר פונקציונר שדן בבקשתה, והבהיר לה ששני אחיה בישראל "גור־מים לכך בעיות".

המכתב הגואל

ואז בא המכתב. "זה יהיה נפלא אם לראשונה נוכל שלושתנו להיפגש ביום הולדתו של פיטר ב־17 בדצמ־בר", נאמר במכתב שהגיע מישראל והניע אותה לבקש היתר לנסיעה לישראל. תשעה חודשים לפני כן סילוו־יה הגישה את כל המסמכים הדרושים: העתק של תעו־דת הלידה של אחיה, הזמנה בחתימתו, הצהרה שבמק־רה מחלה או מוות הוא ישא בהוצאות, והצהרה מנוטריון המעידה על מקום מגוריו. סילוויה גם הודי־עה למעבידיה וביקשה את הסכמתם לביקור בישראל. אף כי לכך חוק כתוב, כל אורח מזרח־גרמני חייב להו־ריע על כוונתו לצאת למערב, כשם שהוא חייב להודיע לשלטונות אם מישהו מהמערב הגיע אליו לביקור.

היא נשאלה שאלות משאלות שונות על אחיה, על הקירבה ביניהם, על עיסוקיהם. ואז נכנסה המשטרה לתמונה. הם נברו בחייה האישיים. שאלו שאלות על הוריה, מדוע היא לא נשואה ומעדיפה לחיות עם גבר ללא נישואים. בסופו של התהליך, באוקטובר, הגיעה לידיה דרכון שתוקפו לשנה שלמה. עם זאת היה עליה להחזירו כעבור 19 יום, הזמן שהוקצה לה לשהייה בחו"ל. מובן שהיא נזקקה לאשרה לישראל ולתעודה מעבר ליוון. "זו הייתה מלחמת עצבים", היא נזכרת.

סוף סוף הגיעה לישראל. ואז באו ההפתעות. "האנ־שים כה ידידותיים, כה מתחשבים". לפני בואה היתה סילוויה משוכנעת שלא יבטחו בה, בגלל שבאה מגרמ־ניה המזרחית, והנה: "כאן אפשר לדבר על כל נושא שבעולם". היא מתקשה עדיין להתרגל לעובדה ש"בגרמניה המזרחית הייתי תמיד צריכה לחשוב היטב לפני שאומר משהו".

יהיה אשר יהיה המניע להחלטתה להישאר בארץ – הקשר לאחיה, היחס הידידותי והחום שהיא נתקלת בו, אדיבותם של מורי האולפן, או הטופש – סילוויה מוד־עת לעובדה, שהחיים בישראל אינם גן של שושנים. היא התנסתה בכך לא מכבר, במגע עם הביורוקראטיה הישראלית. תגובתה: "אין שוני רב לעומת גרמניה המז־רחית". ■

התאחדות המלונות בישראל

המרכז ללימוד מקצועות התיירות
במלונות הילטון תל־אביב והילטון ירושלים

מודיעים על הרשמה למחזור נוסף בקורס:

★ ★ ★ מקדמי מכירות ויחסי־ציבור בענף התיירות והנסיעות בארץ ובחו"ל ★ ★ ★

הקורס מיועד להכשיר את בוגריו במקצועות התיירות ויחסי־ציבור (אפשרית גם עבודה חלקית בשעות הפנאי)

בין הנושאים: ★ שיווק ★ פרסום ★ יחסי אנוש ★ נהול ארועים ★ תקשורת ★

בין המרצים: מומחים אקדמאים לתקשורת, צוות הדרכה של חברת תעופה ומשרד התיירות, מנהלי חברות פרסום וקידום מכירות.

הלימודים יתקיימו אחת לשבוע בשעות הערב במלונות הילטון תל־אביב והילטון ירושלים.
בוגרי הקורס יקבלו תעודת־גמר מטעם התאחדות המלונות בישראל.

פרטים והרשמה: תל־אביב בכל יום בין השעות 6-4 אחה"צ בדוכן ההרשמה במלון.
פרטים והרשמה: ירושלים בכל יום בין השעות 7-5 אחה"צ בדוכן ההרשמה במלון.
פניות טלפוניות לא תיענה!

תמר לא מדפיסה כרטיסי ביקור,
היא שותלת אותם על הגגות.

כל אחד יכול לשתול לך שתילים יפים על הגג. השאלה היא כמה זמן הם יחיו ואיך הם ייראו בעוד שנה, בעוד 5 שנים. 250 גגות פורחים בת"א הם כרטיס הביקור ותעודת האחריות של תמר.

תמר היא החברה היחידה המפתחת ומיישמת חידושים טכנולוגיים בגינון הגג שלך. החל ממיכלים חדשניים, דרך בקרת מים ודשן ממוחשבת וכלה בהדברה ללא חומרים כימיים המסכנת אותך ואת משפחתך.

תמר היא החברה היחידה הנותנת שירות תקופתי לגינת הגג שלך, וכן מבטיחה שגם בשנה הבאה הגג שלך יפרח.

תמר. הבטחות פורחות עם טיפול שורש.

מערכות גינון והשקיה בע"מ

רח' פרנקפורט 14, תל אביב
טלפון: 03-226682

נטע שדמי

כמעט פלאנטה אחרת

הנשים של הפלמ"ח – דור אחר, משהו אחר. כמו המדינה, גם הן כבר לא ילדות. אירועי יומולדת 40 מפגישים את ה"בנות" של חטיבת הראל. אביבה שנסוגה פצועה עם הלוחמים בקרב הראדאר, נעמי שחגגה יום הולדת 20 עם ריח של דם ושתי סוכריות גנובות, זימרה שהיתה הקשרית של שיירת חולדה שנקלעה לאש תופת. "הייתי בת 22 אבל בעצם – בת 400", מסבירה אחת מהן.

ד"ר זימרה פלד, קשרית־רחובשת בהראל: "כשהמ"פ ד ופצע התחלתי לצרוח... כשחזרתי הביתה אמא לא הכירה אותי". צילום: יוסי זמיר "סקופ 80".

אפשר לחשוב שאת מלחמת השחרור עשו רק מסקרים וכמה בחורות. סתם חיילים לא כל כך רואים ב"ירושלים - קרב הראל", סרטו הדוקומנטרי המרגש של אורי גולדשטיין, בהפקת עמותת אוהלי פלמ"ח. אבל הנשים, שעד כה כמעט ולא נחשפו - איזו הפתעה.

בשבוע הבא הן תשתתפנה באירועי חטיבת הראל בירושלים, העיר שחבה לאנשיה את שיחרורה. במעמד החגיגי בבנייני האומה, מאחורי טפיחות ה"אהלך" וה"מה נשמע" ירעידו שוב משקעים בלתי מסיסים, שרק התעבו והסמיכו עם השנים. "הם תקועים אצלי ושום דבר לא זז, גם לא יכול לזוז", תגיד אחת ה"בנות" שעל רקע התהיות ומורך הלב המכרסמים בימים אלה בלבם של רבים, הן נראות בכלל מפלנטה אחרת. הן גם לא בדיוק נראות כנערות פלמ"ח שאחרי העבודה ציפו ללוחמים עם עם אוכל חם ופרחים.

"לא באת להיות מזכירה"

את ד"ר אביבה רבינוביץ, המרענית הראשית של רשות שמורות הטבע, אף פעם לא הכניע שום קונסנסוס. גם לא של חברי כפר ורבורג, שבמלחמת העולם השניה החליטו כי מושבניקים צריכים לעבוד בכפר, או מקסימום ללכת לבריגדה. ב־1944 הלכה לפלמ"ח. נפ־לה לקורס סיירות בפלוגה ח'. עם 40 ק"ג על הגב חרשה את הרי ירושלים, כל שביל וכל מעין הכירו את כפות רגליה.

"את בטח לא באת בשביל להיות מזכירה", אמרו לה כשהתייצבה אחר כך במלחמת השחרור, במטה הגדוד הרביעי, בקרית ענבים. ומאז מקובעות אצלה הרבה

ד"ר אביבה רבינוביץ, לוחמת בהראל: "השארתי חמש משנותי היפות ביותר... כשבאתי לחטיבה שמו אותי בחולי"ת החוד... עד היום לא מצאתי את מי שסחב אותי פצועה על נבו". צילום: יוסי זמיר "סקופ 80".

תמונות קשות. השנים התחלפות, האור הרך הנופל על פניה כביתה בקיבוץ כברי, אינם מרככים אותן. כשהיא תולה מבט במפרץ חיפה, הנשקף מהחלון, היא מספרת על קרב הראדאר:

"למרות שאמרו כי לא יקחו בחורות, שמו אותי בחו־ליית החוד ומכאן אפשר להבין איזה מצב היה שם. יצאנו בחצות ובדרך הספקנו לסלק כרובים ורימונים חוליה שניסתה לעלות על מעלה החמישה. המשכנו על הגבעות ועצרו אותנו. יש מו"מ עם הירדנים, הודיעו, ותוך שניה כולם ישנים. העייפות היתה נוראית. בש־לוש אמרו שבכל זאת עולים. אחרי פריצת החבלנים ושני מ"מ־כפים הרוגים נכנסנו. כמה רימונים בעמדה מול השער, מתחילה תופת ואני מקבלת כדור מאחור. מגיע פגז וממלא אותי רסיסים. כשפקדו לסגת ראיתי שאף אחד לא יבוא וזחלתי לבד. אחרי חבישה ראשונית של שולה מהמחלקה, שני חבר'ה מהחוליה לקחו אותי. כשלא היה להם כוח דאגו למישהו אחר שיגיע. 'עזוב אותי, חבל עליך' אמרתי לו, אבל הוא המשיך. חוץ מזה שקוראים לו ניסים, אני לא יודעת עליו כלום. עד היום".

שישה שבועות לאחר שנאמר לה כי אף פעם לא תוכל ללכת, התייצבה בפלוגה א'. רק אז, לאחר טפיחת אזהרה של המוות, קלטה כי יכול לקרות לה משהו. מה שכמובן לא שינה לה תוכניות: "בחיים לא אמרתי שא־ני לא יכולה יותר".

גם היום אין צורך לסחוט את הרמיון כדי לראות באשה הקפיצית והנחושה את הנערה הצנומה, מתרוצ־צת על הג'בלאות, מכינה את השטח ואחר־כך מובילה את הבחורים לפעולה. "השתדלתי לעשות הכי טוב שאפשר ולהחזיר את האנשים שלמים הביתה. הכנתי כל פרט בשטח. ידעתי בדיוק באיזו שעה נפגוש כל

(המשך בעמוד הבא)

נעמי עורב: מלווה שיירות: "הרבה יותר קל להילחם למען מדינה מאשר לבנות אותה". צילום: נאור רהב.

"המחיר ששילמנו היה כבד מאד. אך זו טעות להניח שבמלחמה אנשים לא צחקו ולא ריכלו ולא עשו כל מה שאנשים רגילים לעשות. ובכל זאת מי מהגדוד הרביעי שאומר כי הוא מת על ירושלים, אני לא מאמינה לו.

(המשך מן העמוד הקודם)

עץ וכל מהמורה. אף פעם לא ערערו על ההחלטות שלי". במבט לאחור, רבינוביץ מתקשה להבין איך בכ־לל נצחנו: "עם הקור, חוסר הציוד, הרעב, הלכלוך וחו־סר השינה. מי שהקים את הפלמ"ח עשה את הדבר הכי נכון בתנאים ההם ומי שפירק אותו עשה טעות גרולה".

אחרי פירוק החטיבה, ב־1949, הלכה ללמוד בסמינר למורות. "בהראל השארתי חמש משנותי היפות ביותר. גילי היה 22, אבל הייתי בת 400. המחיר ששילמנו היה כבד מאוד, אך תהיה זו טעות להניח שבמלחמה אנשים לא צחקו, לא ריכלו ולא עשו כל מה שאנשים רגילים לעשות. ובכל זאת מי מהגדוד הרביעי שאומר לי כי הוא מת על ירושלים, אני לא מאמינה לו".

בכברי, נשואה להילל, בגן מרהיב הפורח כאילו מעצמו ללא יד מכוונת, גידלה שלושה ילדים. אין אצלה, "בשביל זה נלחמנו"?, אבל לנוכח המבוכה והר־פיון בימים אלה, תגיד: "אנחנו אשמים. גידלנו את הילדים בשמנת. לנו היה ברור כי אם לא נלחם – לא נתקיים, אז מה אם גם עכשיו צריך להילחם? כשאני שומעת שנבהלים מכמה אבנים, אני נזכרת במאורעות '36. למה אז הרגו יהודים? שום דבר לא השתנה. רק אנחנו. אנחנו עם קשה, עם רגישות גבוהה וסנטימנטים, אבל צריך להחליט. אם העם היהודי רוצה מדינה – לא מקימים אותה ב־40 שנה".

"החיים הם אפס"

נעמי עורב, מלוות שיירות, לא הייתה צריכה להיות בגוש עציון. נתקעה שם. "לו היו אומרים לנו שנוסעים לשם, ייתכן והיינו בורחים. אחרי נפילת הל"ה, הגוש התקשר אצלנו כמקום שלא יוצאים ממנו חיים. היה אביב והמקום משגע. הכל פרח שם ואנשים נופלים. דם ומוות בכל מקום.

"בתחילת מאי נהרגו 12 חברים. הלכנו בשביל עם האלונקות ופתאום הבנתי שמת, זה דבר נורא כבר. מצד אחד רציתי להסתכל על הגוף המטרף ומצד שני פחרתי להחליק עם הגופה על מוקשים שהונחו סביב. לפני הקברים, כשהאלונקות מונחות לפנינו מ. מפקד הגוש, מראה על הגוויות ושואג: 'מהם התיים? החיים הם אפס, אבל על נצח ירושלים צריך להגן ומפה לא נצא חיים'. ואני עומרת, וזה נכנס לי פה, באוזן אחת, ויוצא באוזן שניה. הייתי בת 20 ורציתי לחיות ועכשיו אני לא מבינה, איך מפקד אומר דבר כזה. אז זה היה מובן מאליו. כשחזרנו, לקחנו עראק והשתכרנו. אחר כך התחלנו לרקוד.

"כשהחליטו שמפנים את בית החולים בכפר עציון, שם טיפלתי בפצועים, אמרתי 'אני לא עוזבת', הייתי חייבת לחכות לא. שיחזור. בפעם הראשונה ראיתי או־תו כמה ימים קודם לכן, בקרית ענבים, לפני היציאה לגוש. בקצב האירועים של אז, היתה לזמן משמעות שונה לגמרי ולמפגשים של שעות היתה עוצמה של היכרויות ממושכות. התברר שנולדנו באותו יום, באחד באפריל. תמיד היו לי פנטזיות איך את יום הולדת 20 אחגוג בנשף עם שמלת קרינולינה ויסמינים, ובמקומן, על רקע תמונה סוריאליסטית של דם מתחת לשקריות, קיבלתי מא. שתי סוכריות שסחב מהמטבח, ואני הבא־תי לו פרחים.

"ב־12 במאי, היתה התקפה גדולה. כדורים נותבים ופגזים התעופפו מכל צד. יצאנו במשוריין ממשואות יצחק לכפר עציון. תיקח את המעיל, יהיה קר, אני אומרת לא. ומרגישה מתח נוראי. עוד מהשיירות הת־רגלתי לזמזם במצבים מתוחים. משום מה האמנתי שאם שרים, יש מזל, אבל כאבי הבטן נשארו. 'חכי לי ונחזור למשואות' אמר לי ומיד התחרט: 'אי אפשר לדעת מה יהיה ואחד מאיתנו חייב להמשיך לחגוג את יום ההול־דת שלנו. אם גם יתחתן ויהיו לו ילדים, יחגוג להם את יום הולדת ה־20 עם זר פרחים ושתי סוכריות' והלך.

"בית החולים היה כמעט הרוס, הפצועים בחוץ, כדו־רים מתעופפים, טנקים של הלגיונרים מול העיניים והרגליים נתקלות בגופות. יש החלטה: לפנות את המ־קום. אבל אותי שום דבר לא יזיז. ד"ר וינצברג, מנהל המרפאה, לא התרשם מנדרים של ילדה בת 20. הנחית עלי שתי סטירות לחי ומצאתי את עצמי במשואות. בלילה באו שני חברי כפר עציון שברחו. א. לא היה איתם. אני חגגתי את ימי ההולדת של שלושת הילדים שלי כמו שהחלטנו, עם זר רקפות, כלניות ושתי סוכ־ריות".

שרידי גומות החן ניכרים עדיין בפניה של נעמי עורב. גם השיניים הבולטות־משהו, והפסוקת בשיער משוות לה ארשת צעירה. 41 שנה והיא חיה את האירו־עים. מזורקפת: "לא אשכח לעולם איך יגאל אלון אמר לנו: 'אתם לא תצאו מפה כצבא מובס. רק כצבא מנצח. גוש עציון תהיה טוברוק חרשה'. את טוברוק לא ראינו מול העיניים. להיפך. ידענו שאנחנו נכנעים והתחלנו לעשות חביתות מעשר ביצים ואכלנו את כל החלבה. אמרתי שאם למות, אז למות נקיה והלכתי להתקלח".

עם הלגיונרים הגיע העלבון. "איזו השפלה. אנחנו שגדלנו על העקרון שנשק הוא הדבר הכי חשוב, שמור עליו כבעל בבת עינך וטטם...טטם.. – נכנעים. הלגיונר עומד וכולם באים עם הנשק. סטנים מחורבנים, רימו־נים דפוקים, מרגמה עלובה שהחבר'ה תיכלו בה בכוונה, ושמים את זה בערימה, מקריבים קורבן. להיכנע זו השפלה נוראה. אחר־כך לקחו אותנו למשואות, וההלי־כה בשבי לחברון, תיזכר אצלי תמיד, לאור הנרות שהדליקו שם לכבוד שבת. זה היה יפה כל־כך".

נעמי עורב, נשואה לאגרונום יעקב עורב (בורחה), מתגוררת בבאר שבע. הספריה גדושה ספרי נופלים והמ־גירות במילים שכתבה בסערת רגשות: "הזמן לא עושה את שלו". שנים היתה אחות מרפאות ועד ליציאתה לפנסיה מוקדמת – "רציתי סוף־סוף להתעורר בלי שעון" – עבדה בחינוך מיוחד. בזמן האחרון עיתונים וטלוויזיה הם מחוץ לתחום אצלה. אלה מחזירים אותה שנים אחורה. "הרבה יותר קל להילחם למען מדינה מאשר לחיות את החיים האפורים ולבנות אותה. לאנ־שים אין כוח. עייפים ממאבקים. אני חיה כאן, לא פוחדת משום דבר, אבל גם לא רואה כל קרן אור".

לא זיהתה את אמא

כשאמרו לזימרה פלד לקחת מברשת שיניים, ידעה שהיא צריכה לעזוב את משק ההורים בפרדס־חנה ולצ־את לבית פפרמן במעלה החמישה, מעוז ה"פורמנים", מלווי השיירות: "לג'וב הזה שלחו אנשים שלא ידעו מה לעשות איתם. מי שהוערך פייטר, לא היה שם. אבל לי היה נדמה שכל דבר אותו אני עושה יכול להכריע את גורל המאבק הזה, עליו תקום או תיפול המדינה. כל מי שיגיד לי שהיה דבר אחר – מזייף. לא אגיד שלא פחדתי, אבל אלה היו מצבים בהם אתה חורג מעצמך, ולא חושב במושגים של פחד".

ערב ערב נתלו רשימות ההרוגים באולם מעל המ־סעדה הקואופרטיבית בירושלים. רק כאשר ראתה את שמו של י., איתו גדלה מגן ילדים, תפסה את הדברים. "אחרי החוויה הזו, כבר לא הייתי אותו בן־אדם". מכל השיירות שליוותה הקשרית־חובשת בת ה־19, זכורות לזימרה פלד בעיקר שתיים. שיירת שער־הגיא, סיפור מופלא של יכולת עמידה תחת אש צולבת במשך 13 שעות ("רק כשהגיעו לגזר אמרו לי שאני שותתת דם"), ושיירת חולדה.

"שיירה נוראה. היתה צריכה להעלות את הגדוד הח־מישי לירושלים. המיתקפה של הערבים התחילה בכ־ביש מסמיעה, לכיוון חולדה. השיירה ניסתה להסתובב על עקבותיה והתפתח קרב תופת. אני יושבת עם מכ־שיר הקשר של ש. המג"ד, וכשנפצע התחלתי לצרוח. זה היה שוק לראות במצב כזה מישהו שבעיניך תמיד כל־כך חזק. וככה אני איתו במשוריין וביד אחת שלי מכשיר הקשר ובשניה העורק הפצוע במפשעה של ש. המג"ד. אחרי זמן התלוצץ שדווקא היה לו מאוד נעים, אבל אמו אמרה לי, מאז חולדה ש. הוא גם שלך".

"עכשיו צריך להחליט: אם העם רוצה מדינה – לא מקימים אותה בארבעים שנה.

כחורשה אליה התפנו המשיכה זימרה להפעיל את מכשיר הקשר ואז מגיעה פניה מקשר אחר, פצוע, שאל אם לפוצץ את המשוריין. "את התשובה כבר לא העבר־תי. מיד אחר־כך פוצץ את עצמו עם 16 פצועים אח־רים. ההוראה לא ליפול בשבי היתה מובנת מאליה, איש לא ערער עליה".

חצי שנה לאחר מכן, כשחזרה זימרה לפרדס חנה, אמה חלפה לידה והיא לא הכירה אותה. שיער ראשה היה לבן לגמרי.

היום ד"ר זימרה פלד מחלקת את זמנה בין ירושלים לבאר שבע. מלמדת פסיכולוגיה באוניברסיטת הנגב, לצד בעלה, (אלוף מיל.) ד"ר אלעד פלד, מי שלחם בחטיבת "יפתח" של הפלמ"ח. שני ילדים, ארבעה נכ־דים. "הדור שלנו גמר את המלחמה ולא עשה יותר שום דבר ייחודי. את מה שעברנו לא יכולנו להנחיל. הבוג־רים בדור הבנים הם אנשים בודדים. צריכים להתמודד עם בירור מחודש של מושגים ובעיות יסוד, בתנאים קשים של חוסר בהירות וחוסר גיבוש חברתי. הצעירים יותר, הם בכלל פסימיים. מוכנים אפילו לרדת, להיות 'פלשתינים' בניו־יורק". ■

הקיץ איבריה תקח אותך לחופשה משגעת בספרד.
כבר במטוס אתה מתחיל את החופשה באווירה ידידותית שרק אנו הספרדים יכולים להציע וכשאתה מגיע לספרד אתה פוגש ארץ רבת פנים הלובשת ופושטת צורה בכל מקום - פעם חדישה ומודרנית ופעם שורשית ומסורתית.
לבחירתך אינספור אפשרויות לבילוי ונופש - שכיות חמדה, אוצרות אמנות, פולקלור ותרבות בכל קרן רחוב, חופים משגעים, מועדוני לילה אטרקטיביים, אוכל טוב ויין מעולה.
ספרד - ארץ שעבר ועתיד חובקים להם יחדיו בהווה מסעיר ומרתק.

לנוחותך איבריה מציעה טיסה נוספת בימי שישי לברצלונה ומדריד החל מ-8.6.88.
בוא גם אתה ותהנה מחופשה בלתי נשכחת!

איבריה מכירה הכי טוב את ספרד.
IBERIA
AIRLINES OF SPAIN

פנה אל סוכן הנסיעות שלך או למשרדי איבריה:
תל אביב - בן יהודה 14, 03-290976/7 • **חיפה** - דרך העצמאות 104, 04-533261 • **ירושלים** - שמאי 8, 02-232919.

שולחן ההנהלה (משמאל, בכיוון השעון): אהרון הראל, מיכה יוון, ציפה ואורי פורת, יוספה וחיים יבין, נילי וגדעון לב־ארי, וירה הראל. צילום: יעל השכל.

5000 שנות עבודה

כל אחד מ־200 ותיקי רשות השידור אשר נכח במסיבת הוותיקים במלון היאט הירושלמי, זכה במתנת עט ("קרוס"), בסעודת ערב מפוארת, בהופעתו של הזמר חיים משה ובנאומו בונה־המוראל של מנכ"ל רשות השידור אורי פורת. היתה זו גם טבילת האש החברתית הראשונה לח"כ אהרון הראל, היו"ר החדש של הוועד המנהל.

על פי החשבון של אורי פורת "יושבים פה חמשת אלפים שנות עבודה שהם 200 איש כפול ותק של 25 שנה". הגיב איש התידונים שמואליק רוזן: "יושבים פה הרבה יותר, אני למשל, עובד ברדיו 42 שנה".

תוך כדי נאומו של פורת, הצליח שמואליק רוזן לחבר מונולג משעשע א־פרופו האירוע: "אנחנו בעצמנו, קפה ראשנו, השי שקיבלנו ביום חגנו: רדיו־ דיו (קבלנו עט המתחרז עם מקלט)". רוזן גם העלה נשכחות וסיפר על כמה פאשלות מפורסמות: בימי המנדט, הודיע אחד הקריינים על קונצרט בניצוחו של סר תומס "ביצים" במקום תומאס ביצ'אם. קריין אחר דיבר על הפילוסוף נטשה במקום ניטשה.

בשולחנות ההנהלה ישבו: היו"ר הנכנס אהרון הראל ואשתו הסופרת נירה הראל, היו"ר היוצא מיכה ימון ואשתו נילי, יוספה וחיים יבין, נירה וגדעון לב־ארי, יוסף ושושי בראל ויוחנן צנגן ואשתו. ובין הוותיקים גם הרבה שמות מוכרים: יאיר שטרן, דניאל פאר, ויקטור נחמיאס, אריה אורגד, רחל ויורם רונן, מושיק טימור, עמוס אטינגר, גדעון חוד, רותי יובל, יורם ארבל, גלעד בן־שך נילי חמאירי, יצחק אלון יגאל רום, ואת שמואליק רוזן כבר הזכרנו! ■

אילנה באום

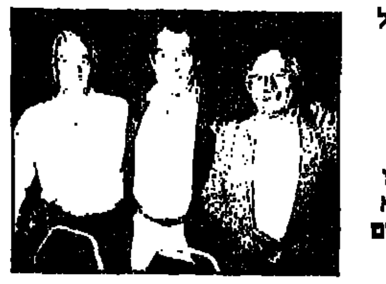

הוותיקים חוגים (מימין): שמואליק רוזן, מושיק סיסור, יורם ארבל. צילום: יעל השכל.

ישראל בצרפתית

היתה חגיגה קטנה עם סיום צילומי הסרט על ישראל לטלוויזיה הצרפתית. סטיב מרקוס משווייץ, אשר מימן את הפקת התכנית של דן שלון ודני וסלי, הוא אשר הזמין למלון "המלך דוד" כל מיני אח"מים לכבוד סיום המבצע. בין המוזמנים נראו: שמעון פרס, טדי קולק, זובין מאטה ומיכאל פירון.

התכנית, שארכה שלוש וחצי שעות, תשודר ב־45 מדינות דוברות צרפתית והיא מסקרת את 40 שנות עצמאות ישראל בעיקר דרך אמנויות הבמה שלה. בין המשתתפים: התזמורת הפילהרמונית, נעמי שמר (ב"ירושלים של זהב"), דודו פישר (ב"היידישע מאמע") וירדנה ארזי ("בן אדם").

ז'ק שנסל (משמאל) מראיין את דודו פישר.

לפני שראיין ג'ק שנסל לתכנית את דודו פישר הוא אמר לו: "שמעתי עליך כי הפכת להיות פה כוכב בין לילה". "כן", השיב פישר, "אבל עבדתי קשה כדי להיות כוכב בין לילה". ■

תלמה חדר

אפשר לעניין אתכם באירוע עם טעם?

מכינים ארוע ורוצים אוירה כפרית? "ענין בטעם" שירותי אירוח וקייטרינג בסגנון כפרי, לשרותכם.
השרות ממושב חרות מעל לתחרות.

כשר!

- מבחר בשרים משובחים על האש בגריל פחמים במקום הארוע.
- בשר מטלאים הגדלים במשק שבמושב.
- אסאדו – שיטת צליה דרום אמריקאית.
- הפיתוי בפיתה: פיתות דרוזיות חמות היישר מתנור העץ לעיני הקהל בזמן הארוע.
- אוירה כפרית מיוחדת.
- סלטים, קינוחים, משקאות ושאר פינוקים.
- לארועים מ־50 עד 1500 אורחים.
- יעוץ חינם בבית הלקוח.

הוסיפו ענין וטעם לארוע!

ענין בטעם - לאניני הטעם

ענין בטעם בע"מ משק זמירי מושב חרות
דואר תל־מונד 40691 טל. 052-61125

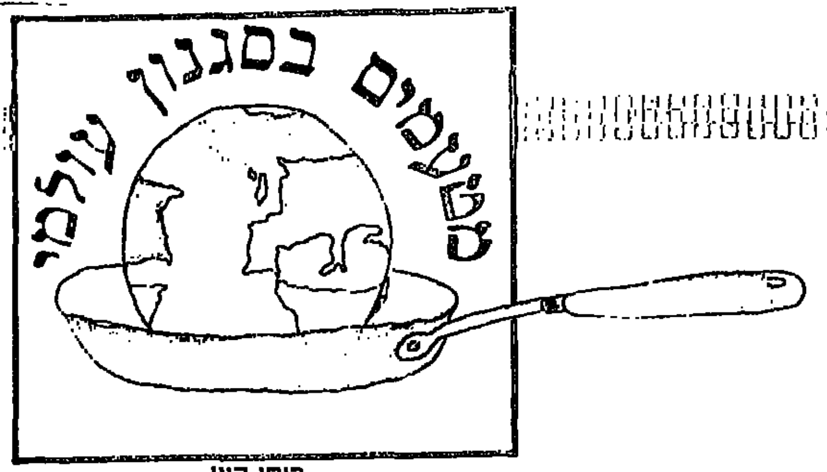

רותי קינן

עוגת כלה קלה

כל דרדק בגן ידקלם בפניכם מה אוכלים בחנוכה, בפורים, בפסח ואולי אפילו בראש השנה. אבל מה אוכלים בל"ג בעומר? בל"ג בעומר, אפשר להשיב לטף, אוכלים עוגת כלה. כי ביום הזה מכל הימים שבין פסח לשבועות – אפשר להתחתן. וגם עושים את זה. במספרים גדולים.

עוגת כלה, מן המפורסמות, היא עניין למומחים. מעטים הם החובבים שיטלו על עצמם להתמודד עם משימה נכבדה שכזו. אבל דווקא היום, כשכל כך נפוץ המנהג להינשא בחוג משפחתי מצומצם ובבית פרטי, יימצאו אולי גם כאלה שיסכימו להיענות לאתגר.

וכמו שפעם, לפני דור או שניים, שינסו כל נשות המשפחה את מתניהן לסייע בידי האחות־האם־הגיסה או הבת להשיא את הבת, יש משפחות המבכרות שלא לפרנס את אנשי הקייטרינג או אולמי השמחות ולהכין הכל במו ידיהן.

לטובת אלה פיתחו בבית החרושת ליצור ממתקים "המרשלג" בסיוע של קונדיטור צעיר ממלון "הילטון" בתל אביב, רוני מרדכי, מוצר חדשני. הכוונה ל־"R.F.M – ציפוי דקורטיבי לעוגה", חומר קל לשימוש המניב תוצאות מדהימות ומקצועיות ממש גם בידי חובבים. אם מוכנים להסתפק בעוגת כלה צנועה אבל אלגנטית, שאינה מאמירה לגובה של גורד שחקים ניו־יורקי, אפשר בהחלט להתגבר על המבצע ללא קושי, בבית.

רוני מרדכי, בן 22 בלבד (שאגב, על ראשי תיבות שמו המלא קרוי החומר), הוא בוגר מגמת המלונאות בבית ספר אורט בנתניה, עיר הולדתו. לפני ולאחר השירות הצבאי הספיק לעבוד במחיצת שפים נודעים בבתי מלון גדולים ובימים אלה הוא תורם מהידע המצטבר שלו לתעשיית הממתקים ואולי גם לכל עם ישראל. ב"המרשלג" מקווים לצאת בקרוב עם החומר באריזות קמעוניות קטנות, המיועדות לקהל הרחב. בינתיים משווקים אותו בכמויות גדולות לקונדיטוריות ובתי מלון. אפשר להשיגו בחנויות המתמחות בשיווק לקונדיטוריות ומן המפעל מסרו לנו, שישמחו למכור גם בכמויות קטנות יותר לכל דיכפין.

את ה־R.F.M מעבדים בקלות ממש כמו בצק, מרדדים על משטח שאובק באבקת סוכר ומצפים בו את העוגה. הציפוי מתקבל מבריק ורך וגם טעים למאכל. רוני צירף לנו גם מתכון של עוגת פירות עשירה, המוסתרת מתחת לציפוי. יתרונה של עוגה קלאסית זו הוא, שאפשר להכינה זמן רב מראש. היא נשמרת במשך שבועות בכלי סגור. הקישוט העדין שעל הציפוי עשוי מ"ציפוי מלכותי" – תערובת קלה להכנה ואילו הפרחים – מבצק סוכר מיוחד שגם את מתכונו נביא בזה.

כהערת סוגריים נוסיף, שאת עוגת הכלה היפהפיה שהכין רוני אפשר להכין גם לימי הולדת. רוני עצמו מציע תחליפים לפרחים היפים שהוא מעצב ושאת שלבי ביצועם אפשר לראות בצילומים: אפשר לקשט את העוגה בפרחי משי או במה שנחשב היום למלה האחרונה בקישוט עוגות – בפרחים טבעיים.

עוגת פירות עשירה

כאמור, העוגה הזאת נשמרת מצוין מחוץ למקפיא ולמקרר, פשוט בקופסה אטומה. יתרון שלא יסולא מפז למי שמכין כיבוד לרוב עם, באמצעים ביתיים. אפשר להכין את העוגה מראש ולצפות יום לפני האירוע החגיגי. נא לא להיבהל מכמויות הפירות היבשים הנכבדות מאוד המוצאות את דרכן לעוגה – שהרי כאן טמון סודה. הפירות הם אלה השומרים על טריותה ומוצקותה לאורך זמן. ההכנה לעומת זאת, גם אם יש להתחיל בה יום לפני הכנת העוגה ולהזדיין בסבלנות בעת האפיה עצמה – הרי היא משחק ילדים ממש.

עושרה של העוגה מאפשר גם הגשת מנה צנועה ממנה לכל אורח. ועוד: אם אתם מתעקשים להכין יותר מעוגה אחת ולסדרן בקומות, תוכלו להכפיל את הכמויות ולחלק את התערובת בין 3 תבניות, בקוטר 26, 22 ו־18 ס"מ. אל תנסו להניח את העוגות זו על גבי זו. הצטיידו במתקן מיוחד (מעין פיגום – להשיג בחנויות המספקות ציוד לקונדיטוריות).

החומרים (לעוגה אחת בקוטר 26–28 ס"מ):

750 גרם צימוקים
50 גרם מישמשים או אננס מסוכר
75 גרם תמרים יבשים
125 גרם שזיפים יבשים
125 גרם קליפות הדרים מסוכרות
125 גרם דובדבנים מסוכרים
¼ כוס ברנדי
250 גרם חמאה או מרגרינה
250 גרם (1¼ כוס דחוסה) סוכר חום
5 ביצים
כף סירופ זהב או דבש
½ כפית תמצית וניל
½ כפית תמצית שקדים
קליפה מגוררת ומיץ מ־½ לימון
2½ כוסות (300 גרם קמח)
50 גרם שקדים קצוצים דק
75 גרם אגוזים, קצוצים דק
קורט מלח
¼ כפית סודה לשתיה
קורט אגוז מוסקט
¼ כפית קינמון
¼ כפית ציפורן

לציפוי:

2–3 כפות ברנדי או שרי ברנדי

ההכנה:

קלי קלות, כמובטח: תחילה שוטפים היטב וקוצצים את הפירות היבשים. מניחים בצנצנת, יוצקים עליהם את הברנדי ומאחסנים לילה שלם במקרר.

למחרת, מחממים את התנור לחום נמוך (140–150 מעלות). טורפים את החמאה או המרגרינה עם הסוכר עד שמתקבלת תערובת אוורירית ואחידה. מוסיפים את הביצים זו אחר זו, תוך טריפה מתמדת. מוסיפים גם

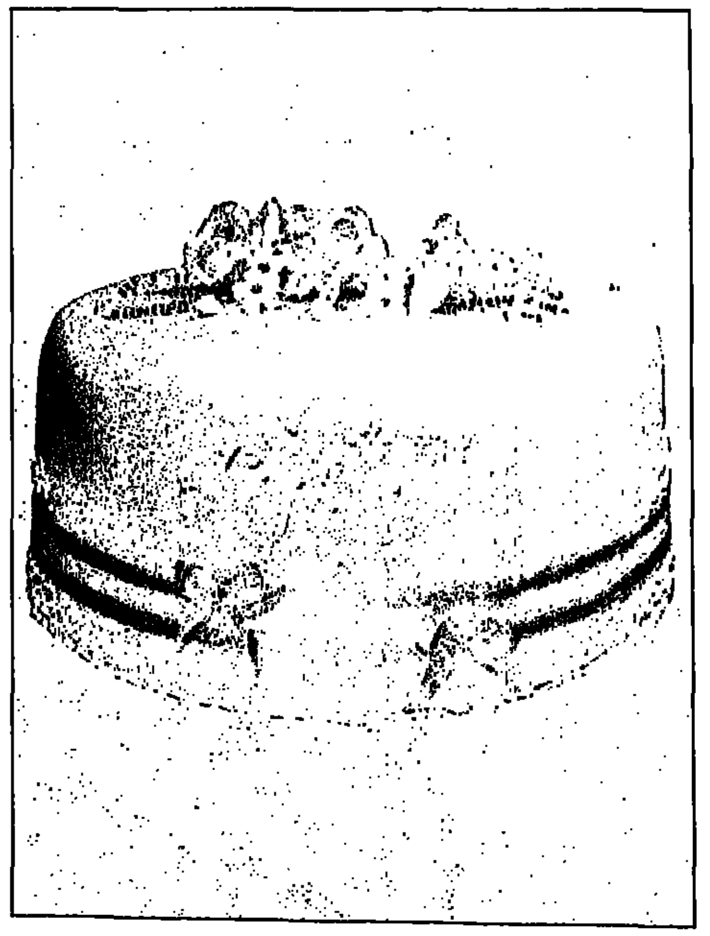

עוגת כלה קלה. יש דבר כזה

את הסירופ או הדבש, התמציות, מיץ וקליפת הלימון.

עכשיו מטפלים בחומרים היבשים: מערבבים את הקמח עם השקדים, האגוזים, המלח, הסודה לשתיה והתבלינים. מוסיפים את התערובת הזו לתערובת החמאה לסירוגין עם תערובת הפירות היבשים השרויים. מערבבים בקלות, רק עד שנוצרת תערובת אחידה.

מרפדים את תחתית ושולי התבנית בנייר אפיה ויוצקים לתוכה את התערובת.

אופים בתנור המחומם, בחום נמוך, 5-3 שעות (כן, שלוש עד חמשו). כדי לדעת אם העוגה מוכנה – נועצים קיסם במרכזה. כשהקיסם יוצא לח אבל לא נדבקים אליו פירורי עוגה – היא מוכנה.

ציפוי:
3 כפות ריבה חמה
½ ק"ג R.F.M – ציפוי דקורטיבי לעוגה
מספר טיפות צבע מאכל (אם רוצים)
אבקת סוכר

מורחים את העוגה הקרה בריבה החמה מכל צידיה.

אם רוצים, אפשר לצבוע את חומר הציפוי בצבע – לפי הטעם. רוני בחר להגיש עוגת כלה ורדרדה. צובעים את החומר על ידי לישה של הצבע לתוכו (כמו מרציפן).

מאבקים את משטח העבודה ואת המערוך באבקת סוכר. מרדדים את ה-R.F.M לעיגול בעובי 3 מ"מ בערך. מעלים את העיגול על המערוך ומכסים בו את העוגה. מאבקים את הידיים במעט אבקת סוכר וטופחים על הציפוי, כדי להחליקו על פני העוגה. חותכים את השאריות (בהן אפשר לעשות שימוש חוזר: לשים לכדור, עוטפים היטב בניילון ומאחסנים לפעם הבאה).

כדי לעטר את העוגה בפרחים עדינים ונקודות על שוליה, מכינים את "הציפוי המלכותי".

מערבבים חלבון של ביצה בחום החדר בקערה קטנה. מוסיפים 100 ג' אבקת סוכר מנופה ומערבבים היטב. מוסיפים בהדרגה ותוך בחישה מתמדת עוד 100 ג' אבקת סוכר מנופה – עד שמתקבלת תערובת סמיכה מאוד, לבנה ומבריקה. אפשו להוסיף לתערובת מספר טיפות של מיץ לימון. אם התערובת דלילה מדי – מוסיפים לה עוד מעט אבקת סוכר. אם היא מוצקה מדי – מוסיפים מעט מים. מכסים את הקערה במגבת לחה ומניחים לציפוי "לנוח" 15 דקות.

זה בדיוק הזמן שידרש כדי להכין חרוט נייר לזילוף הציפוי: מכינים אותו מנייר פרגמנט (מלבן מקופל לשניים, מגולגל לחרוט, שקצהו המחודד חתוך במספריים – ליצירת חריך קטן לזילוף).

מזלפים את הציפוי קודם כל סביב מרגלות העוגה ואחר כך בדוגמה נאה על שוליה.

בצק סוכר לפרחים

כאמור, אפשר לקשט את העוגה בפרחי משי אופנתיים – אבל אלה, בידוע, אינם אכילים. מי שכבר התנסה בהכנת פרחים ממרציפן יוכל לנסות גם הכנת פרחים מבצק הסוכר שלהלן.

החומרים:
125 גרם אבקת סוכר
2 כפות מים
2 כפיות מחוקות ג'לטין
כפית גלוקוזה (או סירופ בהיר, אפשר להשיג במרכולים)

התכנה:
מנפים את אבקת הסוכר לקערה וצרים גומה במרכזה.

יוצקים את המים לקערה חסינת חום ומפזרים עליהם את הג'לטין. מניחים את הקערה על סיר קטן ובו מים רותחים.

מערבבים על להבה בינונית עד שהג'לטין נמס. מוסיפים את הגלוקוזה וממשיכים לערבב על האדים עד שנוצר נוזל שקוף. מסירים מעל גבי האדים ויוצקים לתוך גומה באבקת הסוכר.

מערבבים בכף ומעבירים למשטח עבודה. מרדדים את הבצק שנוצר (כמות קטנה למדי) עד שמתקבל בצק אחיד, לבן ואלסטי. אם הבצק רך מדי – מוסיפים עוד אבקת סוכר. אם הוא קשה – כמה טיפות מים חמים. עוטפים בשקית ניילון ומניחים בחום החדר ל-3–4 שעות. אחר כך מעצבים פרחים (אפשר לראות את השלבים בצילום), בידיים מקומחות בעמילן־תירס (קורנפלור). אפשר כמובן לגוון את הבצק במעט צבע מאכל.

להשלמת העוגה, כורכים סביבה שני סרטי סאטין דקיקים.

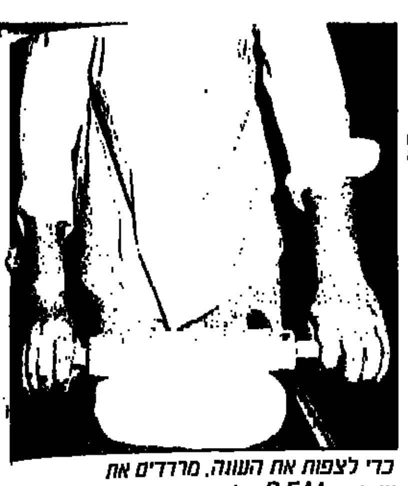
כדי לצפות את העוגה, מרדדים את ציפוי ה-R.F.M על משטח מאובק באבקת סוכר

להכנת ורדים: משתמשים בבצק הסוכר ומעצבים בידיים מאובקות בעמילן חירס תחילה כדור (למעלה משמאל) ואחר כך עלי כותרת. מדביקים את העלים אלה על אלה ליצירת פרח.

חרציות: מעצבים את שני חלקי הפרח כמודגם: צרים חרוט מכדור בצק ושורים את העלים במספריים. מחברים את שני החלקים בחיל דק.

מדף ספרים
לבריאות בשישה כרכים ובזול

כמעט בכל רשת חנויות לשיווק מזון המעריכה את עצמה בחו"ל תוכל למצוא אותם: סידרת ספרי בישול בהוצאת הרשת, הנמכרים אך ורק בה – ובזול.

ימים טובים כאלה הגיעו גם לרשת ה"שופרסל" שלנו, שעשתה יד אחת עם הוצאת ספרים "הדר" והוציאה בעצם ימים אלה סידרה צבעונית בת שישה ספרים, הנושאים את הכותרת מהמטבח לבריאות. הספרים מתורגמים מאנגלית, ונערכו במקור על ידי שרת בראון, הידועה באנגליה בזכות ספרי הבישול הצמחוניים שלה והופעותיה בטלוויזיה. הסידרה של ה"שופרסל" עוסקת במזון בריא, טבעי וכמובן – צמחוני. כל ספר מיוחד לנושא: תבשילי קדירה ומאפים, מרקים ומנות ראשונות, מזון חי, פאסטה, פיצות ומחבתיות, שעועית, אגוזים ועדשים וקינוחי פירות. הספרים עצמם נתונים בפורמט קומפאקטי, בן 96 עמודים, עם צילומים יפים של מתכונים ושל חומרים ומצרכים שמהם מכינים אותם. לצד כל מתכון מפורט הערך התזונתי שלו. חבל רק שחלק מהמרכיבים של חלק מהמתכונים מסגירים את המוצא האנגלי ומחייבים מצרכים שאינם מצויים או נדירים למדי בשווקינו (גרגר הנחלים, פטל וגרגירי יער אחרים, עולש ועוד). עורכת הסידרה העברית היא שרה ריפין.

אפשר לרכוש את הסדרה כולה (בעטיפת ניילון, 54 ש"ח), או כל ספר בנפרד (9 ש"ח).

בחרנו במתכון עשיר בויטאמינים C ו-E מתוך הספר "מזון חי" (הכוונה למזון לא מבושל, ולא כזה המתרוצץ חופשי על הצלחת).

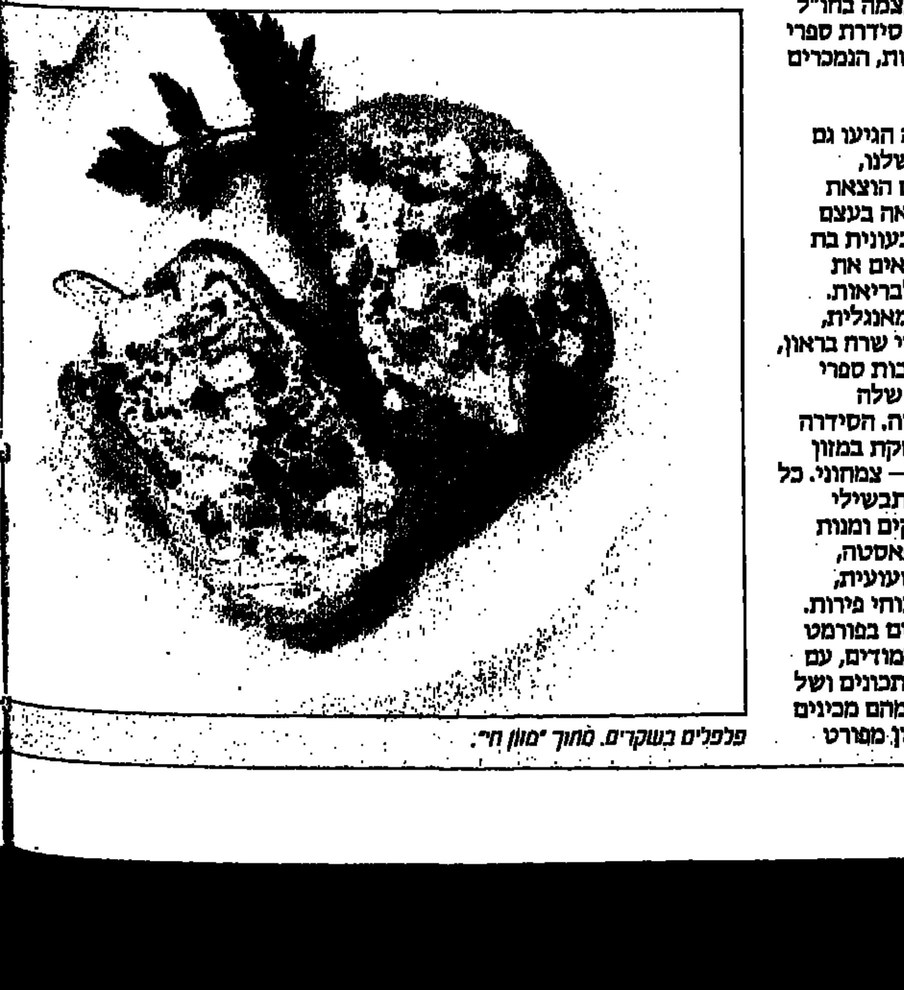
פלפלים בשקרים. מתוך "מזון חי".

רעיון עולמי
יופי־טופי

רעיון השמור כולו לרוני מרדכי הנ"ל: למה לטרוח ולהכין חומר מיוחד לפרחים? לא תאמינו, אבל ממש מתחת לידיכם מתגלגל חומר נפלא, שעשוי להפוך בידכם ליצירות פאר. רוני ממליץ להשתמש פשוט ב...סוכריות טופי. מתאים גם למי ששכח לקנות מרציפן או לא מצליח לצבוע אותו. לשים מעט את הטופי (כן, טופי פירות רגיל, של צבעים מוכנים), מעצבים פרחים וצורות – כיד הדימיון. טופי.

חדש
ברוך הבא זנגביל טרי

העולה החדש הזה מן הראוי שיזכה לקבלת פנים צוהלת גם במטבח שלכם. מזה שנים אני נוהגת להביא עמי מכל טיול בחו"ל שורש זנגביל. כי מה שהוא עושה למאכלים (בעיקר כאלה שמוצאם במזרח הרחוק) לא עושה לו השורש היבש או האבקה – המצויים אצלנו בשפע. זנגביל טרי, כפי שתיווכחו לדעת עם השימוש הראשון, הוא משהו אחר. ולכן, ראויים לציון על היוזמה מייבאי הזנגביל לארץ ("חברת קרן שפע").

מתברר, כי הזנגביל רק חוזר אלינו, לאחר העדרות של 2000 שנה. הוא היה כאן כבר במאה הראשונה לספירה (הגיע מהמזרח הרחוק) ונזכר במקורות. הוא שימושי במיוחד לתיבול אבל גם לרפואה.

המייבאים טוענים שאפשר להוסיף זנגביל טרי לכל מתכון – החל ממנות ראשונות, מרקים ומיני בשרים ודג וכלה במאפים ומנות קינוח. נכון! אבל בעיקר יהנו ממנו המתכונים הסיניים שברשותכם.

אז בימים אלה תוכלו לפגוש את השורשים המעובים של הזנגביל הטרי ברשתות השיווק ואנו מנבאים לו התאקלמות מהירה גם אצל הירקנים. מאחר שעם תחילת הקיץ יש לשער שיעלם מהשווקים, מחמת היותו גידול חורפי (הוא ישוב לקראת הסתיו), כדאי להקדים ולהצטייד בכמות ממנו. אפשר לאחסנו בהצלחה בהקפאה (חותכים מספר חתיכות ומקפיאים בשקית ניילון סגורה). אפשר להקפיא גם שורש מגורר – ולהוציא לשימוש מיידי.

לאחסון במקרר – אפשר לשרות את השורש ביין לבן, בצנצנת קטנה.

פלפלים ממולאים בשקדים

החומרים (ל-4 מנות):
2 פלפלים גדולים, ירוקים או אדומים

לרוטב:
2 עגבניות קלופות וקצוצות
50 גרם שקדים טחונים
כפית חומץ יין
כפית רסק עגבניות
קורט אבקת צ'ילי

למלית:
50 גרם זיתים שחורים, מגולענים וקצוצים
עגבניה קצוצה
2 גבעולי סלרי, בקוביות

התכנה:
רוחצים את הפלפלים, חוצים ומרחיקים את הגרעינים.

להכנת הרוטב, מרסקים את כל החומרים בממחה או במעבד מזון למחית חלקה. מתבלים לפי הטעם.

להכנת המלית, בוחשים את החומרים לתוך רוטב השקדים. ממלאים כל חצי פלפל במלית ומעטרים בגד (כוסברה).

במנה:
3.5 ג' פחמימות, 3.4 ג' חלבון, 3.8 ג' סיבין, 8.4 ג' שומן ו-100 קלוריות.

עוף במלית
מצות וזנגביל

הזדמנות נדירה ובלתי חוזרת להפטר מעודפי המצות של פסח. אם אין לכם שאריות כאלה – שווה לקנות.

החומרים:
עוף למילוי ללא עצמות
4 מצות
תפוח עץ גדול, מגורר גס
שורש זנגביל באורך 3 ס"מ, מגורר
קורט קינמון, אגוז מוסקט
וציפורן
3 ביצים
50 גרם מרגרינה מומסת
2 כפות רוטב סויה
מלח, פלפל
½ כוס יין לבן

ההכנה:
שוטפים את העוף ומנגבים היטב את העור ואת הפנים.

שוברים את המצות לקערה ויוצקים עליהן מים. ממתינים ½ דקה ושופכים את המים. מוסיפים למצות את התפוח, הזנגביל, התבלינים, הביצים, המרגרינה וכף מרוטב הסויה. מערבבים ומעדכנים את התיבול במלח ובפלפל.

ממלאים את העוף בתערובת ודוחסים היטב לכל חלקיו. סוגרים את הפתחים בעזרת קיסמים וקושרים את השוקיים זו לזו. מניחים את העוף על גב התבנית. זורים עליו מעט מלח ופלפל ואת כף רוטב הסויה הנותר. יוצקים על העוף את היין ואופים בחום בינוני (180 מעלות) כ-20 דקות. הופכים את העוף וממשיכים לצלות עוד 20 דקות.

הופכים שנית וממשיכים לצלות עוד 20 דקות או עד שהעוף עוטה גוון זהוב־חום עמוק. מרטיבים את העוף מדי פעם בנוזלים המופרשים ממנו במהלך האפיה.

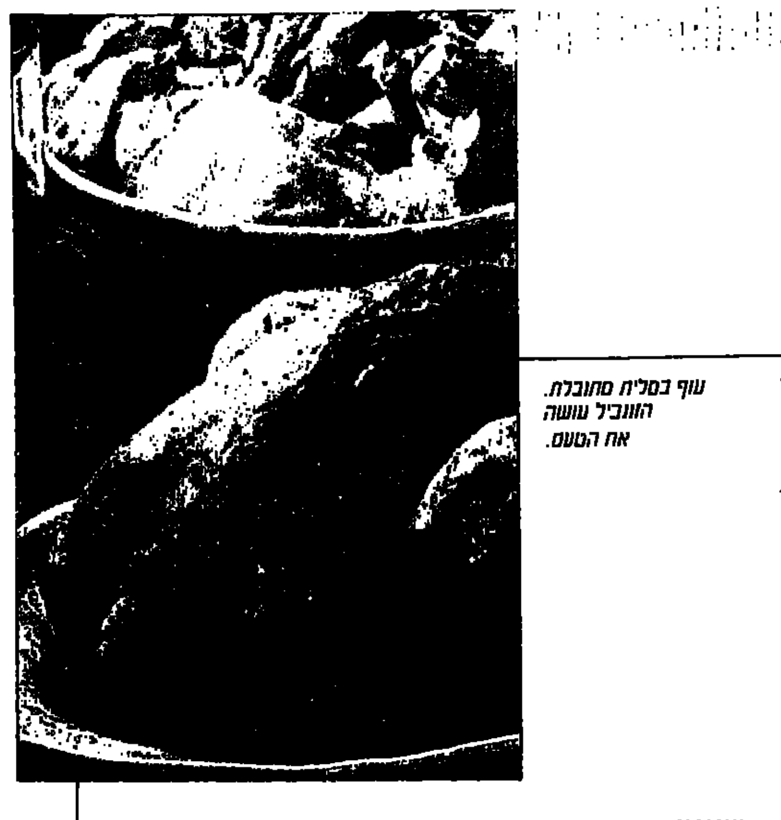
עוף במלית מחובלת. הזנגביל עושה את הטעם.

זנגביל. מה שהוא עושה למאכלים

"לחיים" מגבעת חיים

את תרכיזי המיצים הקפואים של "פריגת" מכירים? מכירים. ובכן, בימים אלה הצטרפו למשפחה הוותיקה מיצים חדשים: בננות, מישמש ותערובת קולדה. לכבוד הקיץ מחלקת החברה ברשתות עלון ובו קוקטיילים אלכוהוליים, שנרקחו על־ידי יהודה מלצר. הנה אחד מהם:

קוקטייל גואבה

חומרים (למנה):
½ מידה (מידה היא בערך 30 מ"ל או 2 כפות) ג'ין
½ מידה ליקר אמרטו
¾ כוס מיץ גויאבות

ההכנה:
יוצקים לכוס ומערבבים.
מקשטים בפרוסת תפוז ובדובדבן.

ירקות עם סגנון

מתבשילי חצילים

המתכונים הוכנו והוגשו ע"י אשף המטבח מר אנדי נוסטן במסעדת "הקונה השטה – מנדרסה", רח' הירקון 180 תל-אביב

מוגש ע"י

המועצה לייצור ולשיווק של ירקות

מוסקה צימחונית

4 מנות

המצרכים:

- 1 חציל בינוני
- 2 עגבניות קטנות
- 3/4 כוס חלב
- 8 פרוסות גבינה צהובה
- 3 ביצים
- 100 גרם גבינת צאן מלוחה
- 3 כפות קמח
- מלח – פלפל – מיורן – אבקת מרק עוף פרווה – שמן לטיגון.

אופן ההכנה:

1. לפרוס את החציל הבלתי מקולף לפרוסות בעובי של כ-1/2 ס"מ. לקמח את פרוסות החציל ולטגן במחבת במעט שמן חם מאד. להוציא על נייר סופג.
2. לקחת קערית אלומיניום קטנה 6 ס"מ בערך (הקוטר 6 ס"מ) ולרפד אותה עם החצילים. כמו כן לתבל את החצילים.
3. לפרוס את העגבניות לפרוסות דקות ולהניח פרוסה בתחתית הקערית על פרוסות החציל ושאר הפרוסות סביב הקערית על פרוסות החצילים.
4. לפזר את גבינת הצאן מעל העגבניות הפרוסות, ולהוסיף פרוסה אחת גבינה צהובה.
5. לטרוף היטב את החלב, הביצים, מלח, פלפל, מיורן, ולצקת לקערית.
6. להניח עוד פרוסת גבינה צהובה מעל, ולאפות בתנור חם כ-20 דקות.

חציל ממולא "המסעדה הגדולה"

4 מנות

המצרכים:

- 2 חצילים בינוניים
- 200 גר' בשר טלאים טחון, או 100 גר' בשר כבש ו-100 גר' בשר הודו ארוזים טחונים
- 1 בצל בינוני
- 2 כפות שמן
- 2 שיני שום כתוש
- 4 ביצים
- 3 כפות אורז מבושל
- 2 כפות גרעיני דמניות, קלופים וקלויים
- 1 ספל קמח
- שמן לטיגון
- מלח, פילפל, כוסברה טחונה, קורט קינמון טחון

אופן ההכנה:

1. לקלוף את החצילים, ולחתוך מהן 8 פרוסות יפות לאורך.
2. לקמח את פרוסות החציל ולטגן במחבת בשמן חם משני הצדדים לצבע חום בהיר ,ולהוציא על נייר סופג.
3. לחמם במחבת 2 כפות שמן ולטגן את הבצל, כשהוא קצוץ דק, עד לצבע זהוב. להוסיף את השום הכתוש. לטגן קצרות ולהוריד מהאש.
4. בקערה: לערבב את הבשר הטחון, האורז, גרעיני הדמניות, הבצל והשום המטוגנים, 2 ביצים ולתבל.
5. למלא את המלית בין 2 פרוסות חציל.
6. לטרוף היטב את שאר הביצים, לקמח את פרוסות החציל הממולא, לטבול בביצים הטרופות ולטגן בשמן חם, משני הצדדים. להגיש עם רוטב עגבניות, או רוטב צלי.

הרב מפוצל של "וירו" בכמה מעלות יותר מכל מזגן אחר

"וירו" לא רק אויר גם אוירה.

יחידות הפיזור של "וירו" קטנות עד 1/4 בהשוואה לגודלן של יחידות הפיזור המקובלות, זו תוצאה של מחשבה מקורית, תכנון הנדסי ומיומנות. היחידות שונות בגודלן ומותאמות לכל חדר וחדר. בהתאם לצרכים ניתן להוסיף עד 3 יחידות פיזור למערכת גם במועד מאוחר יותר.

גם במבט שני יחשוב כל אחד שמדובר ברהיט, עיצובו המרשים ומבחר צבעיו, יוצרים הרושם שלפניך מונחת שידה דקורטיבית יפהפיה. אנו לא שוברים קירות ולא עושים "צלקות", הקיר שלך ישאר שלם. הרב מפוצל של "וירו" ניתן להתקנה על כל קיר; אתה יכול למקמו על מדף הספרים, במטבח, בסלון או בחדר השינה.
עוד רהיט בבית "וירו".

ה"כפול" של "וירו" - לחדר הגדול.

מה חדש | ידיעות אחרונות

"על המרפים הרבה חידושים. אחד המתוחכמים, מזגן ביתי, רב-מפוצל של "וירו", שנרשם כפטנט.
מעלותיו העיקריות: הוא יכול למזג (חימום-קירור), בו-זמנית כמה חדרים, גם אם אינם סמוכים, או במיפלסים שונים.
מיספר יחידות-הכוח יכולות להגיע עד 3, מה שנותן היקף מיזוג של כמה מזגנים. יחידות הפיזור מותאמות לגודל החדר.
כך שניתן לשלבן בכל פינה בחדר גם אם הוא קטן ומרוהט בצפיפות. הן דקורטיביות, וציפוי-העץ שלהן, שבא במיבחר צבעים, מותאם לריהוט בחדר."
30.3.1986

מעריב

"חברת "וירו" הישראלית מציעה התקנת מיזוג אויר מרכזי, כאשר יחידת המנוע מותקנת מחוץ לבית". מפזרי קור וחום נמצאים בכל חדר בנפרד וניתנים להפעלה וויסות כל אחד לחוד, "שיטה זו אידאלית מבחינה נוחיות והחסכוניות כאחד..."
28.11.86

אלפי לקוחות מרוצים.

עד היום מכרה "וירו" אלפי מערכות המקררות ומחממות עונה אחר עונה, קיץ חורף, חורף קיץ. על לקוחותינו נמנים בתי מלון, קיבוצים מושבים וחברות בנוי — "דנקנר" לדוגמא, שגרירויות ארה"ב ופינלנד, מפעלים ומשרדים רבים, וילות וקוטג'ים וגם הרבה בתים קטנים. כשמדברים על בלאי, שרות ואמינות, יש ל"וירו" יותר "קבלות" מכל מזגן אחר הדומה לו — רק 6% קריאות לשרות ובענף כשלנו ניתן להגדיר תופעה שכזו — כמעט אפס תקלות. היום ב"וירו" קוטפים את הפירות, לאחר 10 עונות שהיו מאוד חמות וקרות.
לפני 8 שנים היתה "וירו" חברה קטנה, שגדלה וגדלה וכאן מתחילה הגאווה.

"וירו" הוא מזגן רב עונתי, אתה נהנה ממנו בכל ימות השנה, בקיץ כמצנן ובחורף כמחמם, בכך אין למעשה כל חידוש, אך ב"וירו" החימום אינו נחשב לתוספת והוא חלק מהמזגן, לכן לא תידרש לשלם כל תוספת מחיר בהשוואה למזגנים אחרים. ניתן להדליק/להפעיל כל מתג לחוד ב-3 מפזרים/חדרים שונים, זה מקורי ובלעדי למזגני "וירו" ועבורך הצרכן החסכון הוא רב, כי אתה משלם רק עבור מה שאתה צורך.
"וירו" פתרון עם חסכון.

במבחר צבעים

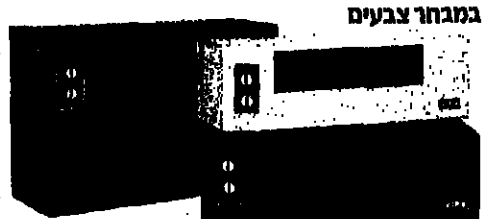

שקט. אתה מוזמן להאזין לדממה.

חם? היועץ בחינם

טלפן ל"וירו" 24 שעות ביממה ויועץ יבוא אליך ללא תמורה, במועד הנוח לך, ממנו תשמע איזה "וירו" מתאים לך ועל הסדרי התשלום המגוונים שהחברה מעמידה לרשותך. תודה.

וירו מזגן רב מפוצל, קטן, חכם וכחול לבן

מפעל ומחלקת שיווק: אזור תעשיה רעננה. בנין סולל בונה 39 מיקוד 43660 טל' 052-452124, 052-451074
אולם תצוגה: תל אביב דיזנגוף סנטר קומה ב' "בגשר" טל: 03-287362, 03-204679 חיפה והצפון — "הנדסת מערכות בע"מ" רח' יבנה 1 חיפה 04-662231, 04-660633 באר שבע והדרום — "תנופה" רח' רמב"ם 29 057-31919, 057-77032 נתניה — "חרמון מזגנים" אחד העם 9 053-349483, 053-336003 גבעתיים — "מרכז המזגנים" כצנלסון 122 03-720678, 03-315036

נישוקים, חיבוקים וצחוקים

אור אדום. הנישואין בסכנה: כשאתם נפגשים סוף־סוף במיטה אתם עייפים מכדי לנסות להשיג גיבוש חברתי בין הסדינים. הנישואין הם כמו אניה – מצריכים עבודות תחזוקה שוטפות.

יש לכם עבודה עד מעל הראש במשרד, ואסור לקחת חופש כי אין מי שימלא את מקומכם (נדמה לכם). אתם כבר לא יוצאים לבלות, כי לָמי יש כוח לצאת. אתם שוכחים את יום הנישואים, וגם אם אתם זוכרים – למי יש זמן לחגוג, או כסף למתנות. ועם ההתרוצציות האלה כל הזמן, כשאתם נפגשים סוף־סוף במיטה, את עם הקרמים של הלילה והוא עם הזיפים של היום, אתם עייפים מכדי לנסות להשיג גיבוש חברתי בין הסדינים: פשוט מפנים זה לזו את הגב ונרדמים.

כל כך הרבה דברים מעסיקים אתכם, יכול להיות שאפילו אינכם מרגישים שמשהו משתבש בשיגרת חיי הנישואין. אבל כדאי להיזהר: הנישואין, כמו אניה, מצ־ריכים עבודות תחזוקה שוטפות, אחרת הם יעלו על שרטון. לבעיות הקטנות והטפשיות של היום יש נטיה להפוך בן־לילה לטראגדיות גדולות, שיגררו אתכם הי־שר אל מדרגות הרבנות. להלן מספר סימני־אזהרה, שמביא הירחון האמריקאי „רדבוק":

• אתם כבר לא צוחקים יחד. פעם היו לכם בדיחות משותפות, והייתם מצחקקים כל הזמן כמו צמד־תיכו־ניסטיות, אפילו על הדברים הכי טפשיים. עכשיו רק חברים מהעבודה מצליחים לשעשע אתכם, ובבית אתם מתיישבים מול המרקע ומנסים לסחוט צחוקים עלובים בעזרת בני היל או ג'וקר אחר.

• חיי־המין שלכם משעממים. בדרך כלל יש בתחום המסעיר־אך־רגיש זה עליות וירידות, וזוגות רבים עוב־רים לפעמים תקופות של התנזרות מוחלטת, מסיבה זו או אחרת. אבל ברגע שתתפסו את עצמכם עושים את התנועות באופן מכאני ומחשבים את האוברדראפט או משהו כזה, סימן שאתם בצרות.

• לא מתחשק לכם לחזור הביתה. פעם הייתם מת־חילים להתגעגע אחרי דקה וחצי ומצלצלים הביתה כל שבע דקות לראות מה נשמע. אם פתאום אתם מגלים חריצות בלתי־רגילה ומשקיעים שעות על גבי שעות בעבודה; אם אתם מקפידים להתמסטל היטב לפני שחוזרים הביתה; או אם אתם ממהרים לשכב לישון, או לבלות שעה תמימה בחדר האמבטיה, במקום להיות במחיצת בן־הזוג – משהו אומר דרשני.

• כבר אין הפתעות. את כבר לא מצלצלת אליו למשרד לשאול אם הוא פנוי לצהרים, הוא כבר לא עוצר בדרך הביתה לקנות לך פרחים. המתנות לימי ההולדת נראות תמיד אותו דבר, בווריאציות שונות. וכשאין הפתעות בחיים, זה גם לא מפתיע שמתחילים להשתעמם.

• כל ריב קטן הופך למריבה רבתי. להתווכח זה נורמאלי, כל האנשים הנורמאלים מתווכחים. אבל אם איבדתם את היכולת להתווכח בלי שהדבר יתדרדר לעלבונות נוראיים ולברוגז גדול, ואתם ממש מחפשים סיבות לריב, חיי הנישואין שלכם בסכנה.

• כבר לא איכפת לכם איך אתם נראים. איש אינו דורש מכם להמשיך להתגנדר זה בזכיל זה גם אחרי כך וכך שנות נישואין. זה נחמד מאוד, אם תמשיכו בכך, אבל לא הכרחי. לעומת זאת, אם כבר אינכם טורחים אפילו להתקלח, להסתרק או להתגלח, אלא אם כן באים אורחים – מצבכם עגום.

• אתם כבר לא מזכירים חוויות מהעבר. רוב הזו־גות הנשואים מחזקים את הקשר ביניהם באמצעות הת־רפקות על הימים הראשונים והמאושרים. אם נמאס לכם להסתכל באלבום התמונות, ומכתבי־האהבה היש־נים כבר לא אומרים לכם כלום, סימן שהקשר מתפורר והולך.

• אתם מתחילים לפנטז רומאנים. בריא בהחלט להשתעשע קצת בפנטזיות מיניות, ומחשבה על מיקי רורק או על קים בסינג'ר עשויה לחולל פלאים לחיי־ה־מין שלכם. אבל כשהפנטזיות האלה מתחילות להעסיק אתכם יותר ויותר, ואתם מתחילים לדמיין את הפוטנ־ציאל המיני של אנשים הסובבים אתכם, סביר להניח שלא יחלוף זמן רב והדמיון יהפוך למציאות, ולנישואין שלכם תתווסף צלע שלישית.

• הסיכוי להישאר נשואים לאותו אדם עד סוף ימיכם מדכא אתכם. אחת ההנאות של אהבה אמיתית היא החלומות על העתיד המשותף, לרצות לגדול ולה־זדקן עם הנפש האהובה עליכם. אם אתם לא מסוגלים לשאת את המחשבה שנגזר עליכם „להיתקע" עם בן הזוג אפילו למשך עוד שנה – סימן שחיי־הנישואין שלכם בזבל.

סרט כחול וספר הדרכה

אם נתגלו אצלכם רק אחד או שניים מהסימפטומים האלה, זה עוד לא חמור. אבל אם גיליתם שכל התופ־עות שהוזכרו לעיל מתאימות לכם – משמע שאתם מזניחים באופן פושע את חיי־הנישואין שלכם, ועליכם לפעול להצלתם. ויפה שעה אחת קודם.

צריך להידבר עם בן הזוג, לשאול מה מציק, מה מפריע, מה כדאי לשפר. רצוי לעשות זאת בטאקט, כדי לא להחריף את המצב בהכרזה כמו „אתה נורא משעמם אותי בזמן האחרון". נסו למצוא דרכים חדשות לשמח את בן הזוג, להפתיע אותו. צאו יחד לבלות: זה לא מוכרח להיות יקר – לפעמים טיול רומאנטי על שפת הים, עם ארטיק ביד, יכול להשיג מה שחמש ארוחות ב„יורפת" לא ישיגו.

המון חיבוקים, נישוקים וצחוקים: ואחרי הרומאנטי־קה, גם הסקס, לא פחות חשוב: גם פה, חפשו דרכים לחדש ולהפתיע, לענג ולהתענג. אגב, אף אחת לא נולדה קסאווירה הולנדר, ואף אחד לא למד כגנון את הקמא־סוטרא. זאת לא בושה לצפות בסרט כחול או לקנות ספר הדרכה: אפילו אם זה לא יועיל לחיי־המין שלכם, לפחות זה ישעשע אתכם כהוגן.

לסיכום, אין מערכת נישואין בלי בעיות. האניה הו־את שטה באוקיאנוס רחב־ידיים, ולפעמים היא נתקלת גם בגלים. צריכים לדעת כיצד להתגבר על המשברים האלה, ולא להניח להם להפוך את האניה שבניתם במו ידיכם ושאמורה להשיט אתכם על מי־מנוחות עוד הר־בה הרבה שנים. ■

(הביאה לדפוס: שרית פרקול)

טלט חצילים בנוסח „האשפזית ריבה"

4 מנות

המצרכים:

- 1 חציל גדול
- 3 כפות קמח
- 2 עגבניות
- 1 בצל בינוני
- 2 כפות שמן
- מיורן – מלח – פילפל לבן – חומץ הדרים – סוכר
- 1/4 ספל שמיר טרי קצוץ דק
- שמן לטיגון

אופן ההכנה:

1. לקלוף החציל, ולחתוך לקוביות בגודל של 1x1 ס"מ.
2. לחמם את השמן בסיר טיגון. לקמח את קוביות החצילים ולטגן אותם בשמן חם מאוד עד קבלת צבע חום בהיר. להוציא למסננת, ולתת לשמן לטפטף ולהעביר לקערה.
3. לחמם במחבת מעט שמן לטגן את הבצל כשהוא קצוץ דק לצבע זהוב. להוסיף 1 כפית מיורן לערבב ולהוסיף לחצילים.
4. לחתוך את העגבניות לקוביות 1x1 ס"מ ולהוסיף לחצילים. לתבל עם מלח ופילפל, חומץ וסוכר. להוסיף את השמיר, לערבב בעדינות, ולהגיש צונן. כסלט, או חם כתוספת למנה עיקרית.

הערה: כתוספת למנה אין להוסיף חומץ.

חציל ממולא „פנורמה"

4 מנות

המצרכים:

- 1 חציל בינוני
- 1 בצל בינוני
- 2 כפות שמן
- 1/2 ספל פיטריות טריות חתוכות לפרוסות
- 2 כפות אגוזי פיקאן קלויים וגרוסים גס. (אפשר לקלות חצאי אגוזים בתנור ולאחר מכן לקצץ בסכין חדה)
- 1 ספל אורז מבושל או מאודה
- 1 כפית מיורן
- 4 כפות קטשופ עגבניות
- 1 כף מלאה שמיר טרי קצוץ
- 100 גר' גבינה צהובה מגוררת דק
- מלח – פילפל לבן – זנגביל
- שמן לטיגון עמוק

אופן ההכנה:

1) לשטוף את החציל ובסכין חדה לחתוך את החציל לרבעים לאורכו.
2) עם סכין חדה לחתוך חתך, במעט מקצה החציל ועד קצהו בין הקליפה לבשר החציל. כדי שיווצר כעין כיס.
3) לחמם היטב את השמן לטיגון, ולטגן את החציל בשמן חם מאד. עד קבלת גוון חום, ולהוציא על נייר סופג.
4) בסיר שטוח או מחבת מתאימה, לחמם 2 כפות שמן, ולטגן את הבצל כשהוא קצוץ דק עד לצבע זהב ולהוסיף את הפיטריות והמיורן, לטגן קצרות. לתבל ולערבב.
5) להוסיף את האורז ואגוזי הפיקאן, השמיר ו־2 כפות קטשופ, להשלים את התיבול ולערבב.

המשך למטה משמאל

צלי חצילים בתנור

4 מנות

המצרכים:

- 4 חצילים בינוניים
- 150 גר' חזה אווז מעושן או נקניק מעושן, חתוך לפרוסות
- 4 שיני שום מרוסקות
- 2 כפות עירית, חתוכה דק
- 2 כפות כוסברה טריה, חתוכה דק
- 1 כפית מיורן
- ¾ כוס יין אדום יבש
- מלח, פילפל

אופן ההכנה:

1. לשטוף את החצילים, להרחיק את העוקץ ולחצות אותם לאורך.
2. לרפד את הקרקעית של תבנית חסינת אש בפרוסות חזה האווז או הנקניק המעושן, ולערוך עליהם את חצאי החציל כשצידם החתוך כלפי מעלה.
3. לפזר את השום המרוסק על החציל, ולתבל עם מלח ופילפל, העירית, הכוסברה והמיורן.
4. לצקת את היין האדום, לכסות עם מכסה או נייר כסף, ולאפות בתנור חם (180 מעלות) כ־40 דקות. להגיש חם מהתבנית עצמה.

המשך

חציל ממולא „פנורמה"

6) לקחת בזהירות את רבעי החצילים המטוגנים, להרים את הכיס שנוצר תוך כדי הטיגון, ולמלא את החלל במלית. להדק את המלית לחציל ולסגור את הכיס.
7) להניח את החצילים הממולאים על תבנית אפיה, לפזר את הגבינה המגוררת על החציל, לטפטף את הקטשופ שנותר, ולפזר עוד פעם גבינה.
8) להכניס לתנור חם מאד להקרמה.

רגע של אושר

הדס מנור

שמלת כלולות

חני פרי הסתירה הריון שכולם ידעו עליו אבל אף אחד לא ראה; את קארין דונסקי לא שאלו מה היא רוצה, הלבישו אותה קיטש; גילה אלמגור לבשה סתם חליפה וח"כ נאוה ארד הסתדרה בדיוק כמו היום. לכבוד ל"ג בעומר, חג החתן־כלה הוצחי, ביקשנו מכמה נשים מפורסמות להיזכר מה לבשו ברגע ההוא, של החופה והרב והטבעות והחלומות הוורודים. איזה יופי של כלות.

ב ל"ג בעומר יצטרפו זוגות רבים למעגל הנשואים. כמדי שנה, גל המתאסקים עד החג, ישטוף את מדרגות הרבנות. ממשליו של מונטיין: "הנישואין הם כמו כלוב ציפורים – אלה שבחוץ מתות להיכנס אליו, ואלה שבפנים – לצאת". בדרך לחופה, אף כלה לא רוצה לחשוב על זה.

יש מי שהתחתנה מתחת למים, לבושה בשמלת כלה לבנה ארוכה, כשעל גבה בלון צלילה. כך נישאה ב־1984 דניאלה של דנילו ממועדון הצלילה "אוקטופוס". שושביניה האמיתיים היו הדגים. ויש מי שהתחתנה באוויר: ב־1976, המריאה נורית לחמן במטוס דו־מנועי, לבושה סרבל צניחה לבן, והיא רווקה. זמן קצר אחר־כך צנחה לקרקע והיא נשואה. בגובה 8000 רגל, מוקפת כשושבינים מרחפים, ענד לה בעלה לעתיד את טבעת הנישואין.

ויש גם כאלה שהתחתנו על הקרקע: מיד לאחר החופה לבשו מכנסי חאקי קצרים וחולצה גברית לבנה – וברגליים יחפות רצו לחלוב את הפרות ברפת. אחת מהן היא רות דיין.

ערב ל"ג בעומר, חג החתונות, ביקשנו ממספר נשים מפורסמות, מתחומים שונים, להיזכר מה לבשו מתחת לחופה.

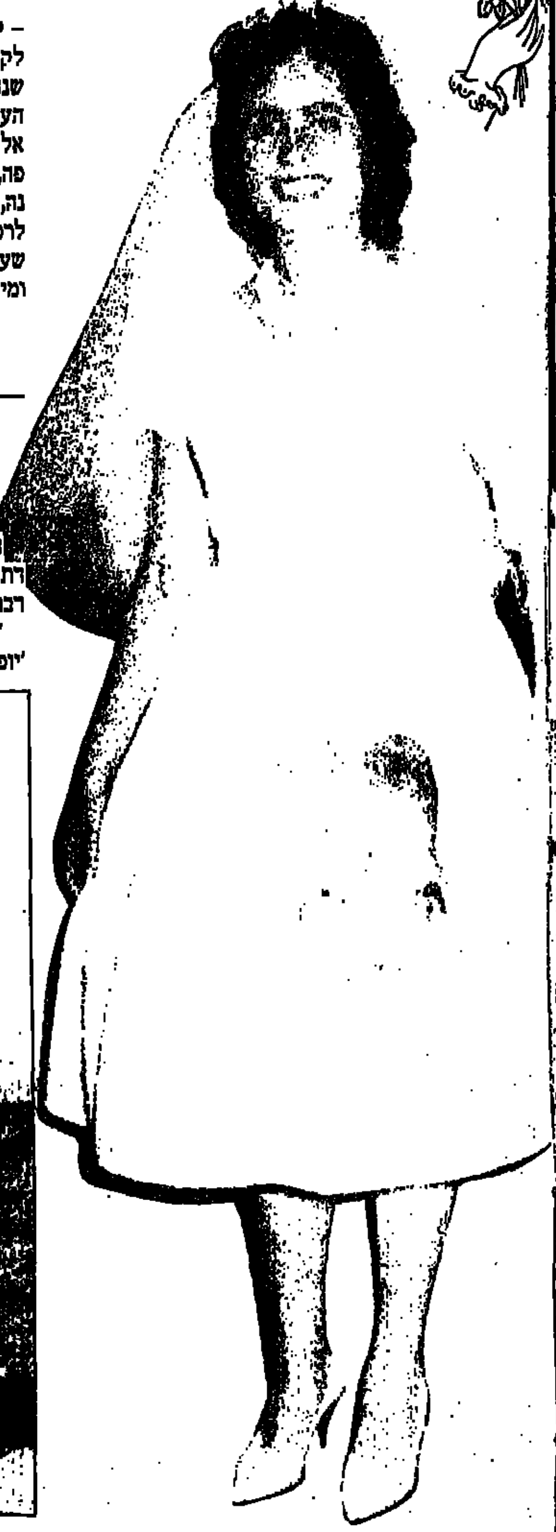

נאוה ארד: הרגשתי מאד נח בשמלה החנינית.

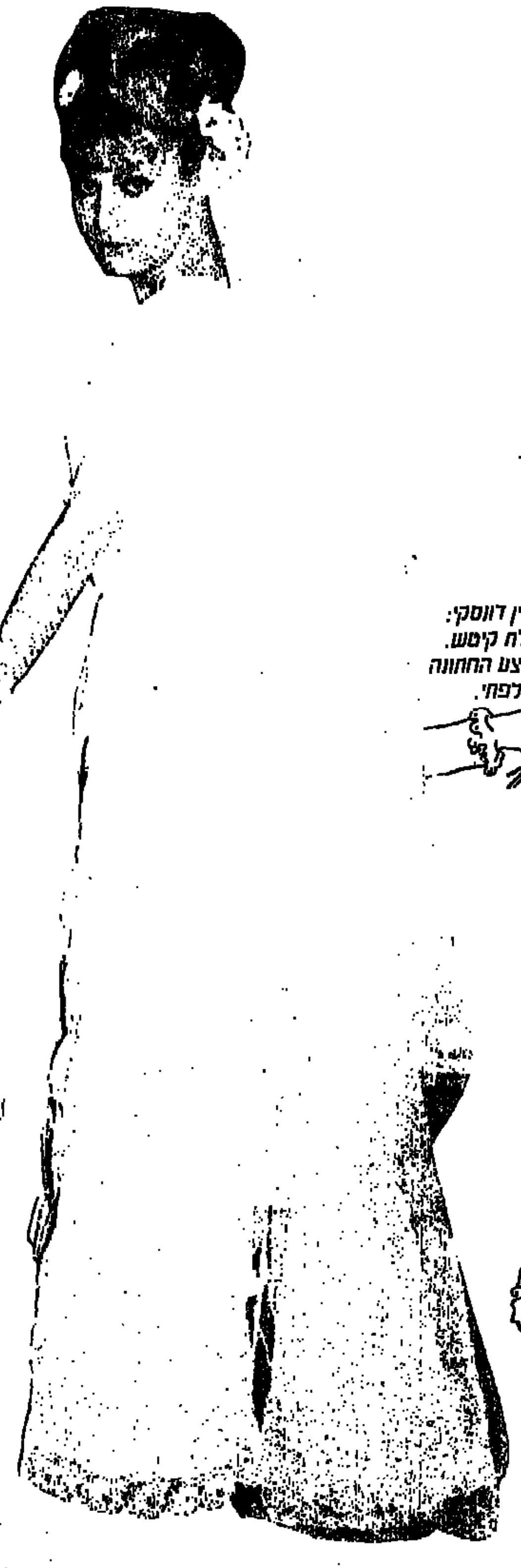

קארין דווסקי: שמלת קיטש. באמצע החתונה התעלפתי.

חני פרי: בחודש השמיני להריון. לא ראו.

רות דיין: "קשה היה לדעת מי החתן ומי הכלה

"תחת החופה לבשתי סרפן כחול; חלקו העליון היה עשוי קטיפה וחלקו התחתון כותנה ושרוך כחול מושחל בה. תחתיו לבשתי חולצה רומניה רקומה בכחול, בעבודת יד". לכבוד תפירת בגד כלולותיה, ירדה במיוחד מנהלל לירושלים, לדירת התופרת שהכינה את בגד כלולותיה. מסתבר שהבחירה בסרפן כבגד כלולותיה, לא נפלה דווקא מטעמי אופנה, "זה פשוט היה מאוד נוח", היא אומרת.

"כשנישאתי, לא נהגו להתחתן בלבוש לבן, ובעצם – לא נהגו להתחתן בכלל. משה ואני התחתנו רק כדי לקבל דרכונים לנסיעה לאנגליה". בנהלל, לפני 53 שנה, לא ייחסו חשיבות רבה לנישואים. אף אחד לא העלה בדעתו לוותר לרות דיין על תורנות החליבה אליה יצאה דקות מספר לאחר החופה. "מיד לאחר החופה, החלפתי למכנסי חאקי קצרים וחולצה גברית לבנה, נשארתי יחפה, כפי שהייתי גם בזמן הטקס, ורצתי לרפת. בבגדים בהם ירדתי לחלוב, ברגלי היחפות וכשערי הקצוץ – קשה היה לדעת מי מאתנו הוא החתן, ומי הכלה".

הדוגמנית חני פרי: לא ראו את ההריון

חני פרי נישאה לפני כשנתיים לצביקה סבו, במסעדת הקומקום. "הייתי בחודש השמיני להריון, לא ראו דבר כבגד הכלולות, אבל כולם ידעו.

"לבשתי שמלה שעיצב עבורי מעצב האופנה של 'יופידו'. בחרתי ללבוש חליפת שלושה חלקים; הרעיון היה שלי, והוא עיצב. לבשתי ז'קט ומתחתיו בגד גוף לבן עם אפליקציות אבנים ורודות. לז'קט היה מחובר שס מהכתף לירכיים – סרט בד ארוך שכולו נתפר ביד ועוטר באותן אבנים.

"בחלק התחתון לבשתי חצאית לבנה צרה שהז'קט כיסה כמעט את כולה". ביום כלולותיה היתה פרי בסוף החודש השמיני להריונה. "לא ראו עלי דבר", היא אומרת, ואכן בתמונות קשה להבחין במצבה המיוחד.

"הרגשתי בכיף בחליפה. את שערי סידרו במספרה, ושמו לי בו פרח. ויתרתי על נעלי עקב, והלכתי בנעליים שטוחות – אני באמת לא צריכה תוספת לגובה שלי".

מאירה גרא: "כמו גרטה גארבו"

מאירה גרא, אמו של מעצב האופנה עודד גרא, נישאה לגרשון, בתל־אביב, ערב פרוץ מלחמת השחרור: "היות וכבר לא הייתי בבתולי, ויתרתי על בגד לבן. רציתי להיראות כמו גרטה גארבו בסרט נפוליאון".

"מכל שלוש חתונותי, הבגד שאהבתי ביותר היה זה שלבשתי תחת החופה בחתונתי לגרשון גרא. היתה אז חנות פאר לבגדי נשים, 'גניה', ברחוב אלנבי. הלכתי עם גרשון לבחור שמלה. בתחילה, התמרדתי נגד הרעיון של קניית שמלה מפוארת; זה היה בתקופה בה הלכתי בשרות והייתי נער פשטות... אחר־כך הסכמתי להתפשר ולקנות בגד נאה. אבל, היות ולא רציתי להיות כלה קונוונציונלית, רציתי להשיג שמלה דומה לזו שלבשה גרטה גארבו בסרט נפולאון, בו הופיעה בתפקיד המאהבת של הגנרל".

אצל גניה, מצאה מאירה גרא בגד דומה. "זו היתה שמלה עם צווארון גבוה; כזה הקרוי כיום צווארון סיני. השמלה היתה מנופחת, באורך מידי ובצבע אוף־ווייט – כי החלטתי שהיות וזו לא חתונתי הראשונה, ואני כבר לא בבתולי כמובן – לא מתאים ללבוש לבן. מילאתי את ראשי בפרחי פעמונים קטנים, וגם בידי אחותי זר כזה".

החופה התקיימה ב־5 במאי 1948, ערב פרוץ מלחמת השחרור. עד הרגע האחרון לא היתה מאירה בטוחה שהחתן, שהיה בכוננות בנגב, אכן יגיע. "אבל הוא הגיע, וזה היה נפלא".

(המשך בעמוד הבא)

רות דיין לובשת לאחר שנים, את בגד כלולותיה. משה דיין מחזיק על כתפו את אחותה הקטנה, ראומה וייצמן.

(המשך מן העמוד הקודם)

השחקנית ליא קניג: ז'קט פרווה

השחקנית ליא קניג נישאה לצבי שטופלר, ברומניה, 1951: "אני יכולה להיזכר מה לבשתי בכלולותי, אבל לא מה לבשתי מתחת לחופה, כי מעולם לא עמדתי שם.

"בתקופה ההיא ברומניה, חופה אורתית היתה מאוד מקובלת. הייתי ילדונת בת 17, לבושה שמלה פשוטה, בצבעי אפור וכחול, ומעליה לבשתי ז'קט מפרווה באו־רך שלושת־רבעי. נעלתי נעליים שטוחות לגמרי, כב־לל בלי איפור ובלי שום תסרוקת. אמנם התחתנו בפש־טות רבה ובלי טקס מרשים, אבל זה לא משנה – אנחנו מחזיקים מעמד יפה מאוד. לעיתים נדמה לי שאני בין היחידות שנשואות שנים רבות באושר, לאותו בעל".

הדוגמנית קארין דונסקי: שמלת קיטש

הדוגמנית קארין דונסקי זוכרת את יום נישואיה לבעלה לשעבר, ב־1964: "ישבתי על כורסא ענקית, והתבקשתי ללחוץ את ידיהם של אלף המוזמנים. ביד ה־300, התעלפתי".

"אני מבית מאוד בורגני ושמרני, ולמרות שכשני־שאתי עברתי את גיל העשרים, הייתי ילדה נאיבית וטובה ולא העזתי להביע את דעתי. כשהתעורר ענין שמלת הכלה, כמעט שלא היתה לי זכות דיבור. עיצבו עבורי שמלת קיטש, שהיתה אז באופנה, למרות שאני רציתי קו פשוט.

"לבשתי שמלת סטרפלס עם מחשוף מרובע גדול. השמלה היתה עשויה בד ז'ורז'ט, בשכבות, גזורה על הגוף ולא מתנפחת. כל שכבה היתה עם פליסה קטן ברוחב כחצי ס"מ. בסוף כל פליסה היה תפור דנטל שקוף.

"בחופה עצמה, לבשתי בולרו קטן מעל מחשוף השמלה. אופנת השיער היתה אז לנפח את הראש. הלכ־תי למספרת 'אנטה', שם ניפחו לי את השיער ועשו לי בננה. בתוך הבננה חלטו לי פרת, ונראיתי כמו גרייס קלי. היתה לי הינומה קטנה, אותה חיברתי לבננה בר־אש רק בזמן החופה".

ליא קניג:
לא עמדתי תחת החופה.

בשנות השישים, מספרת דונסקי, קשה היה להשיג נעליים טובות. "עשיתי הזמנה מיוחדת לנעלי עקב בצבע פנינה, אצל ששון בדיזינגוף, ואני זוכרת שהנע־ליים עלו כמעט כמו השמלה".

לחתונה, שנערכה בכפר שמריהו, הוזמנו כאלף אור־חים, בהם רבים מראשי הישוב בארץ. קארין דונסקי, "ישובה על כורסה מצופה בציפוי גובלן שרקמה חמותה, התבקשה ללחוץ את ידי האורחים. הללו פסעו בשורה לפניה. בלחיצת ידו של האורח ה־300 – התעלפה. "לקחו אותי לרענון בשירותים, ואחר כך המשכתי לל־חוץ ידיים".

ח"כ נאוה ארד: שמלה מתחרה עבה

ח"כ נאוה ארד נישאה בתל אביב לאריה ארד, ב־1960: "את כל הסידורים לחתונה, כולל בחירת הבד *ותפירת השמלה, עשיתי בזמן שרותי הצבאי.* התעקש־תי להנשא רק אחרי סיומו, ואמנם מיד עם שחרורי – התחתנו.

"לבשתי שמלה לבנה מתחרה עבה. אני בחרתי את הבד, ותופרת תל־אביבית תפרה לי את השמלה. הרגש־תי בה מאוד נוח, למרות שהיתה חגיגית. לפני מספר שנים פרמתי אותה, אבל אני עדיין שומרת למזכרת את הבד.

"נעלתי נעליים לבנות עם עקבים גבוהים, ואת השי־ער סידרו לי באותה תסרוקת שאני הולכת בה עד היום, עם קצת ניפוח.

"נישאנו בבית לסין, ימים ספורים לאחר שחרורי. בחתונה היו הרבה מאוד אורחים, חלקם בני משפחה וחלקם חברים שלנו מהנח"ל המוצנח".

פנינה בור:
תופרת בית תפרה.

גילה אלמגור: שיקול פרקטי

השחקנית גילה אלמגור נישאה ב־1958 לאילי גור־ליצקי, וב־1963 ליעקב אגמון: "בפעם הראשונה היינו *שנינו תפרנים, אבל גם בפעם השנייה השיקולים שלי היו פרקטיים – חליפה שאפשר יהיה להשתמש בה גם מחוץ לרבנות.*

"כשנישאתי לאילי גורליצקי, לבשתי סתם שמלה מיקרית. היות ושנינו היינו תפרנים, לא הלכתי לסלון כלות, ואפילו לא קניתי שום דבר מיוחד לחתונה. אני בכלל לא זוכרת מה נעלתי, או איך השיער היה מסודר – רק זוכרת שמיד אחרי טקס החתונה ברבנות, רצתי להופיע בהבימה, בהצגה 'הביצה'.

"גם את נישואי השניים ערכתי ברבנות. נישאתי ליעקב אגמון בחליפה בהירה, חליפה טובה ששימשה אותי הרבה פעמים אחר־כך. למחרת החתונה, עמדנו לנסוע לחו"ל, והשיקול שהנחה אותי בבחירת הבגד, היה, שיתאים לטיסה ולטיול.

"לשתי החתונות שלי, ממש נפלתי – בלי שהתאפ־שר לי לתכנן אותן", אומרת אלמגור. אבל, פעמיים בחיים, בכל־זאת התאפשר לה לתכנן את הארוע, וגם את הבגד עמו תעמוד מתחת לחופה: "בהצגה 'לאחר הנפילה', לבשתי בפעם הראשונה בחיי שמלת חופה אמיתית, לבנה וארוכה. זמן מה אחר־כך, בהצגה 'הכלה וציד הפרפרים', נראיתי שוב כמו כלה אמיתית, כשל־בשתי שמלת כלולות יפהפיה שעיצב יוסל ברגנר".

ח"כ שרה דורון: מקסי מתוצרת הארץ

ח"כ שרה דורון נישאה ב־1942: "לבשתי שמלה מבד תוצרת הארץ. אין כל ספק שהיום לא הייתי נכנ־סת לתוכה, הייתי אז הרבה יותר צרה.

"בתקופה בה נישאתי, היתה בתל־אביב חנות לדברי משי שנקראה משי זקס. נסעתי לרחוב נחלת־בנימין, מדדתי שם שמלות, ובחרתי בשמלת מקסי לבנה ממשי, מבד תוצרת הארץ. זה היה חשוב לי מאוד. השמלה היתה די קלאסית ויפה, והיתה מחוברת אליה חגורה רקומה בפנינים.

"למען האמת, הימים בהם עמדתי מתחת לחופה נר־אים לי כל־כך רחוקים, עד שאינני זוכרת אפילו מה נעלתי. אני בטוחה שאלו היו נעליים לבנות, אבל אז לא ייחסתי לזה כל־כך הרבה חשיבות. שערי לא היה מסודר באופן שונה מהרגיל, לא ביקרתי במספרה, וכ־מובן שלא בסלון כלות. חגגנו בבית, בצניעות רבה, ואפילו צלם לא היה".

פנינה בור: חולצה מבד מבריק

פנינה בור, נשיאת בני־ברית בישראל נישאה לא־ברהם בור, ב־1949: "הייתי כלה מאוד יפה. תופרת הבית שהיתה תופרת לי את כל בגדי, תפרה לי את בגד הכלולות. כשאני התחתנתי, לא קראו לזה עיצוב, רק תפירה", אומרת נשיאת בני ברית בישראל. "עמדתי תחת החופה, בקפה גרנסקי, ברחוב יבנה בתל־אביב. הרגשתי נפלא. לבשתי חצאית לבנה וחולצה, גם היא לבנה, עשויה מבד לבן מבריק. החצאית היתה פשוטה, תפורה בקו ישר ועדין, והחולצה היתה מקושטת. חולצה עם צווארון סיני גבוה, סביבה אימרת קלוש, וגם בשרוו־לי החולצה הארוכים נתפרה אותה אימרה.

"אחד הדברים שאני זוכרת באופן מיוחד, הוא את הכפתורים שרכסו את החולצה. רציתי כפתורים יפים, והביאו לי כאלה, בהזמנה מיוחדת. תופרת בית שהיתה באה לביתנו מדי פעם, והיא שתפרה את כל שמלותי היפות, הכינה ע... ן חליפת החתונה. נעלתי נעלי עקב לבנות, ואת שערי סידרו במספרה בתסורוקת תלת־לים שאליה היתה מחוברת ההינומה".

הנשים שנשאלו, זכרו היטב את הרגעים תחת החו־פה, גם אם חלפו מאז הרבה שנים. זוכרות את הפרחים וההתרגשות, הגרביים ודפיקות הלב. רק אורנה בן־דור, אשתו של העיתונאי קובי ניב, לא רצתה להיזכר בקול: "אני לא אשתו של קובי ניב, אני אורנה, ואני לא מוכנה להגיב על ענין כזה"... ■

אמנות

שרי ארליך
צילום: צביקה ישראלי

כריסטאן פאגלין שולחת מבט ארוך אל הארון בפינה. מתעמקת בידיות המגולפות. מלטפת את העין. היא כבר יודעת איזה פרח יעטר את מרכז הארון, כמה עלי כותרת יהיו לו ומה הצבע שישלוט. חוש מיוחד. שילוב של אסתטיקה ומקצועיות. ציירת רהיטים ואולי נגרית. מעדנת את המאסיביות של הרהיטים בעזרת כתמי צבע. בונה רהיטים, רק כדי שאחר כך תוכל לצייר עליהם. לא חושבת כמה חולצות מקומטות ישכבו בתוך הארונות שלה, כמה ישבנים יתחככו ביצירה שלה.

18 שנה היא מושכת מכחולים על רהיטים. לא עור־גת לציור פשטני על בדים. אין בה קנאת ציירים. טוב לה לצייר על כסאות בחדרי מגורים של אנשים אחרים. מרגישה כמו אמן מתקופת הרנסאנס. מוזמנת לבתים של זרים, מציירת לפי הזמנה. מתאימה את הצבע לט־פט בפינה.

עד גיל 40 חיתה כמו כולנו. עברה כפקידה. תיקת־קה מכתבים, ענתה לטלפונים בנימוס. בגיל 40 זה קרה לה. לא, היא לא פגשה גבר מרהים. היא נתקלה כספ־ריה מצויירת. מאותו רגע הפך העבר הסתמי שלה

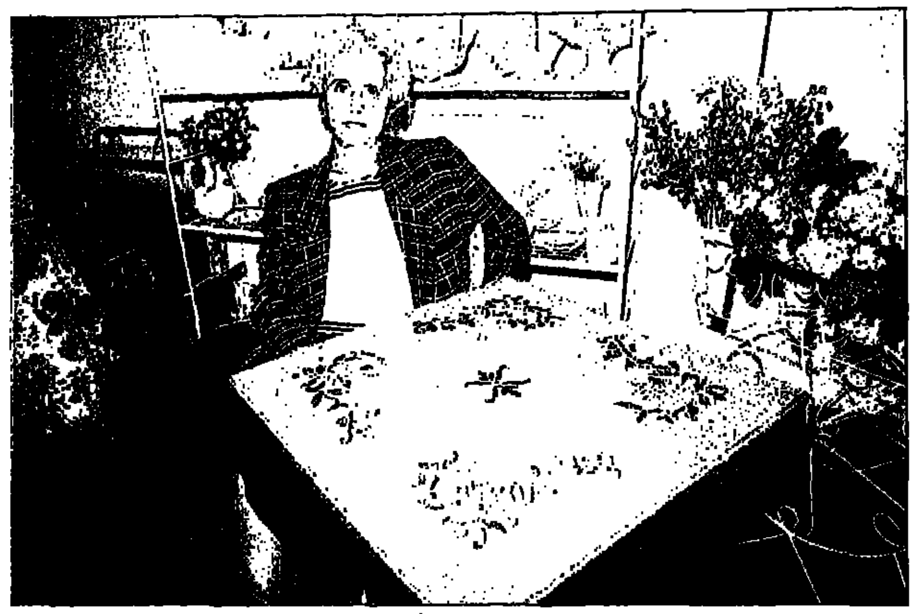

כריסטאן, פליטה אלג'ירית: הגיעה מפריז לקיבוץ רעים. מחפשת שורשים ומעטרת רהיטים.

כל כסא והסיפור שלו

כריסטאן פאגלין, ציירת רהיטים. אצלה כל ארון הופך ליצירה. פליטה מאלג'יר שבאה לפאריס ובגיל ארבעים גילתה את החיים שאחרי מכונת הכתיבה. מממשת עכשיו רומן עם ישראל, בקיבוץ רעים, שם היא מנסה ללמד את הקהל את האמנות שלה ולמצוא בעצמה את השורשים.

רהיטים מצויירים ומשופצים.
כאן, בישראל.

למשהו שהשאירה מאחוריה. כריסטאן הפכה לאמנית שמטפטפת צבע לבתים אפורים של תושבי צרפת.

הגנים של אהבת הרהיטים התפתחו אצלה לאט. בגיל צעיר בנתה לבר את כל הרהיטים בדירתה. כרי־סטאן, אז נערה צעירה ומבולבלת, לא הבינה מה הולך לקרות אחר כך. היא היתה מוטרדת מאיך מסתדרים בפאריס עם שתי מזוודות ובלי כסף. התגעגעה לבית באלז'יר ממנו נאלצה להימלט.

ב־1962 איימה פאריס על הפליטה הבודדה. מאוחר יותר פשוט ישבה שם. אהבה רהיטים בסתר ורכשה חברים. ביום הגורלי הלכה לבקר חברה. הביקור נגמר מהר וכריסטאן חזרה הביתה והתחילה לצייר. יום שלם ציירה על הארון. אחרי שגמרה, התחיל פרק ב', שבסופו הגיעה לישראל, לקבוץ רעים.

בפאריס עבר שמה מפה לאוזן. כריסטאן פאגלין החי־לה לערוך תערוכות באזור הגלריות היוקרתי "ליאל". אנשים מכל קצווי צרפת פנו אליה, ביקשו שתצייר על הרהיטים שלהם. הפקידה־לשעבר התחילה לסייר במב־נים ישנים וטירות, שיפצה וציירה רהיטים בני מאות שנים. דרשה וקיבלה אלפיים פרנק עבור עבודתה. תוך זמן קצר הכירו בה אף בגילדה של ציירי הרהיטים. התבקשה לעטר רהיט לקטלוג יוקרתי שהקיף את כל היוצרים בצרפת.

הרבה שנים עברו מאז. הפליטה מאלז'יר התחברה עם פליטה נוספת, ישראלית. החליפו חוויות. הסיפורים ששמעה על ישראל גירו אותה. אולי הזכירו לה את הארץ שבה גדלה, והיא באה לביקור בישראל. פעם. פעמיים. בפעם השלישית ידעה שהיא נשארת לתקופה ארוכה. מנסה לצייר על רהיטים ישראלים.

בקבוץ רעים לא כל כך ידעו איך לעכל את הציירת מצרפת. זוהר גת, אשתו של מזכיר המשק, שמעה את ההתלבטויות בבית. כמורה לאמנות וציירת בעצמה, החליטה להתערב. סדרה לכריסטאן חדר עבודה מיוחד. שכנעה את הקבוץ לנסות ולהשקיע בענף חדש ומיוחד זה. להריץ את העסק לנסיון של כמה חורשים.

כריסטאן לא דיברה בעברית, זוהר לא דיברה בצרפ־תית. אבל זה לא הפריע להן. "יש בינינו כימיה נהד־רת", אומרת זוהר.

במשך חודשיים ישבו ועמלו. הכינו תערוכה ראשונה ברמת השרון, בה הציגו בה כ־30 רהיטים. מתוכם נמכ־רו פריטים מועטים. "בתערוכה היו הרבה אנשים. ראו בצורה מאוד בולטת שאנשים מתלהבים", אומרת זוהר, "ייתכן שלא היה מספיק זמן כדי לראות ולהחליט".

שיטת העבודה מאוד מסובכת. עכשיו רק שני אנשים בעולם – זוהר וכריסטאן– יודעים את נוסחאת ה"פטין" – חומר מיוחד המקנה לרהיט את תחושת היושן. עבו־דת הכנת הרהיט מסובכת: "צובעים את הרהיט ב'פטין'. מציירים דוגמא על נייר פרגמנט ואחרי זה מעתיקים ומציירים על העץ. אין שבלונות. הכל מתבצע בעבודת יד, יש מוטיבים שחוזרים על עצמם, אבל כל 'רהיט יחודי'.

בינתיים כריסטאן נשארת בקבוץ רעים עד חודש יוני, מחכה לראות כיצד מתקבלות העבודות. אם תהיי־נה הזמנות תחזור בספטמבר. בזמן הפנוי שלה היא מחפשת שורשים. הכל התחיל כשראתה את המבנה ע"ש עמיחי פאגלין בחוף תל אביב. לא הבינה כיצד ייתכן שלמישהו יהודי יהיה שם נדיר כמו שם משפחתה האלז'יראי. עד כה הספיקה לבדוק ארבעה דורות אחו־רה. בינתיים לא גילתה קשר יהודי. כריסטאן לא מת־ייאשת, מקווה למצוא את החוליה החסרה. ▪

חריימנו

המסעדה
ההולנדית יוסי ומדלן
גם בסגנון מזרחי
מתקבלות הזמנות לאירועים עד 70 איש
אפשר להזמין Take-Away
פתוח בשבת
בן אביגדור 10, ת"א (קומה א') ☎ 330310

מסעדה רוסית
מטבח ארופאי רוסי
פתוח כל השבוע (פרט ליום א')
מתקבלות הזמנות לארועים
ולוועדי עובדים עד 160 איש
במחירים מיוחדים
ג'והקת פורטינה הידועה
בשירי עמים
כל יום שישי ושבת
בתוכנית אומנותית.
באר־שבע 2 יפו (ליד מגרש הכדורגל מכבי יפו) ☎ 9614882-832279

BERIOZKA
בריוזקה
כוכבי בריוזקה בשירי עם ועמים
פתוח ערב ערב (פרט ליום א')
בשבתות — ארוחות צהרים עם חמין
אידיאלי לאירועים עד 170 איש
הזמנת מקומות מראש
בן יהודה 77 ☎ 03-223355

ארוחות צהריים עיסקיות, 18 ש"ח
חמין בצהריי שבת
מופע אומנים במוצ"ש
פתוח משעה 12.00, אל תוך הלילה.
נמל יפו, ת"א-יפו ☎ 03-813563
חניה במקום

ארוחות צהרים וערב — בילוי והנאה
פאר ונוחות ויריפסת בששה טיפה
תפריט סיני האלנדי עשיר זה לא סלה
השרות האדיב — אין מה לדבר!
לחגיגה או אירוע 140 מקומות ישיבה
להזמנת מקומות:
סוקי יאקי, רייעוף 302, פינת ירמיהו ת"א ☎ 448373
סוקי־מו, רייעוף 306, פינת ירמיהו ת"א ☎ 459286

Jasmine Garden
ג'ן היסמין
Chinese Gourmet
מסעדה סינית
מקבלים הזמנות ל־Take Away, קייטרינג וארועים
תל־אביב, ירמיהו 54 ☎ 443216, 447984

ג'ני סיצ'ואן
הכנים 50 רמת השרון
מסעדה סינית ☎ 03-482491
ניתן להזמין קייטרינג לאירועים

חוזר אידיוש שר ומארח
תכנית אומנותית מאיסטנבול
חמורות ורקדנית בטן
בליווי זמרים, פתוח יום ו' בלבד
אירועים עד 350 איש
מרזוק 5 (ליד השעון) יפו ☎ 815610, 837200

בחסות חברת גרין קארד
מועדון צרכנים לקוראי
מעריב

ג'יד גרדן
השפלבוש הצהובה
מסעדה סינית
תחנת דלק "פז"
כביש עוקף רמלה
08-233149
תחנת דלק "פז"
רח' הערבה, אילת
059-73740

La Coupole
מטבח צרפתי באיכות יוקרתית במחיר השווה לכל נפש
שירות קייטרינג מקצועי לכל אירוע
ובכל מקום בארץ עד 300 איש
ארוחות עסקיות רק 24 ש"ח צהרים וערב
יום ב' דינר־דנס ■ פתוח א'־ה' ומוצ"ש
פינסקר 22 ת"א, להזמנת מקומות ☎ 297036, 03-299966

מוגש ע"י גרין־קארד, יצחק שדה 34 337129/5, סגנון, 4/5/88

נס

טלילה בן־זכאי
צילום: שמואל רחמני

אסתר גושן. הבעל שקע בתרדמה (קומה). היא תיעדה את זה

יומן של אהבה

פרופסור משה גושן־גוטשטיין, חתן פרס ישראל לחכמת היהדות וגם איש שחווה נס: לפני כשלש שנים נכנס לניתוח לב פתוח, שבסופו, במקום להתעורר – שקע בתרדמת עמוקה. אשתו, הפסיכולוגית אסתר גושן־גוטשטיין, מספרת על המאבק ביומן שהפך לספר. מסקנה סופית: האהבה היא הכוח החשוב ביותר בחיים.

פרופסור משה גושן־גוטשטיין, חתן פרס ישראל לחכמת היהדות תשמ"ח, לא הגזים כאשר בתום הטקס החגיגי התבטא כי זהו היום המאושר בחייו. לא רק בחייו. גם בחיי אשתו, הפסיכולוגית ד"ר אסתר גושן־גוטשטיין, שני בניו ויתר בני המשפחה והידידים הקרובים שעקבו מקרוב אחרי הנס שאירע לו כתוצאה מאירוע טראומטי אליו נקלע וממנו חזר לחיים. למשפחה. לעבודה. ועד לגולת הכותרת - פרס ישראל.

הכל התחיל ביוני 1985, כשאיבחנו כליבו בעיות, והמליצו על ניתוח לב פתוח להחלפת מעקפים. ניתוח כמעט שיגרתי כיום בבתי החולים. רעייתו, אשר תיעדה את כל ההשתלשלות במעין יומן שהפך לימים לספר, ("גילוי לב" הוצאת שוקן) נזכרת כי הוא היה רגוע ושלו לקראת הניתוח, והיא קיבלה עצת ידידים להמשיך בעבודתה באותו בוקר, ולהגיע לבית החולים רק בשעות הצהרים כדי להיות לידו כאשר יתעורר.

האמונה שהכל מתנהל כשורה היתה חזקה עד כדי כך, שגם כשהזמן חלף והאיש לא התעורר מן הניתוח לא התגנבה דאגה ללבה שלה או של הבנים, אלון ויונתן. רק בחמש אחר הצהרים, כשהרופא המרדים קרא לה לחדרו והסביר לה שנתגלה קושי בהחזרת לבו של משה לפעולה לאחר ניתוקו ממכונת לב־ריאות, הבינה לראשונה שיש בעיה. החולים האחרים שנותחו באותו יום כבר הועברו לחדרי התאוששות, משפחותיהם עזבו את חדר ההמתנה, ורק משפחת גושן נותרה מתוחה ודוממת.

אבל השעות חלפו ואיש לא יצא אליהם, ואיש לא אמר מילה. זו היתה הפעם הראשונה – ובהחלט לא האחרונה – שאסתר פרצה בבכי. המחשבה שמשה עלול למות לפתה אותה באימה גואה, כרכריה. "רציתי לצרוח, אך איך יכולתי בהיותי מוקפת בני־משפחה וידידים וסגורה בגיהנום חסר החלונות שלי"?

בתשע בערב נתבשרה המשפחה שהניתוח הושלם, אך מחמת אורכו והכמות הגדולה של חומרים מרדימים שקיבל משה, עדיין לא שב להכרתו. אלא שהוא לא התעורר גם למחרת, ולא בתום 48 שעות. ואז נתברר כי בגלל סיבוך יאלץ לעבור ניתוח נוסף, שבסיומו שקע הפרופסור בתרדמת עמוקה (קומה), המתוארת בספרות המקצועית כ"חוסר הכרה רצוף, שאין נעורים ממנו, כאשר עיניו של החולה עצומות והוא אינו מגיב על גירוי מילולי, ואין אצלו תגובות מאתרות או תגובות מוטוריות תוך התנגרות מתאימה".

"הוא לא נראה חולה או סובל", מספרת אסתר גושן, "הוא נראה שליו. ישן. נושם בכוחות עצמו. אולי בשל כך נאחזנו כולנו בהרגשה שזהו מצב חולף, שכל רגע הוא עשוי להתעורר, וכל שינוי קל, ואפילו תנועה בלתי רצונית נתפרשה על ידנו כשיפור". לא כך חשבו הרופאים. רובם סברו שזה מצב בלתי הפיך, שהאיש הפך "צמח" ושום טיפול רפואי המוכר להם לא יוכל לעזור לו לחזור לחיים מלאים.

במצב הזה החלו להגיע אליהם עוד ועוד סיפורים על מקרים דומים, מהם שנסתיימו ברע, אך גם לא מעטים שנסתיימו בטוב. סיפורים על חולים שיצאו מתרדמת עמוקה גם לאחר שבועות וחודשים ארוכים. האמונה הדתית של שני הבנים, העידוד של הרופא המרדים, וחוסר היכולת של הרעיה להשלים עם הרמת הידיים של הרפואה נוכח התופעה שלא נחקרה עדיין ביסודיות, הם שנתנו למשפחה את הכוח להמשיך להיאבק.

"ידעתי שעלי לשמש מורל לילדים", מספרת אסתר גושן, "זכרי שגם הם ימשיכו בעבודתם ובניהול חייהם הפרטיים (הבכור נשוי ואב לתינוק, והצעיר בשלבי חיזור לקראת אירוסין) במקביל לטיפול המסור באב, חוזר

(המשך בעמוד 36)

(המשך מעמוד 34)

תי גם אני לעבודה. גם הקפדתי ללכת למספרה, להכין ארוחות שבת למשפחה ולהיפגש עם ידידים". ידידים – היא חוזרת ומספרת בשבחם. לולא עזרתם הנפשית והמעשית, איננה בטוחה אם היתה מסוגלת לעמוד במתח. התחושה שהיא מוקפת אהבה וידידות, שהיא לא לבד, שרבים רוצים ומוכנים לעזור ליוותה אותה, ואחר כך גם אותו, לאורך כל הדרך. עד היום.

אם החשש למותו הפתאומי של הבעל האהוב היתה המכה הראשונה שניחתה על ראשה, וההכרה שהפך ל"צמח" היתה השניה, באה המכה השלישית הקשה לא־פחות, כאשר בצד התגובות הראשונות לגירויים הבלתי פוסקים שלהם כמו פתיחת עין, תנועה קלה ברגל או נפנוף יד, ניכרו בו גם תגובות של תוקפנות ואלימות. החשש שמא חל שינוי משמעותי באישיותו, והאדם שיתעורר לחיים לא יהא האיש שהכירו ואהבו, אלא אדם אחר, גס רוח, תוקפן, מקלל ופוגע, היתה קשה מנשוא. בספר היא מתעדת, שלב אחרי שלב, גם את המצבים המביכים ביותר. אחרת לא היה טעם לכתוב ולפרסם, היא אומרת.

הרעיון לכתוב היה של חברה, שהציעה לה לנהל יומן כדי שתוכל לספר למשה, לכשיחלים, כל מה שעבר עליו. "זו היתה מחשבה חיובית מאוד, עצם העובדה שהתייחסנו לעתיד הבריא שלו כאל עובדה, הוסיפה לי כוח. בשלב ראשון באמת ראיתי זאת כיומן אישי בלבד, אבל לאחר זמן התחלתי לחשוב במושגים של ספר לפרסום, כדי להתחלק עם קהל הרבה יותר רחב. כמובן שבסופו של דבר גם הילדים וגם משה קראו את כתב היד ונתנו את אישורם לפרסום.

"למשה זה לא היה קל. הוא קרא את החומר מספר פעמים. התגובה הראשונה שלו היתה בכי. הוא לא שיער לעצמו מה עבר עליו, ועלינו. הפעם השניה כבר היתה יותר קלה לו. ולבסוף אף קיבל על עצמו את העריכה הלשונית וההגהה. העובדה שהספר חושף אותו גם במצבים קשים, מקובלת עליו כחלק מהרצון להגיש תמונת מצב אוטנטית, ללא כחל ושרק. ברור שבמצבו לא היה אחראי למעשיו או להתנהגותו, ואין סיבה להתבייש בכך".

קרוב לשלוש שנים חלפו מאז ה־24.6.85, היום בו נכנס לניתוח ועד ליום העצמאות בו הפך לחתן פרס ישראל. פרופסור גושן, שאינו זוכר דבר וחצי דבר מכל תקופת התרדמת, חזר לפעילות מקצועית מלאה. הוא חלש יותר פיסית, נעזר במקל הליכה, מתקשה קצת בתנועות מוטוריות ובדבור ממושך. הוא קצת יותר איטי ותלוי, וקשור מאוד לאשה, לילדים ולנכד. אבל כל זה שולי לחלוטין. בכל הנוגע לכשרו האינטלקטואלי ולתאבונו לחיים, הוא יכול להתחרות בכל אדם. לא רק בבני גילו. הוא מסוגל לעבוד עד אמצע הלילה, "מלשינה" רעייתו, ולו ניתן היה היה צופה מדי ערב בסרט, נוסע הרבה לחו"ל, וממשיך לספוג־ללקלוט־לחוות ולהינות מן החיים, כמו שרק אדם שחזר ממסע ממושך וגרוש סכנות בארץ לא נודעת נאחז בהן.

ומהו המסר שלך, אני שואלת את אסתר גושן־גוטשטיין, שהגיעה עם בעלה ארצה ל־10 ימים בלבד לרגל הפרס שלו והוצאת הספר שלה: "לא לוותר כל כך מהר על החיים", היא אומרת בגילוי לב וללא היסוס, ומוסיפה: "אני לא רוצה לטעת אשליות בלב אנשים. לא כל המקרים זהים. לא סיבת התרדמת העמוקה (במקרה שלו לא נגרם נזק מוחי ומשום כך, עם החלמתו יכול היה לחזור לחיים מלאים), לא גיל החולה, ולא תגובותיו למאמצי הרפואה מחד ולגירויים הבלתי פוסקים שהעניקו לו בני־המשפחה. אבל דווקא עכשיו, כשאנחנו באמריקה אני ערה יותר לוויכוח הציבורי סביב הנושא. אצלם ממהרים להרים ידים ומנתקים את החולים מהמערכת הממשיכה להחזיק אותם בחיים, או שמפסיקים להזין אותם או לתת להם אנטיביוטיקה בתחילת כל זיהום, וכך למעשה עוזרים באופן בלתי אקטיווי לסיום החיים. נכון שהארכת החיים נזקקת למשאבים אנושיים וכלכליים רבים, אבל ככל שאתה שומע על יותר מקרים של חולים שהתעוררו וחזרו לחיים, אתה יודע שכל מאמץ כדאי. ועוד – שהכוח הכי חשוב בחיים הוא האהבה, ועד כמה חשוב לבני האדם לאהוב ולדעת שהם נאהבים בחזרה".

את הספר כתבה, כאמור, באנגלית. בהיותה בארה"ב ניסתה לעניין בו מו"ל מסויים. הלה קרא את כתב היד ואמר: מעניין ביותר, אך אין לו סיום נכון, בצד תיעוד המאבק על החזרה לחיים חסרה בו הנוסחה של איך יוצאים ממצב של תרדמת עמוקה. "השבתי לו, כי אילו היתה לי התשובה, לא הייתי כותבת ספר אלא מקבלת את פרס נובל".

לימוד אופנה ברמה ובהנאה!

קורס בכיר תכנון וציור אופנה
מודליסטיות
תדמיתנות קונפקציה
טכנאים לתעשית ההלבשה
חולצות ומכנסי גברים
תפירות או גזרנות
תופרות דוגמאות
לסטודיו תפירה פלוגות

מרים
בי"ס למקצועות האופנה

תל־אביב אלנבי 19 03 658488 657845
ירושלים הבצלת 18 02 242812 242813

יעוץ מקצועי לנוער ומבוגרים
תעודת הסמכה

לכל אישה לכל נערה
קורס תפירה למתחילות
בנית הבגד על יסוד שיטה קלה – ברורה ומודולרית
עשי בעצמך!

F.D. לנשים בלבד!
היכונו ל־
אירוע אופנתי
התאריך: יום ב' 16.5.88 הזמן: צהריים
המקום: יפו המקסימה...
נשים בלבד שימו לב: התאריך הנ"ל, כל יום שני בשבוע
חנינה אחינית ביפו... פרטים נוספים בעיתונים, וכטל. 815610, 837200

תחרות כתיבת שירה!
ל־40 שנה למדינה
— הנושא חופשי —
ומגבורות עם ישראל בכל דור!
השתתף ושלח בהקדם עד 3 שירים מפרי עטך + 20 שקלים חדשים בצ'ק או המחאה דואר לפקודת: "הגות" הסטודיו האחורי לספרות אמנות, ת.ד. 4818, תל־אביב, מיקוד 61047, ובתמורה תקבל ספר שירה, או קובץ נבחרי "הגות" 1987 שישלח לביתך!
★ 50 השירים שייבחרו יפורסמו בקובץ נבחרי "הגות" 1988.
★ בין שאר המשתתפים יוגרלו גם 40 פרסי יצירה ואמנות שונים, ומענקי סיוע למחברים.
★ כל המשתתפים יוזמנו לערבי שירה עם פרסום קובץ נבחרי "הגות".
★ אפשרות ההשתתפות נדחתה עד ל־24.5.88.
★ לסוניס, ישלחו ספרים במאי ויוני.
© "הגות" ת.ד. 4818 ת"א 61047
בחסות הוצאת בית הזמר הישראלי.

לכל הרופאים
אשר סיימו את לימודיהם בבית הספר לרפואה באוטליה
מסעדת "המערכת"
מציעה לכם להיפגש בכל יום ליהנות מהאוכל האיטלקי האמיתי במחירים מיוחדים לנושאי תעודת רופא.
תאוו עם נוסטלגיה במסעדת "המערכת"
בן־יהודה 252 תל־אביב (פינת ירמיהו) ☎ 03-455577.

Rafi רפי
בית־חרושת למכנסיים
פתחו חנות חדשה
ברח' שפ"ר 10, פינת התבור,
ת"א, טל. 659278.

בדיוק שנתיים לאחר הפתעתי הראשונה, אני מופתעת שוב ע"י "רפי" יצרני מכנסיים הפותחים חנות אופנתית חדשה "בשדרת החמישית" של ת"א, במקום ריכוז יצרני האופנה. בכל ביקורי בדרום ת"א ברחובות שפ"ר, התבור, רמבי"ם, קלישר, אשר שם מרוכזים מרבית יצרני האופנה, היה חסר לי יצרן למכנסיים, יצרן רציני ומהימן.

באמת למה לא ראיתי ולא יכולתי לקנות מכנסיים! נכון יש יצרנים רבים המשלבים גם מכנסיים בקולקציה שלהם, אך יצרן מיוחד אך ורק למכנסיים לנשים וגברים אופנתיים לא מצאתי, ותמיד נאלצתי לחזור לאהבתי הראשונה ל"רפי" בבית רומנו אשר בדרך יפו־ת"א מס' 9. ועכשיו, אך טבעי הוא לאחר ההצלחה הגדולה בפתיחת החנות היפה בבית רומנו, שאני פוגשת שוב את "רפי" בריכוז האופנתי הגדול ברחוב שפ"ר 10, פינת התבור.

אני בטוחה שלי וגם לכן הנשים תהיה הנאה מרובה להסתובב בסביבה ולהכנס ולקנות מכנסיים ועוד הרבה מוצרי אופנה. נכון שיש להם בעיה במכירה קמעונאית מאחר ורוב המכירה הינה רק בסיטונות, אך חובבת לי מתוך שתי החנויות במקום, חנות אחת תשרת אותנו הקונות המסורות של "רפי". ובכך להתראות ברח' שפ"ר 10 פינת התבור או בבית רומנו, דרך יפו־ת"א 9, אצל "רפי".

רחל

מכנסי "רפי" Rafi
להיט לכל גיל
לגברים ונשים

המבחר הגדול ביותר בארץ של מכנסיים אופנתיים לגברים ונשים וסוכנויות אופנה.
חולצות, חצאיות ומוצרי טריקו
בית חרושת למכנסיים "רפי"
ת"א, דרך יפו 9, בית רומנו, טל. 656458 -- 03-659416
ת"א, רח' שפ"ר 10, פינת התבור, ת"א, טל. 659278

לביח"ר למכנסיים "רפי"
זר ברכות
אורנטקס — גרטנר צבי
יצרני בדי כותנה — ג'ינס
תל־אביב, הקישון 4 טל' 03-829982

לביח"ר למכנסיים "רפי"
עלו והצליחו!
כה לחי
המשביר המרכזי

לביח"ר למכנסיים "רפי"
שאו ברכות להצלחה
לפתיחת החנות ברח' שפר 10
"משגב"
שרותי אספקה בצרכניות אגד

לביח"ר למכנסיים "רפי"
הצלחה רבה עם פתיחת החנות החדשה.
אופנת אבוהב
ת"א, סימטת חשוק 7
טל' 03-821268

לביח"ר למכנסיים "רפי"
איחולי הצלחה עם פתיחת החנות החדשה
מרכז הלבשה הבינקיבוצי

לביח"ר למכנסיים "רפי"
לרגל פתיחת החנות החדשה ברח' שפ"ר 10
חופן ברכות
מ. פולובינצ'יק ובניו בע"מ
ביח"ר לאריגה
ייצור, יבוא ושיווק בדי אופנה
תל־אביב, העגן 18 טל' 820830, 826784
המפעל: רמות ים, רח' היוצקים 4
טל' 5518677

לביח"ר למכנסיים "רפי"
זר ברכות
אופנת אס
ת"א, דרך יפו 24
טל' 03-821666

לביח"ר למכנסיים "רפי"
ברכות לבביות
סלומון רוזנברג
סוכנות לביטוח
ת"א, פרישמן 80
טל' 03-248426, 240237

לביח"ר למכנסיים "רפי"
לפתיחת החנות החדשה
איחולי הצלחה חמים
אקס וולף שניצלר
סיטונאי
בדי ג'ינס, סריגים וכותנות
ת"א, יהודה הלוי 18, טל' 03-882966

לביח"ר למכנסיים "רפי"
שאו ברכתנו הנאמנה
נורקס בע"מ
יצרני תויות, סמלים וסרטים ארוגים
בני־ברק, בר־כוכבא 12 טל' 03-6790077

לביח"ר למכנסיים "רפי"
ברכתנו להצלחה
עם פתיחת החנות החדשה ברח' שפר 10
המשביר לצרכן

לביח"ר למכנסיים "רפי"
ברכות חמות לפתיחת החנות החדשה
תכלת
מפעלי צביעה ואשפרה בע"מ
ת"א, רח' אבולעפיה 17 טל' 03-823862

לביח"ר למכנסיים "רפי"
ברכת עלו והצליחו!
י. גואל תעשיות טקסטיל
מכבסה לשיפשוף ג'ינס
חולון, רח' היתר 3 טל' 03-5592938

לביח"ר למכנסיים "רפי"
אתכם ביום חגכם
ג'יאלו תעשיות בע"מ
יצרני ויצואני חולצות
ת"א, המשביר 18 טל' 03-821395

לביח"ר למכנסיים "רפי"
איחולי הצלחה מקרב לב
"ינובר"
יבוא ושיווק
יבואנים של כל סוגי רוכסנים, מתוצרת Y.K.K
ת"א, דרך יפו 6, טל' 824116, 812678, 838366

לביח"ר למכנסיים "רפי"
שפע ברכות ואיחולים
טכנוספירה מערכות
תצוגה וציוד לבתי אופנה
תל־אביב, שד' הר־ציון 106
טל' 820807, 03-229690

לביח"ר למכנסיים "רפי"
המשך שגשוג והצלחה
עם פתיחת החנות החדשה
ברח' שפ"ר 10
זילברשטיין טקסטיל
יבואן בלעדי לבדי ג'ינס, ניילון וכותנה — סטוקל בלבד

לביח"ר למכנסיים "רפי"
ברכותינו הלבביות
להמשך הצלחתכם
אחים סמרה — יצרני אופנה
בדי גם "אוברוון" לנשים גברים וילדים
ת"א, בית רומנו, דרך יפו 9 טל' 667788
רמת גן, ביאליק 26 טל' 727290

מוגש בברכה חמה ע"י פרסום "לאור", ת"א, שד' בן ציון 7, טל: 292288, 292289, 288958

באדרות מלכים

שירות גאמא

ראיון בלעדי שהעניקה הנסיכה קרוליין ממונקו לעורך ה"פיגארו". היא נישאה בשנית עוד לפני שנישואיה הראשונים בוטלו על ידי הכנסיה "כי רציתי ילדים ורציתי שתהיה להם אמא צעירה. איני משלימה עם כך שהילדים הם בלתי־חוקיים בעיני הכנסיה".

קרוליין, הבת של גרייס קלי: "אמי היתה אירית קתולית שגידלה אותנו בצורה מאוד קפדנית".

קרוליין, נסיכה בשר ודם

אתמול הייתי במונקו, שהסופרת קולט הגדירה אותה פעם כמדינה ש"גבולותיה תחומים בפרחים". אולם עכשיו, יש שם גם הרבה בטון, ואני נהגתי בגשם זלעפות. היום השמש זורחת, שחפים משתעשעים בגלי קצף המלטפים את הסלעים, ענני ורודים צפים מעל הגבעות של הכף המכוסה בעצי אורן. תרניר של נמל פונטוויאן לוכדים את אור השמש בשמיים, כמו ציור קיר ססגוני. האם יש סיבה לגור במקום אחר?

הייתי בדרכי לנסיכה קרוליין. כל מה שקראתי, ראיתי ושמעתי על גברת חמודה זו ומשפחתה, היה כה סכריני או רווי רעל, כל ההיבטים התקשורתיים של מונקו נראו כה מלאכותיים, עד ששמחתי באמת לחצות לבסוף את הגבול, לבלות מספר שעות בצד השני של הראי.

הנסיכה קרוליין מתגוררת ליד המוזיאון האוקינוגרפי, בבית סבה, פייר דה פוליניאק. "לה קלו סנט פייר" הוא מיבנה קטן, ללא סימנים מיוחדים. תיירים עשירים עומדים על המדרכה מולו וצופים בחומה, שמאחוריה חיה האגדה האחרונה של רורנו. לאחר שאתה נכנס בשער, תדמית הנייר נעלמת והולכת. היא אשה צעירה, מצור מחצבתם של אבותיה. אתה נוכח בזה מיד בקולה, צחוקה ועיניה. היא מפיצה מין שקט כזה סביבה, מסבירה פנים, כמו הבית הזה, הגדוש ספות בסגנון אנגלי ושטיחים פרחוניים, מדפים עמוסי ספרים, משטח עבודה עשוי עץ – אווירה המתאימה ללגימת תה בחברת מרסל פרוסט.

האם את חשה שבחרת את חייך?

השאלה מפתיעה אותה. מי, בכלל, יכול להשיב לשאלה כזו?

"לא החלטתי להיות אובייקט לצלמים. לא החלטתי להיות 'אלילה', מושמצת תדיר על דברים הקיימים רק בדמיון. כפי שידוע לך, אמי היתה אירית קאתולית, שגידלה אותנו בצורה מאוד קפדנית... לאחר מכן היו, כמובן, מספר חריגות בהשוואה למשמעת שהיא כפתה. החלטתי למלא את חובותי כלפי מונקו: מפעלי צדקה, פעילויות תרבות, כל מה שיוכל לקדם את התדמית החיובית של מובלעת עתיקה זו, בת 28 אלף תושבים ומיליוני חלומות. למעשה, מה שהאדם בוחר הוא להביא לעולם ילדים. החלטה זו חשובה יותר מכל האחרות".

אמך, אשר גידלה אותך, שאפה להיות מושלמת וודאי שאפה שגם את תהיי כזו.

"אמריקנים, שחשבו שמונקו תקועה אי שם במדבריות ערב, התפלאו מה תעשה גרייס קלי במדינה שיש בה גמלים בלבד... נכון, לפעמים קשה לחיות כשלמות סימלית. אנו למדים מהטראגדיה היוונית כי אתה נאבק באלים רק כדי לכבד אותם יותר. כאשר הבנת זאת, אתה יכול להמשיך בחייך ביתר קלות. זוהי ההתבגרות הממשית".

מונקו, שהיתה "גן העדן הנעלם" של ארכידוכסים, של האריסטוקרטיה האנגלית, של מהמרים ושל כל אותם "המאושרים הבודדים", הפכה בעקבות נישואי הוריך מוקד משיכה לכל. האם זה טוב לדוכסות?

"יש חוסר נוחות שכרוך בפרסום חריג, בתדמית הכוכבים שהודבקה לחיינו הפרטיים, והנהירה של סקרנים – אינני רוצה להישמע כמו מנהל מלון, אולם מספרם של עורכי הפיקניק במונקו אינו בדיוק מועיל לכלכלתה. מרבים יותר מדי על הקאזינו. הוא מייצג רק ארבעה אחוזים מהכנסתה של הנסיכות. בני מונקו אינם משלמים מס הכנסה. הכנסתה של המדינה נובעת בעיקר מעסקי מקרקעין ומיסים מקצועיים".

האם היית מעדיפה לא להיות קרוליין ממונקו?

"כשהייתי בת 20 ואמרתי זאת, אמרו לי שזה מביש שאדם שזכה בייחוס כה רב יבעט במזלו. אלו שאמרו זאת לא שגו. אולם עתה אני יכולה לומר זאת בפה מלא: כאן לא איכפת לי שלא להיות קרוליין ממונקו".

ולמרות התשובה, נדמה שלא יהיה לה איכפת ביום מן הימים להיות הנסיכה השלטת, כדי להמשיך במסורת אמה וגם לעלות עליה...

נדמה לי שקראתי בעתון יומי בפאריס בדצמבר 1982 שאחיך אלברט נועד לרשת את אביך ב־1986.

"כותבים עלינו כמעט כל דבר".

הנסיך חופשי לבחור ביורשו, הלא כן?

"וודאי".

הנתנו לעניין. אפשר בהחלט לתאר את קרוליין כראש מדינה זעירה ויוקרתית זו, ממלאת את כל התחייבויות של אמה, כולל פעילויות תרבותיות וחברתיות. ברור שהיא אינטליגנטית, חזקה ומאוזנת.

במאה ה־12 כבש לורד מגנואה את הצוק ואת השטח סביבו, בעזרת צבא, שחייליו הסתירו את חרבותיהם תחת גלימות נזירים פרנציסקנים. המוטו נשאר גם היום: "בעזרת אלוהים". אמונה מעורבת בציניות מתחסדת. החרבות נשכחו, הצלב נשאר.

מונקו היא אחת הממלכות הקאתוליות העתיקות בעולם, אולם קרוליין, במדינה שבה הקאתוליות היא דת המדינה, היא אשה גרושה. אביה, הנסיך רנייה, מנסה מזה זמן רב לבטל את נישואיה של בתו לפיליפ מישל ז'ינו מרומא. קרוליין משתוקקת לביטול, משום שהדבר ישחרר אותה מההשמצות הזדוניות של העתונות. רכילויות הן דבר מיותר.

כשחלמת על עתידך, מה חלמת לעשות?

"רציתי להיות רופאת שיניים לילדים. יש לי תואר בפילוסופיה ותואר נוסף בפסיכולוגיה של ילדים. גיליתי עניין בעבודתם של ברונו בטלהיים ומלאני קליין על ילדים אוטיסטים, ובתראפיה באמצעות משחק ואומנות. קשה מאוד להתבגר כשאתה אדם נורמאלי"...

על הקיר תלוי דיוקן של סבה, המראה פרופיל ערין. פייר דה פוליניאק כעס על פרוסט, שלא סלח לו על כך שהתחתן. בספרייה נמצאת ההוצאה המקורית של הספר "זמנים אבודים" בכריכה לבנה וכחולה. היא משוחחת עמי על הספרים שהיא קוראת: שירה של ייטס ואליוט, קרישנמורטי.

לא ציטטת אף סופר קאתולי: קלודל, ברנאנו, או אף את התנ"ך.

"כשהייתי בת 18 מרדתי בחינוך הקפדני שקיבלתי. באחרונה מצאתי את ספר עקרי הנצרות, מהתקופה שהייתי ילדה קטנה. במבט לאחור ברור לי שפחדתי מאלוהי הנקם והשילם, כפי שהצטייר אז בתודעת הילדים באותם ימים. רק בבגרותי נעשו התחושות הדתיות שלי נעלות יותר".

האם את מאמינה?

"כן. אני קאתולית מאמינה. אולם אני קאתולית החיה בחטא: הכנסיה לא ביטלה את נישואי ונשללה ממני זכות הווידוי, מאחר שהתגרשתי ונישאתי מחדש".

נישואיך הראשונים, קצרים וקודרים, נמשכו 831 יום. מדוע?

"כשהייתי קטנה, נהגה אמי לעלעל בספר היוחסין, כדי למצוא לי בעל. אולם אני חשבתי שזאת מיגבלה: גם אבי לא נשא לאשה בעלת תואר אצולה. כאשר פגשתי במפתה ההוא, פיליפ מישל ז'ינו, אמרה לי אמי במעין אתגר: 'או שתעזבי אותו, או שתתחתני עם אדם זה, שאיננו מתאים לך כלל!' וכך התחתנתי איתו, מתוך נאיוויות או מתוך רצון להכעיס. אני חושבת שזה היה פשוט וטפשי עד כדי כך".

ב־1983 ביקש אביך את ביטול הנישואים.

"לא. הוא עשה זאת מיד כשהתאפשר הדבר, ב־1981".

מדוע לא פנה במישרין לרומא, במקום לפנות לפקידי הבישופות?

"סעיף *1405* של חוקי הכנסיה מחייב ראשי מדינה – גם כאשר הדברים אמורים בילדיהם – לפנות ישירות לוותיקן, כדי למנוע לחצים מקומיים".

ידוע לך, שלפני מספר ימים הורה האפיפיור, יוחנן פאולוס השני, להיות קפדניים יותר בנוגע לביטול נישואים?

"ביטול נישואים ניתן לעיתים קרובות במקרה של חוסר בגרות פסיכולוגית בעת הנישואין. יש לי זכות להיחשב שווה לכל קאתולי, עשיר או עני, הפונה בבקשה כנה. אני מבקשת זאת עבור מצפוני ועבור ילדי".

מדוע לא חיכית להחלטת בית המשפט לפני שנישאת מחדש?

"היכרתי את סטפאנו ואהבתי אותו. רציתי להתחיל חיי משפחה אמיתיים. רציתי ילדים ורציתי שתהיה להם אמא צעירה. זו היתה החלטה קשה מבחינה מצפונית. יתכן שמה שאני אומרת לך בעניין זה יכעיס את הכנסיה, אולם כשאני מתבוננת בילדי, אין לי כל חרטה על מה שעשיתי. אינני משלימה עם כך שהם ילדים בלתי חוקיים בעיניה של הכנסיה. אני בוטחת ברחמי הכנסיה".

סלחי לי, אולם אם שופטי הכנסיה יושפעו ממה שהם קוראים בעתונים, הרי היו שמועות ביחס לבעלך השני: שחררוהו משירות צבאי באיטליה בגלל איכושר זמני להוליד ילדים...

"זה האבסורד של העתונות האיטלקית. בעלי אמר לעתונאים שזה לא היה מקרה של שחרור משירות, ולפיכך זו היתה בדיה מוחלטת, מרושעת ושערורייתית"...

> "יש חוסר נוחות הכרוך בתדמית הכוכבים שהודבקה לחיינו הפרטיים. לא איכפת לי לא להיות קרוליין ממונאקו".

בתום השיחה נכנסו הילדים לחדר האורחים ודיברנו על ליצנים ואריות וקרקס. קרוליין לא התייצבה לצילומים, היא שיחקה עם הילדים על הספה. הצלם רצה לצלם תמונת פורטרט. המשכנו לשוחח.

הנה, את עושה זאת במקצועיות.

"לימדו אותי לסלק כל הבעה מפני כשאני מתבוננת במצלמה. מצדי, אנשים יכולים להוסיף את ההבעה ש'באה' להם". ■

לואי פוואלס, עורך "פיגארו".

למעלה: הנסיכה מעניקה ראיון לעורך ה"פיגארו".

למטה: קרוליין מבויישת. מסבירה פנים, מתגוררת בבית סבה.

רפי יעקובי,
פסיכולוג

יחסים ידידות

מולקולה אחת של נחת

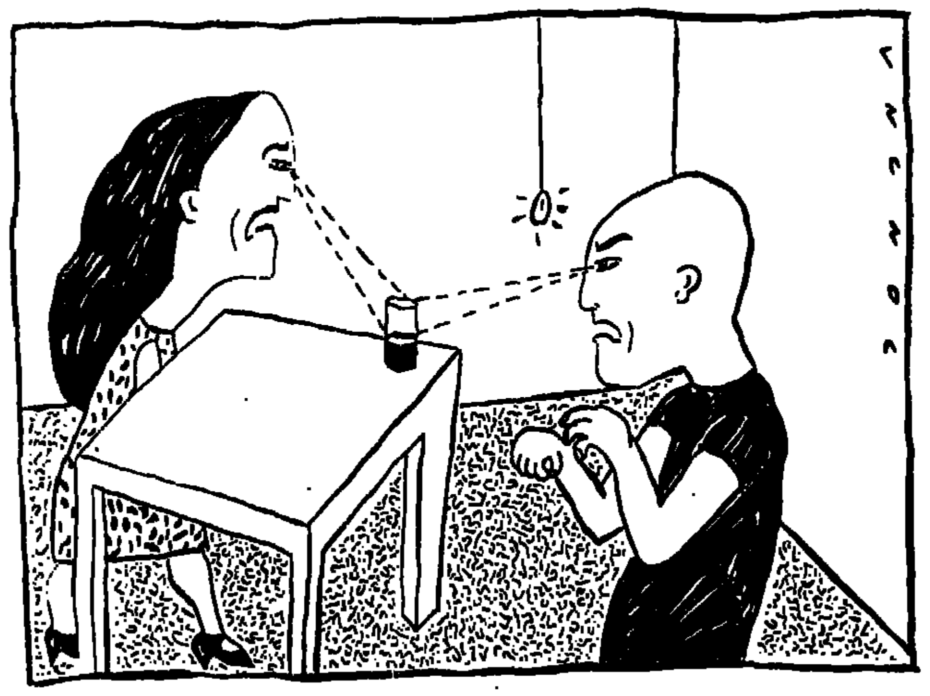

במשך שש שנים היא נפגשת פעם בשבוע עם גבר נשוי. היה לה טוב מאוד איתו. בשאר ימות השבוע פה ושם שיחת טלפון חטופה, המון עבודה, יום ולילה. תורנויות של אחות, אין לה בעל וילדים קטנים. תורנויות של שבתות וחגים. גם לימודים, שיעורים ובחינות. על ה"דיאטה" הזו חיתה שנים רבות.

והנה היא פוגשת רווק, וזה נהדר לה. די מהר הם נפגשים ארבע או חמש פעמים בשבוע. סרטים, הצגות, לינה משותפת, טיולים. וכאילו היתה זו מלאכה קשה מדי, הם מתחילים לבלות בטענות שלה ובהצטדקויות שלו. הוא מרגיש נהדף, כבר לא יודע מה מחכה לו בפגישה, פוחד מן הפרצוף הכעוס והשפתיים הקפוצות המאשימות. גם אם היא לא אומרת משהו, מורגש שהיא מתאפקת בקושי. הוא נמלט אל מחילתו ומנתק כאילו את מכשיר הטלפון. היסטרי.

ושוב אנו נזקקים מעט למתמטיקה. טענותיה צודקות. הרי לא במקרה הוא נותר רווק במשך שנים רבות כליכך. והוא בוודאי איננו יודע הרבה דברים שבעלי נסיון כבר יודעים. אך הבעיה איננה בכך שהוא מהווה מעט. כי אז היה לה טוב איתו, לכל הפחות מעט. כמו שעם הנשוי היה לה מעט. וכשהיה מעט מאוד, היה לה טוב. ואילו עכשיו, במקום מעט טוב יש לה הרבה רע. כי הוא מעמיס עליה הזדמנות פי ארבע או חמש ממה שהיא יודעת להפיק הנאה. ושוב, כמו תמיד, באה הטענה, בוררת לה יש מאין, ופולטת את מה שכן מצוי עד לחיסולו. אם אתם מצליחים שלא ליפול במלכודת הגירסאות, ומתבוננים בתמונה כולה, לא קשה לראות את פעולת הקיצוץ והגיזום שאמורה להתאים את הסביבה אל היכולת הבסיסית הדלה. כלומר, במקום לנצל את ההזדמנות המתרחבת לטיפוח, לחיזוק ולשכלול הכלים עד שיתאימו למלוא מרחב ההזדמנות, מתבצעת פעולה הפוכה. שומרים על אותה יכולת מוגבלת וישנה, ועיקר המאמץ מושקע בחיסול ההזדמנות העודפת. כמעט מתבקש שהידיד החרש יחפז וינשא, למישהי אחרת. איתה ישהה כמובן ברוב ימות השבוע, ויתפנה לפגוש את זו שלנו, פעם בשבוע בלבד. והיא תרגע מיד ויהיה לה די טוב.

נשוי "על הנייר"

הוא היה נשוי עשר שנים "על הנייר". ואני בפרוש מתכוון לביטוי הזה. יוצא מוקדם לעבודה ושב הביתה לישון. זה מכבר שכח להתייחד עם אשתו וממה שלא השקיע באשתו, נהנו נשים רבות אחרות. הוא כבר התרגל לאורח חיים זה. השמחה לא שורה כמעונם, אך גם לא שנאה. רק שיממון תיוור. בינתיים היתה אשתו עסוקה וטרודה בעבודות הבית וגידול הילדים, תמיד יש תעסוקה.

והנה הבנאדם, בחוסר התחשבות הגובל בהתעללות, מסלק מעל פניו את גדודי הנשים הנהדרות, המשתוקקות והמפנקות. אפילו לא משאיר לו אחת לקינות. שב הביתה, מידי יום מוקדם. מתחיל להציץ בחמדה בקרסוליה הנאים של אשתו. כמה מפגשים מסורבלים במיטה, מסורבלים לפי שעה, שכן הם שכחו כמעט איך עושים את זה. הרבה טלוויזיה כמובן לסתימת חללים, פה ושם טיולי שבת, עם כל המשפחה. אחרי כל התיקונים והשיפוצים שעשה בחייו, ציפה לטוב, והנה אחרי ימים אחדים של עוקצנות לגלגנית ביחס לנוכחותו המפתיעה, לאחר העדרות כה ממושכת, הוא נתקל באווירת מתיחות עצורה שהפכה די מהר למאיימת ולשרשרת של קללות גידופים והתפרצויות.

נחלי שופכין של טענות ומענות, כשהוא לא מוצא מנוח בביתו, נמלט בין החדרים, השמחה מתפוגגת והוא הולך ונאטם והופך לאבן. ואין לדבר סוף. בטיול, כשהוא פתח קופסת משקה, שכח להציע לה. ובמעלה התלול היתה צריכה להיעזר בגבר זר מבין המטיילים שיושיט לה יד. ואילו בעלה שלה, אף לא ידע כי נחוצה לה עזרה. דווקא ניסה להלך לצידה, לפני שהתיזה אותו בטענותיה כמה מאות מטרים קדימה ממנה. אני יודע שיהיה מי שמחלונו כל זה נראה כאילו היא לא מוכנה להתפשר. כאילו הוא לא מספיק כמות שהוא, ונחוץ לה יותר. אך אלה הינן שטויות: אין לה, לפי שעה, יכולת ליותר מזה. אדרבא, המעט שהוא מגלם בנוכחותו ובעצם הטיול, כבר מהווה מעמסה כבדה על כתפיה המורגלות בכביסה ובנקיונות הקפרניים של השבת. ובאופן המגושם ביותר היא הודפת את מה שמצוי. שהרי אחרת היתה נהנית במידת מה, מן המעט שהוא יכול, שלא לדבר על מראה הגוף המרהיב וריחות הפריחה שהיו גורשים אותה עד להתפקע וכאן, דומה שהיא מקפידה לכסות את עיניה ברטיות אטומות לאור, כאילו כדי להבטיח ששום גירוי אחר לא יתרור פנימה וייתיצב מול תודעתה. כמו להבדיל, החסיד שנוסע באוטובוס, ופותח סידור תפילות לטורדו משאר הגירויים המצטופפים להחניקו.

למרבה האסון, הצליחה בחוץ

היא מתנערת ממקומה אחרי שרשרת הלידות ויוצאת לעבודה. למרבה האסון היא מאוד הצליחה. אהודה ומקובלת, ואף משתכרת לא רע. קשורה גם לביתה כהרבה נימים של זהות. נחפזת לשוב, מטפלת בילדים, מנקה, מקפידה לבשל לבעלה את המרק האהוב עליו. מחפשת את קירבתו. אך ככל שהיא טורחת יותר נראה שהוא מתפרע יותר.

יש טענות על כך שהיא איננה נקיה מספיק. והוא הרי משוגע לסדר. "גם הכי חשוב שהאשה תבשל. אך אצל זו, יש הרעה כתנאים. היא יודעת לבשל טוב, אך כאילו ברוע לבה היא מעדיפה לעשות דברים אחרים". היא איננה מבחינה כי ככל שהיא מנסה להתייחס לטענותיו כלשונן, אין לדבר סוף. כפי שכולנו ידענו שבמסדר המפקד כמה שלא נטרח, אם ירצה ימצא לו גרגיר אבק להענישנו בו. הרי אין גבול לנקיון. וכך בעלה לא מצליח ליהנות ממנה, ולאמיתו של דבר, כאשר הוא חגור בחליפת הטענות הזו, גם איננו מנסה ללמוד להנות ממנה. קשה להימנע מן התחושה שאילו היתה נפגעת בתאונה כלשהי והופכת לנכה ומוגבלת, בעלה היה מאושר.

וכאן היה נחוץ להדגיש את האספקט הפוגע ביותר בידידות. לא די שבעל הטענות נשאר מוגבל ביכולתו, אלא שהוא מחבל ופוגע ביכולתו של השני. ובמיוחד בתחילתם של קשרים. טענה איננה מלבה גירוי, ואיננה מחזקת את התיאבון. טענה ממיתה את מעט היכולת המנסה לפלס לעצמה דרך ביטוי, את מעט הרצון הטוב המצוי אצל השני. וכך נגזר על הטוען לחיות עם חלשים ומוגבלים כמותו, שיכולת ניידותם מועטת, או עם "סוטים" במובן מסויים, ששפת הטענות דווקא, היא שפת אהבתם. הללו נתקעו אי־שם בלהיות ילדים רעים, וכשבאים אליהם בטענות זה משייך אותם. הם מרגישים בבית.

מה ניתן לעשות? עלי להורות כי התופעה קשה מאוד לטיפול ולשינוי. כאשר מישהו מפליג בטענותיו על אשתו, "דווקא כשהייתי צריך אותה, וחשוב היה לי לדבר איתה היא לא עונה לטלפון", מתחשק לי לעיתים לומר לו כי זה עתה נודע לי שהיא נדרסה למות. ואפילו הוא יבחין בוודאי שיש לה סיבה מוצדקת שלא לעמוד לרשותו. בזה הרגע אי יכולתו להכחין בקיומו של האחר מזמינה לעיתים צער דרסטי כדי למקד את תשומת הלב של המצוי רק בתוך עצמו – הוצצה ממנו. וכעזרה ראשונה, יש לצמצם את נקודות המפגש עד למציאת מולקולת הנחת. לשמור על המעט הזה, ולא להוסיף עליו, אלא טיפין טיפין, כששני בני הזוג נערכים להרחבת כלי הידידות שלהם – כל אחד מן הנקודה שהוא חלש ומוגבל בה. ■

יש עצה

שביתת נשק

איך מונעים מילדים להתקוטט זה עם זה, או ממש להרוג זה את זה.

יש הורים הטוענים שיריבות בין אחים ואחיות היא כורח המציאות: לדעתנו אין הדבר כך. להלן הצעות אחדות להבטחת שביתת־נשק, גם אם לא אחוות אחים.

★ הקשיבו היטב כאשר הילדים מתקוטטים. נסו לקרוא בין השורות. מחקרים מראים כי אחים ואחיות רבים בתכיפות גדולה יותר כאשר הורים (ואמהות במיוחד) נמצאים בסביבה. לעתים קרובות, מה שהילדים מחפשים. באמת הוא תשומת לב. חיוני להקדיש פנאי לכל ילד לבדו, כדי להפחית את היריבות בינו לבין שאר הצאצאים.

★ הראו הבנה לכעסו של הילד. "אני יודעת שאתה כועס על אחותך. אך תאמר לה את זה במילים, לא במכות", יכול להיות משפט פתיחה הולם. אפשרות נוספת: "אתה צודק. זה לא היה נאה מצידו של דני לאכול את כל העוגיות. אמור לו זאת, במקום לצרוח שהוא חזיר גרגרן".

★ מה תעשו אם הם ירוצו אליך כדי שתשפטי ביניהם? תנו לכל ילד לספר את הדברים מנקודת מבטו.

★ לעולם אל תערכו השוואות בין ילדיך, מבחינת ציונים, נקיון, כושר ספורטיבי, ועמדו על כך ששאר בני המשפחה והמורים מצידם לא יעשו זאת.

★ עודדו את הילדים המבוגרים יותר לטפל בצעירים יותר. את גדול (אפילו כבר בגיל שנתיים) יכול לסייע לאמן את אחיו להשתמש בסיר. לאחר מכן הביעו תודה לאח המבוגר על עזרתו.

התוצאה: ילדים ירגישו עצמם קרובים יותר, והמבוגרים יחושו פחות רגשי כעס ועלבון כלפי הצעירים יותר.

אל תאכלו הכל

את הרשימה הבאה אנו מגישים לנוחיותכם ולשיפוטכם. מצאנו אותה בעתון אמריקני. הכל בגדר המלצות בלבד. לא להבהל.

מזון שיש להמנע ממנו:

1. חלב – המנעו מחלב מלא ומוצרי חלב מלא, כמו גלידה, שמנת, ויוגורט בעל ניחוח.
2. בשר – המנעו מבשר אווז וברווז, עור של עוף, קאוויאר, נתחי בקר שמנים, כמו בשר בקר כבוש (קורנד ביף), האמבורגר ונקניקיות. יש להגביל אכילת שומנים רוויים. במקום זאת, אכלו לעיתים קרובות דג ועוף.
3. גבינות – אין לאכול גבינות, פרט לגבינה כחושה או גבינה ללא כולסטרול.
4. מזון מוכן – אין לאכול בשר מקופסאות שימורים, ארוחות מוכנות, מזון מהיר או מזון מטוגן.
5. פחמימות – המנעו ממוצרים מסחריים כמו קרואסנים, פנקייק, וופלים ועוגיות.
6. שומנים – הישמרו לנפשכם מפני חמאה, שמנת, רטבים, שומן עוף, שומן קוקוס, רטבי סלט עתירי שמן, ציפויים מוקצפים, מלביני קפה שלא על בסיס חלב ושומן אפיה.
7. מזון מעובד – קראו את התוית והמנעו מכל אלה המכילים שמן קוקוס ושמנים מן הצומח ללא פירוט.

מה כדאי

1. *שתו כוס מים עם כל ארוחה או לאחריה. ודאו ששתיתם לפחות שמונה כוסות נוזלים בכל יום.*
2. דיאטה נוקשה עלולה להיות דלת סידן, טלו גלולות סידן על פי המלצת רופא (בדרך כלל 300 עד 1200 מיליגרם ליום).
3. איכלו ירקות חיים או מאודים שהם מזינים ביותר.
4. העדיפו פירות שלמים על פני מיצים, לצורך תוספת סיבים.
5. אפשר להוסיף תמציות קימון ווניל למאכלים כממתיק טבעי נטול קלוריות.
6. איכלו תפוחי עץ ופרי הדר. הדבר יבטיח שתקבלו מספיק פרקטין (סיבי פירות) וויטמין סי.
7. אם אתם משתמשת במוצרים דיאטטיים, וכמו רטבים לסלט ומרגרינה דלי קלוריות), מותר לכם להכפיל את הכמות.

חמש דרכים לדובב ילדים

לעולם אל תשאלו את ילדכם ישירות מה עשה בבית הספר באותו יום. קרוב לוודאי שגם אתם לא תשישו לפרט מה עבר עליכם באותו יום. תחת זאת כדאי לשוחח עם הילד, כמו עם מבוגר, בעת הסעודה, בעת ביצוע עבודות הבית, או לפני או אחרי הכנת השיעורים.

★ שימו לב איך הוא הולך, מדבר או יושב. *שפת* הגוף והבעות פנים עשויים לתת לכם מושג על מצב רוחו ולהציע עילה לפתוח בשיחה.

★ שימו לב לפרטים. צבע מתחת לצפרני הידיים יכול להיות עילה לשלוח את הילד לרחוץ את ידיו, אך גם הזדמנות טובה לשאול אותו: "אני רואה שעשיתם משהו מעניין בשיעור ציור היום?"

★ שאלו שאלות על נושאים שוליים לכאורה. מיהו החבר הטוב ביותר שלך? מה הוא עשה היום? גם אתה עשית זאת? ילד יתקשה פחות לספר על חברו מאשר על עצמו.

★ התרגלו לשאול את ילדכם, (אך לא יום־יום), "האם קרה היום משהו שאוכל לעזור לך בו?" הורים בדרך כלל כה טרודים בבעיותיהם שלהם, עד שהם לא נותנים לילדיהם הזדמנות לשוחח על הדברים המטרידים אותם.

★ אם עדיין אין היענות, אל תגרנדו או תחטטו. המתינו בסבלנות. ילדים מתחילים לשוחח בזמנים הפחות צפויים ביותר. היו מוכנה להשיב בחיוב כאשר הם יתחילו בכך, גם אם הזמן לא יהיה נוח לכם כלל. ■

עליזה עולש

יופי

הקרם נוזל

ש: יש לי עור מאוד יבש – לכן אני מורחת קרם לחות (פעמיים ביום), (נבלע מיד בעורי) אני גם משתדלת לשתות עד כמה שאני יכולה. הבעיה שלי בקיץ – היות ואני מבינה שבגלל יובש עורי, עלי תמיד לדאוג ללחותו. בקיץ ממש רגעים ספורים אחרי ששמתי את הקרם ואני יוצאת מהבית הוא פשוט נוזל כמו זיעה. וזאת לא רק הרגשה לא נעימה אלא פשוט בלתי אפשרי. אני מרגישה גם ביובש רב. מה עלי לעשות?

פנינה

ת: השאלה שאת מעוררת היא באמת מעצבנת ומציקה. אבל יש לי אליך שאלה כתשובה. ממכתבך אינני מקבלת את הרושם שאת באמת מטפלת בעורך היבש כראוי. אם את משתמשת גם בקרם מזין לעור יבש, עליך לעשות זאת לפחות 20 דקות ביום על עור נקי ופעם או פעמיים בשבוע עליך למרוח אמפולה מזינה של (פלצנטה, תחובה, אלוורה). האם את שמה לפחות פעם בשבוע מסכה מזינה על עורך? קודם כל תדאגי לעשות פעולות אלו ואז עורך יהיה פחות יבש.

ועכשיו ביחס לקרם הלחות, טוב את עושה שאת מורחת אותו על פניך פעמיים ביום (ואני מקוה שעל עור נקי), אבל יש לי חשד שהקרם שלך אינו מתאים לך במיוחד. דעי לך, שכל הקרמים המודרנים נספגים מיד, אין צורך לחכות זמן רב כדי שהקרם יספג כל כולו בעור. אבל אם את מתחילה להזיע מיד לאחר שמרחת את הקרם, סימן שהקרם אינו מתאים לך, אפילו הוא משובח כדבריך.

אני ממליצה שתחטפי שיחה עם הקוסמטיקאית שלך ותנסי קרם אחר. את יכולה גם להיכנס לפרפומריה טובה, לבקש דוגמאות של קרמים, לקחת הביתה, לנסות כמה ימים ולראות אם את מזיעה במיוחד עם הקרם החדש. אל תשכחי שבימי הקיץ החמים כולנו מזיעות אם קרם או בלי קרם. אבל נסי כמה קרמים, עד שתמצאי את המתאים לך. ■

ערוה כצנלסון,
פסיכולוגית חינוכית קלינית

צער גידול

בן או בת

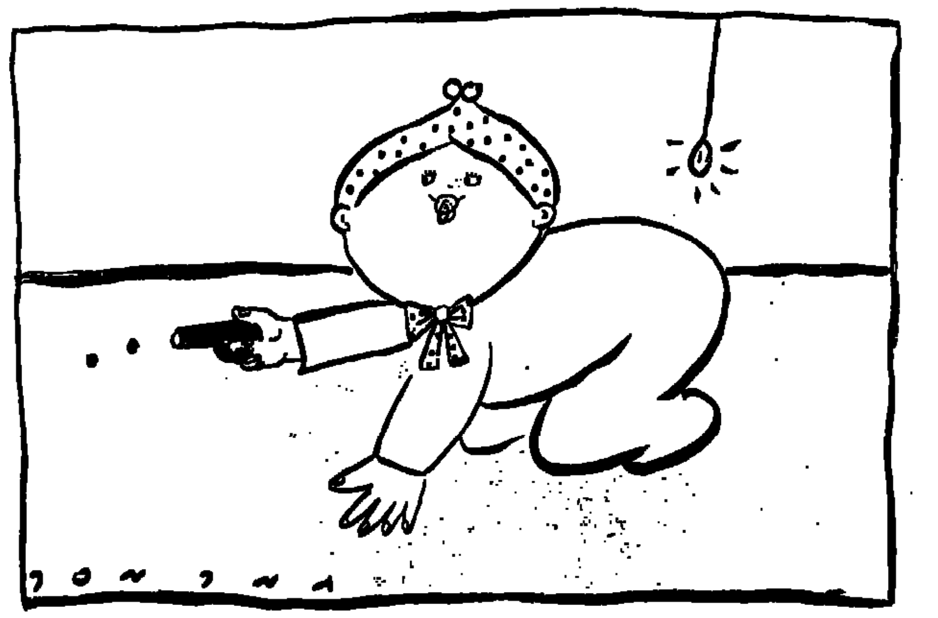

למרות זכויות היתר הרבות שהחברה מעניקה לבנים/גברים – הרי המסלול החינוכי/חברתי שהם עוברים קשה מזה של הבנות.

הבן והבת יוצאים אל מסלול החיים "ארוזים" באופן שונה: הבת בצבעי ורוד והבן בתכלת – סימן ראשון המבחין את זהותם המינית הנפרדת.

במחקר בו הראו לבני משפחה וידידים אותו תינוק עצמו, פעם "לבושה" בורוד – "על תקן של ילדה", ופעם במחלצות כחולות, "בתפקיד גברי", היתה התייחסותם אל העולל שונה על פי המין – הבת קצרה מחמאות מסוג "כמה היא נשית, עדינה" והבן זכה לציון לשבח על גבריותו ומבנהו האתלטי. וכל זאת, כמובן, לגבי אותו תינוק עצמו.

לאחר שהוא פושט את האוברול, אנו מעודדים מאוד את הבן לעסוק בעסקי גברים: מכוניות, קוביות, צעצועים מכניים, ומעקמים את האף אם הוא מראה רמז של התעניינות בבובות, עיסוקים ביתיים, יתחפש לילדה או אם יגזים בבילוי בחברת ילדות. כן נפגין מורת־רוח אם יברח כשמכים אותו, אם ירבה לבכות ולהפגין רגשות, או יגלה התנהגות שאינה הולמת את "גבריותו".

לגבי הבת, אנו מעט יותר סובלנים: רצוי שתהיה נשית ועדינה, אך היא גורמת לנו פחות דפיקות לב אם היא מרשה לעצמה לטפס על עצים, או לשחק כדורגל עם הבנים.

אם יסתכר לנו שפרי בטננו מחונן, וימליצו בפנינו לשלוח אותו/אותה למסגרת לילדים מחוננים, נלווה בגאווה את בננו לכתה זו, ונהיה בדרך־כלל (כך אומרת הסטטיסטיקה), פחות החלטיים לגבי הילדה.

לכשיגדלו, נאפשר לבתנו ללמוד מקצועות פחות תכליתיים, אך נפעיל לחץ על בננו להיות שקול ומחושב וללמוד מקצוע מכניס, גם אם אינו תפור על פי מידותיו ונטיותיו.

למרות זכויות היתר הרבות שהחברה מעניקה לבנים/לגברים, הרי המסלול החינוכי/חברתי שהם עוברים קשה מזה של הבנות. "ההתנהגות המותרת לבנים על פי הקוד החברתי מצומצמת ומוגבלת יותר מאשר לבנות. התנהגות 'נשית' אצל בנים, גורמת לתגובה חברתית נוקשה ולסנקציות תקיפות יותר, בהשוואה לאלה בהן נתקלת ילדה המפגינה התנהגות גברית. להיות גבר נשי נתפס כחמור יותר מאשר להיות אשה גברית". (כשאמרו, למשל, על גולדה מאיר ז"ל שהיא הגבר היחיד בממשלה – אמרו זאת לזכותה ולגנות עמיתיה).

אם נוסיף לכך את הדרישה מן הילד להיות מאופק, לא לתת ביטוי לרגשות, לא לחשוף חולשות, להגן על עצמו ולהיות חזק פיזית – הרי התביעות החברתיות מהבנים קשות, מחמירות, ולוחצות עוד יותר.

הבן צריך לפתח את גבריותו במשפחה בה המודל הגברי להזדהות נמצא זמן קצר בלבד קרוב לילד (שעות עבודה ארוכות לאב, לעתים נטל מילואים) והבנים נדחפים לעתים "לאמץ" לעצמם דמויות הזדהות מהסרטים, מהתקשורת (אלילי ספורט, כוכבי קולנוע, זמרים), בהיעדר דמות הזדהות בשר ודם קרובה. לבת יש בדרך־כלל רמות הזדהות נשית בטווח הישג, וכן רמויות נשיות קרובות במהלך שנות הלימוד – מן המטפלת ועד הגננת והמורה.

גורמים אלה אחראים למספר הרב יותר של קשיי התנהגות וקשיי למידה אצל בנים המשלמים את מחיר "זכויות־היתר" הגבריות במסלול התפתחותי תובעני ומגביל יותר.

ככל שמערכת החינוך המשפחתית החברתית תהיה גמישה יותר לגבי בנים, תאפשר להם לתת ביטוי לצד האמהי והנשי שבאישיותם ללא חשש מסנקציות, לא תציג תביעות להתנהגות "גברית", טכסית (אסור לבכות, צריך להכות), תנתן להם יותר אפשרות לבלות עם האבות (ולא תשאיר את החינוך לאמהות בלבד), נגדל בנים פחות מצ'אציסטים ויותר מאוזנים. ■

עטרה מוסקוביץ

מה זה ספר

חנות ספרים חדשה־יחסית בשם "כתובים" בצד המערבי של רחוב אבן־גבירול: "כתובים" היה כתב העת הספרותי שיצא בשנות העשרים בעריכת אברהם שלונסקי, וסימל את המרד של דור שלונסקי־אלתרמן בדור־ביאליק. "השתמשתי בשם כדי לסמל את התהליך המתמיד בספרות של מרד תוך התחדשות", אומרת נחמה שריד, בעלת החנות. בחנות – ספרי ילדים, ספרי אמנות, היסטוריה ופסיכולוגיה. נחמה אינה רואה את החנות כמקום שבאים אליו, משלמים עבור ספר ויוצאים, אלא כמקום של החלפת מידע בין אוהבי ספרים. משתדלת להתאים את הספר לקונה: "כשהארם מבקש ממני המלצה לספר, מעניין אותי לדעת מה הוא אוהב ולהשתדל להתאים לו משהו שהוא יאהב". יחסה זה יצר סביבה לקוחות קבועים, ביניהם אנשי אקדמיה, אמנים, סופרים והרבה אוהבי ספרים אחרים, שעברו ביחד אתה תקופות ארוכות בהם עבדה בחנויות ספרים אחרות, וכיום באו בעקבותיה לכאן.

יש גם ספרים שלא יעברו – בעקרון – את סף החנות, ואלה ספרים המאופיינים בבנאליזציה ובוולגריזאציה. קונה שיבקש ספר מן הסוג שאינו מוחזק בחנות, יופנה לחנויות שבהן כן אפשר להשיג אותו. "זה שייך להגדרה שלי של 'מה זה ספר'. לא כל ערימת דפים מכורכים זכאית בעיני לתואר ספר". ■

נחמה שריד: בסוויות אדירות של ספרים.
צילום: רובי קסטרו

ברידג'

אדריאן שוורץ

הגנת מומחה

המשחק שלהלן הופיע בתחרות מסחרית בלוקסמבורג, שמחלקים בה פרסים כספיים גבוהים. אלוף העולם לשעבר ארווין קנטר, המגן הטוב בעולם, מצא את ההגנה הנכונה, שהכשילה את החוזה, בזמן שמגינים רבים "מסרו" את החוזה לכרוז.

	צפון	
	♠A 2 ♥5 ♦A 9 8 6 5 ♣A J 10 6 3	
מזרח ♠10 ♥J 10 9 6 ♦J 7 4 3 ♣K Q 4 2		**מערב** ♠J 8 6 ♥A 4 3 2 ♦K Q 10 2 ♣9 7
	דרום ♠K Q 9 7 5 4 3 ♥K Q 8 7 ♦— — ♣8 5	

צפון – דרום פגיעים, מחלק מערב

מזרח	צפון	מערב	דרום
			— —
פאס	1 דיאמונד	פאס	1 ספייד
פאס	2 קלאב	פאס	4 ספייד
פאס	6 ספייד	פאס	
		פאס	פאס

ההכרזה טבעית אך אופטימית מדי והחוזה הסופי אינו טוב ביותר, אם כי בשולחנות רבים עלה בידי הכרוז לבצעו.

מערב יצא במלך דיאמונד והכרוז לקח באלוף ברומם והשליך קלאב מידו. עכשיו שיחק הארט אל המלך ומערב לקח את הלקיחה באלוף. ברוב השולחנות המשיך מערב בספייד והחוזה בוצע: לאחר לקיחה באלוף ספייד ברומם טרף הכרוז דיאמונד בידו, הארט ברומם ושוב דיאמונד בידו. כעת המצב הוא זה:

	צפון	
	♠— — ♥— — ♦9 8 ♣A J 10 6 3	
מזרח ♠— — ♥J 10 ♦J 7 ♣K Q 4		**מערב** ♠J 8 ♥4 3 ♦Q ♣9 7
	דרום ♠K Q 9 7 ♥Q 8 ♦— — ♣8	

עכשיו שיחק הכרוז את יתרת השליטים. המשחק הזה מעמיד את מזרח במצב ללא־נשוא: כדי לשמור בידו שני קלאבים הוא נאלץ לזרוק הארטים. כשהכרוז שיחק את המלכה הארט, נפל הנסיך של מזרח וה־8 שבידי הכרוז הוגבהה והחוזה בוצע. כך התנהלו הדברים ברוב השולחנות מלבד זה שבו שיחק קנטר. הוא המשיך בקלאב לאחר שלקח את האלוף הארט ומשחק הלחץ לא סעל עליו אפוא. הכרוז ניסה לטרוף שני הארטים ברומם, אבל הנסיך של מזרח לקח לקיחה והסלם הוכשל. ■

בולים

אליעזר בן

אירועים נוספים בישראל

חותמת מיוחדת לציון "מסגן צה"ל – 40 שנה למרינה" תוטבע במוצאי יום העצמאות, באיצטדיון הכדורגל הלאומי ברמת גן.

פתיחת סניף דואר מיוחד וחותמת דואר מיוחדת, תוטבע ביד ושם בירושלים ב־24.4.88 לציון "הכנס העולמי של יוצאי זגלביה" (פולין) ופתיחת סניף דואר והטבעת חותמת מיוחדת לציון "גבורתם של בעלי הצל"שים בצה"ל" ייערכו ב־27.4.88 באיצטדיון הט־ ניס ברמת השרון. ■

חמנית על בול ישראלי

בול ללא ערך נקוב, המציג חמנית מצויה (צמח שמוצאו מצפון אפריקה, שם גידלוהו האינדיאנים, והיא הובאה לאירופה בידי הספרדים במאה ה־16) הונפק בישראל, והוא ישמש למשלוח מכתב רגיל בארץ. ציירה את הבול רות בקמן. ■

FINLANDIA 88

FILATELIAN MAAILMANNAYTTELY—FILATELISTISK VÄRLDSUTSTÄLLNING
WORLD PHILATELIC EXHIBITION—PHILATELISTISCHE WELTAUSSTELLUNG
EXPOSITION PHILATELIQUE MONDIALE—EXPOSICION FILATELICA MUNDIAL
HELSINKI 1 – 12 6.1988

משתתפים ישראליים ב"פינלנדיה 88"

זה עתה קבלנו מהנהלת תערוכת בולים העולמית "פינלנדיה 88", שתיערך בהלסינקי ב־2–12 ביוני את הרשימה הסופית של המציגים הישראליים ומיקומם בתערוכה. שמונה אספנים משתתפים: צרסקי סילים – מציג בולי אוסטריה, סלנט צבי – בולי אלבניה 1913–1922, שמואלי משה – רוסיה מ־1917–1923, שחור יעקב – דואר עברי 1948/9 עם הדפסות שונות, אילן עמנואל – בולים מיוחדים. נסטוטר בן הדר – תערוכות בינלאומיות ולאומיות של בולים, צונדק מרדכי – בולי ירושלים ושרות הדואר בירושלים ב־1948 (המצור) וזבר אבי ורן באוריה 1849–70. ■

200 שנה להיעלמותה של האניה לפרוז

בהמשך למלחמת "שבע השנים" בסוף המאה ה־18, התארגנו כמה מדינות אירופאיות, לשיגור אניות לגלות איזורים לא נודעים. הראשון היה האנגלי ג'יימס קוק, שבאניותו "פסיפיק" גילה מדינות חדשות. רב החובל פרנסואה דה גאלאפ עמד בראש צוות האניה "לפרוז", ששוגרה לאוקיאנוס בידי המלך לואי ה־16 ב־1785. במארס 1788 ביקרה בקלגדריה החדשה ובאיים נוספים באיזור ומאז נעלמו עקבותיה. בול מיוחד בערך של 36 פרנק המציג את האניה שנעלמה, רב חובלה ומפת האיזור, מונפק בקלגדריה החדשה, במלאות 200 שנה להיעלמותה. ■

שחמט

שאול הון

קרפוב בגדולתו

בתחרות בבריסל, ראשונה לסדרת ה"גראן פרי" של איר"א (איגוד רבי אמנים), ניצח בצורה משכנעת קרפוב, בנקודה שלימה לפני הבא אחריו (הפסיד לכ־ ליאבסקי, נחלץ מהפסד לאחרון – הבלגי וינאנט). התוצאות: קרפוב 11 (פלוס 20 אלף דולר), סאלוב 10, בליאבסקי, ליובויביץ' ונאן 9.5, אנדרסון ופורטיש 9, ספילמן 8.5, סוקולוב 8, ניקוליץ', סיראוואן, טל וטימן 7.5, נוגיראס 7, קורצ'נוי 6.5, סאקס 6, וינאנט 2.5 (משחקיו אינם נחשבים ב"גראן פרי").

מתוך שש תחרויות מתוכננות כאלה ישתתף כל חבר איר"א בארבע, ותוצאות שלוש מהן יחושבו לצורך הפרס הגדול (100 אלף דולר). לכן יש תוספת נקודות לתחרות עצמה: 17 נקודות (כמספר רבי האמנים בתח־ רות) לראשון, 16 לשני, 15 לשלישי וכו'.

עקב פרישת וגניאן (בשל מות אחיו) יקבל כל שחקן חצי נקודה, כאילו שיחק וגניאן. לפי זה החישוב בתח־ רות זו הוא: קרפוב 27.5 (16.5+11), ליובויביץ' וסאלוב 25 כ"א, אנדרסון, בליאבסקי ונאן 22 כ"א, פורטיש 19.5, ספילמן 18, טל וסוקולוב 16 כ"א, ניקוליץ', סי־ ראוואן וטימן 13 כ"א, סאקס ונוגיראס 10 כ"א, קורצ'נוי 8. כל שחקן והניקוד שלו לתחרות הבאה שי־ שתתף בה (בדומה לניקוד בקטעי מירוץ האופנים). התחרות הבאה בסדרת ה"גראן פרי" תערך ב־12 ביוני בבלפורט, צרפת, ובה ישתתפו בין השאר קספרוב וס־ פסקי.

הנה משחק מעולה של קרפוב בתחרות זו, בהקריבו מלכה (!) לטימן, המדורג שלישי בעולם.

קרפוב — טימן

1. ד4 ד5, 2. ג4 ה:ג, 3. ה4 (מקובל פ–ו3) פ–ו6, 4. ה5 פ–ד5, 5. ר:ג4 פ–ב6, 6. ר–ד3 (או 6. ר–ב3 פ–ג6, 7. פ–ו3 ר–ז4, 8. ה:ז7+ מ:ר, 9. פ–ז5+ מ–ה8, 10. מה:ר מה:ד4 ויתרון לשחור) פ–ג6, 7. פ–ה2 ר–ז4, 8. ר–ה3 ר:פ, 9. ר:ר מה–ד7, 10. פ–ג3 0–0–0, 11. א4 א6 (על פ:ד4 יבוא 12. א5! פ:ה2, 13. א:ב6 פ:ג3, 14. מה–ג2! ג:ב6, 15. מה:ג3 ויתרון ללבן), 12. א5 פ–ד5, 13. ר–ו3 פר–ב4, 14. ה6! מה:ה6, 15. ד5 מה–ה6 (עדיף מה–ו6), 16. 0–0 ה6, 17. ר:ג6! (הקרבה נועזת, הרגלי שיגיע ל–ב7 ישבש משחקו של שחור) צ:מה, 18. ג:ב7+ מ–ב8, 19. צ:ד1 ר–ג5! (דרוש ר–ד6 למנוע חדירת הצריח), 20. ר:ר מה:ר, 21. צ–ד7 ו5, 22. צא–ד1 פ–ג6, 23. פ–א4 (נמרץ יותר פ–ה2 המאיים צ–ג1) מה–ב5, 24. צ–ג1 מה:פ (על פ–ה5 יבוא 25. צד:ג7 פ:ר+, 26. ז:פ מה:פ, 27. צ–ג8+), 25. צ:ג6 מה:א5, 26. צ:ה6 מ–א7, 27. ז3 (חזק יותר ח4) ז5, 28. צ:ח7 צ–ב8, 29. ח3 ז4, 30. ח:ז ו:ז, 31. ר–ז2 (לא ר–ה4? בגלל מה–ה1+), 32. מ–ז2 צ–ו8) מה–א1+, 32. מ–ח2 מה:ב2, 33. צ–ז7 צ–ח6, 34. צה–ו6 ג5 (על צ:ב7 יבוא 35. רז:מ מ:ר, 36. צ:ו4 עם צח–ח4 ולוכד את ז4 וזוכה), 35. צ–ו4 מה–ד2, 36. ר–ו1 צ:ב7, 37. צ:א6+ מ–ב8, 38. צ–ו8+ מ–ג7, 39. ר–ז2 (מאיים צ–ו7+) מה–ד7 (מאיים מה–ח7+), 40. צ–ח8 ג4, 41. ר–ה4 (מאיים צ–ח7) שחור נכנע. ■

45 שנה לסוכנות הידיעות...

לסשגון 87 בע"מ
המשך תנופה ועבודה פוריה
יארדי אופנה
רשת חנויות "גלנדיור"
רח' תובל 13, רמת־גן, טל' 03-7515134

לססגון 87 בע"מ
זר ברכות לרגל 45 שנות פעילות
שיגעונות בע"מ
יצרני בגדי ספורט
ת.ד. 6757 ירושלים
טל. 02-526336

ברכות ואיחולים לבביים
פרקום מ. אייקס
מוצרי פרסום לקידום מכירות
מפעל לייצור חולצות וכובעים מודפסים
דרך יוליוס סימון 46, אזור התעשיה בלו־בנד, מפרץ חיפה, טל' 04-727435, 04-726505

לססגון 87 בע"מ
שפע ברכות ואיחולים לבביים ביום חגכם
טרה ישראל בע"מ
TERRA
אופנת ספורט אלגנט
נחלת יצחק 28 תל־אביב
טל. 218625, 03-256827

לססגון 87 בע"מ
צרור ברכות לרגל 45 שנות פעילות
יפית מודל
יצרני בדי טריקו ומוטר
רח' יהודה הלוי 8 תל אביב
טל': 657237, 03-652098

לססגון 87 בע"מ
ברכות להמשך הדרך תוך שיתוף פעולה פורה
מאחלים:
ו. רוזנשטיין בע"מ
רחוב ביאליק 125 רמת־גן
03-7518185

למיכאל ולססגון 87 בע"מ
אתכם לאורך כל הדרך ברכות ואיחולים
תפן בע"מ – אבי בלפר
יועצים לביטוח
סוקולוב 86/א חולון
טל': 6054748, 03-6034776

למ.צ. ססגון 87 בע"מ
שפע ברכות ואיחולים לבביים ביום חגכם
ה. אס. אינטרנשיונל בע"מ
אחוה־בית 6, תל־אביב
טל' 2–03-661511

למיכאל ולכל עובדי ססגון
זר ברכות לרגל 45 שנות פעילות
טריגו דני – בהנהלת דן פלד
מפעל לסריגת בדים אופנתיים
בנין מרכזים, קיבוץ גלויות 26
תל־אביב טל' 03-834416

לססגון 87 בע"מ
שפע ברכות ואיחולים לבביים ביום חגכם
NEW YORK
אופנת בוב – ניו־יורק, ניו־יורק בע"מ
וולפסון 66, תל־אביב, טל' 03-382632

לססגון 87 בע"מ
אתכם לאורך כל הדרך ברכות ואיחולים
סנדלר בע"מ
יצור ושיווק בדי אופנה
גרוזנברג 35 תל־אביב
טל. 03-664554

לססגון בע"מ
זר ברכות לרגל 45 שנות פעילות
טפיק זבבה
– יצור חולצות והדפסה
ברכובבא 70, פתח־תקוה טל' 03-906974

ברכות לשרי בן יהודה להפתחות...

בס"ד
ימלא השם את כל משאלות ליבך
מאחל:
שאבי – חשמלאי
טל: 7549111 – סוני 18511

HAPPY HOUR בשרי בן־יהודה
שרי בן־יהודה – קפה מסעדה, שיפצו לאחרונה את הקומה העליונה תוך כוונה להביא את אנשי העסקים המסיימים את עבודתם בשעות אחה"צ לשבת וליהנות מכוסית או שתיים ולא להכנס לפקקי התנועה הנוראים ולבזבז שעתיים מזומנים. אנשי העסקים הנכנסים לשרי בן־יהודה נהנים מפינות עסקים נעימה ומשתיה בחצי מחיר. המקום מיועד גם לאותם זוגות המעוניינים להתבודד במקום נעים וליהנות מסלט אורירי, קפה, עוגה ורומנטיקה. בקומה התחתונה אצל שרי בן־יהודה הלים המתארחים מעליזות, שמחה וקרני שמש ושמש. מבחר סלטים עשיר, מרקים מיוחדים, עוגות טעימות ועוד. ארוחת צהריים עסקית, הכוללת כוס יין חינם במחיר מוזל של 16 ש"ח. כל זה תמצאו בשרי בן־יהודה – המקום הכי טוב בעיר. שרי בן־יהודה רח' בן־יהודה 145 טל. 03-240134

לשרי בן יהודה
ברכות ואיחולים לרגל פתיחת הפאב החדש
עלה והצלח!
מאחלים:
מחלבת טרה
סוכנה יוסף ובנו

שרותי ארגל
שיווק לבתי מלון ומסעדות בפ"מ ובאגים וסוטנאים לציוד וכלים
משגרים ברכות לבביות ואיחולי הצלחה
שטח נמל תל־אביב 03-5464433

למיכה
המשך שגשוג ופריחה עם פתיחת הפאב החדש
מאחלים: שמוני ולוי
אספקה 24 שעות – שמורים, כבושים, קטניות ותבלינים – שירות מלא למסעדות ומוסדות למזנון
טל' 5561678, 801425, רח' ברוכוב 2, אזור.

למיכה
ברכות והצלחה עם פתיחת הפאב החדש
מאחלים: ניסים ויעקב N.&J.
מכונות קפה ומכונות מזון
מקוה ישראל 21 ת"א

בס"ד
למיכה
הרבה ברכות והצלחה עם פתיחת הפאב החדש
בידידות עמוקה
שלום רחבי
שיווק חומרי ניקוי למסעדות, מוסדות ובתי חולים
כ"ט נובמבר 10, בח"ים
טל': 650011, סס' סוני – 34722

ל"שרי" בן־יהודה
CHERRY שרי
המקום בו פוגשים את כולם
מיטב הברכות והאיחולים לרגל פתיחת הפאב החדש בקומה השניה
אתך לאורך כל הדרך
מאחלים: קותי וקובי
ובית קפה "שרי" דיזנגוף 166
פינת שד' בן גוריון, תל־אביב, טל. 248612, 234687

למיכה
בהצלחה בעתיד
מאחלים: באלאנס – הנגה והתאורה
רח' אוסישקין 8 ת"א טל. 453095

למיכה ובלהה
הרבה הצלחה בפאב החדש
מאחלים:
שטוק STOCK
סובנות משקאות חריפים
שד' ירושלים 3, רמת־גן, טל. 242001, 770189

למיכה
ברכות והצלחה עם פתיחת הפאב החדש
שיפודי התקוה
מאחלים: שיפודי התקוה, אצ"ל 37
שיפודי התקוה, אצ"ל 30
מאפיית שיפודי התקוה, אצ"ל 35

לשרי בן יהודה
ברכות לרגל פתיחת הפאב החדש
מאחלים:
ימית
המרכז לגלשנים, סירות וציוד ימי
מרינה – ת"א
טל. 286764, 287031

למיכה וצבי לוין
ברכות ואיחולים לפתיחת הפאב עלו והצליחו
מאחל:
טל־עד
סוכנות ביטוח
רח' תחליה 31, ת"א, טל. 03-384141

רנה רוס פריס מציג בישראל: יצירות שמעבר לזמן בזהב 18 קראט ויהלומים נקיים.

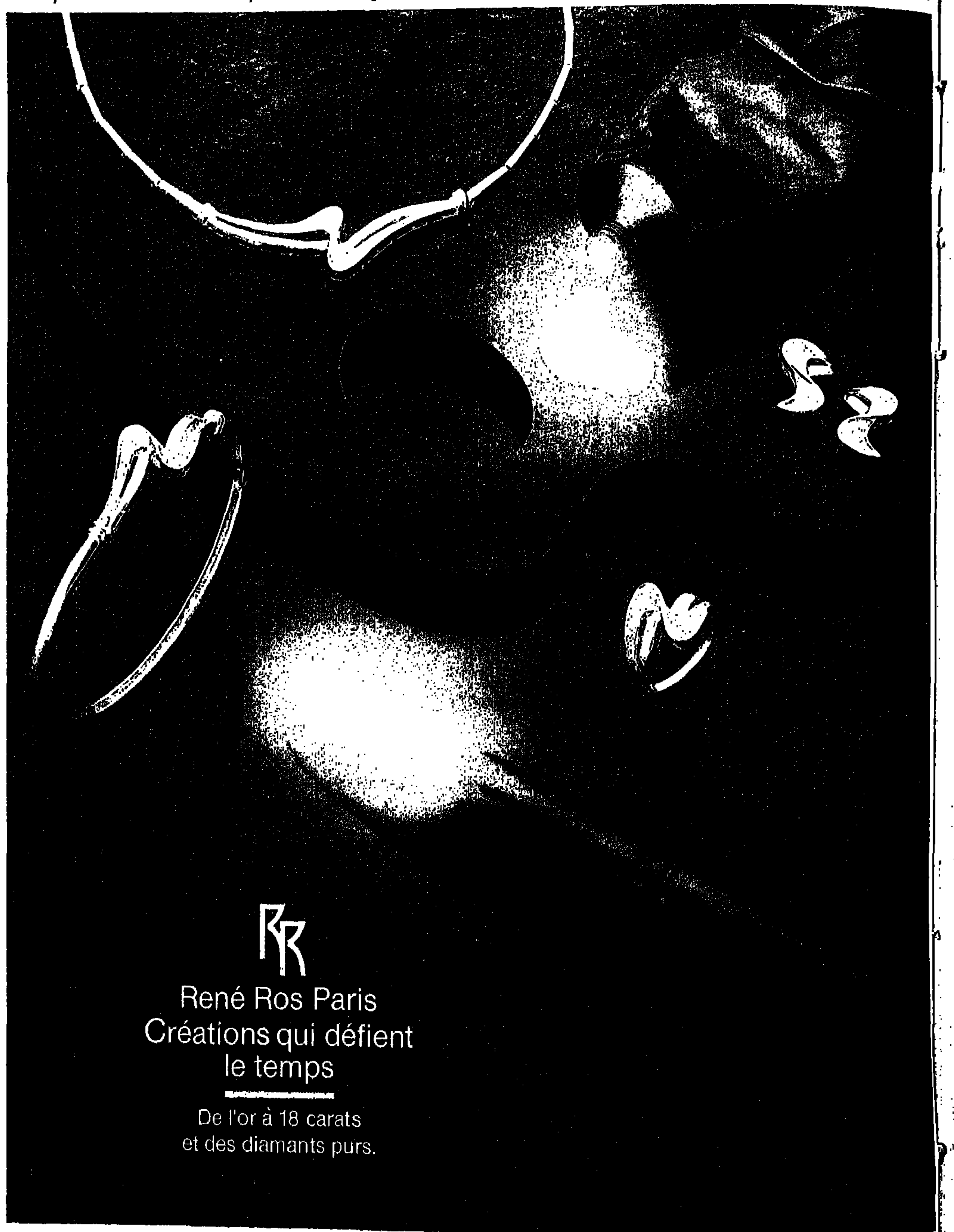

הבורסה לתכשיטים

תל-אביב: דיזנגוף 98 (ליד הככר) טל. 03-246194 ירושלים: בן-יהודה 4 (במדרחוב) טל. 02-231524 חיפה: רח' הנביאים 16 טל. 04-664111
הצפון: דרך עכו 14, קרית ביאליק טל. 04-727523 טבריה: רח' הירדן פינת הבנים טל. 06-720238 חולון: סוקולוב 54 (פינת קוגל) טל. 03-5053546
אשקלון: בנין שקמים, הנשיא הראשון טל. 051-38764 ראשל"צ: רח' ז'בוטינסקי 65 טל. 03-945524 רעננה: רח' אחוזה 104 טל. 052-25455
באר-שבע: רח' הרצל 112 טל. 057-34469 אילת: מרכז מסחרי שלום טל. 059-76822 נשמח לשרתכם בימי השבוע: 9.00-20.00 וביום ו' 9.00-13.00

מכבדים כרטיסי VISA ויזה דיינרס ישראכרט במזומן או בתשלומים.

אורית הראל

תפל-צא"ל

השחקנית הבריטית **שרה מיילס** מתלוננת. כוכבת "בתו של ריאן" מלפני 17 שנים, שחזרה לתודעה ולתהילה השנה בתפקיד האמא ב"תקווה והתהילה", אומרת שהתיאטרון הלאומי של לונדון פשוט העיף אותה מההפקה הקרובה של מחזה שייקספירי. אחרי 15 שנים בהן לא הופיעה על הבימה, מיילס ראתה בתפקיד קאמבק. התמננה חודשיים ולדבריה סירבה לכל מיני הצעות עבודה מפתות. ובסוף אמרו לה ללכת. או יותר במדויק, "ביקשו ממני לפרוש, בלי לתת לי סיבה". מצד המפיקים נמסר שמיילס עזבה את ההפקה "בהסכמה הדדית של שני הצדדים". התפוטרה, קוראים לזה בעברית.

שרה מיילס

מייקל ג'קסון

אי אפשר כנראה להעביר שבוע בלעדיו. **מייקל ג'קסון**. עכשיו מסתבר שבאוטוביוגרפיה שלו, זו שנערכה בידי ז'קלין קנדי־אונסיס, שיצאה לאור בימים אלה ונקטלה בידי המבקרים, כותב האליל שלא נכונים כל סיפורי הניתוחים הפלסטיים שעבר. "עשיתי פעמיים שיפוץ אף ובאחרונה הוספתי גומה בסנטר – וזה הכל", מצהיר ג'קסון. אבל התמונות, התמונות...

מושל מדינת ניו־יורק, זה שכולם לוחשים שתיכף יצטרף למירוץ הדימוקרטי לבית הלבן, מריו קואומו, הרוויח בשנה שחלפה יותר כסף בתור נואם מאשר בתור מושל. ככה מסתבר מדו"ח המס שהגיש בימים אלה. 134 אלף דולר הרוויח כנואם, לעומת 125,988 דולר משכורת המושל, ממדינת ניו־יורק. בסך הכל, מראה חישוב מהיר שהרוויח 278,988 דולר, ומתוך זה, וגם זה מופיע בדו"ח המס, תרם 90 אלף דולר לאוצר מדינת ניו־יורק. דוגמא אישית.

קרל גוסטאב, מלך שוודיה, ורעייתו המלכה **סילביה**, שהיו לא מזמן בארה"בה, ערכו ביקור פתע אצל אלילת הבד המתבודדת, **גרטה גארבו**, בת 82, בדירתה שבניו יורק. ולא גילו שום פרטים. האגדה ממשיכה.

קרל גוסטאב ומשפחתו

בגליון חודש מאי של המגאזין "לייף", מגלים יורשיה של חסופרת־של־ספר־אחד, **מרגרט מיטצ'ל** ("חלף עם הרוח"), שאישרו לסופרת **אלכסנדרה ריפלי** לכתוב את ההמשך ליצירה, מעין "חלף עם הרוח 2". זכויות הפרסום של הגירסה בכריכה קשה יועמדו למכירה פומבית, והמומחים מעריכים שיהיה בקלות מישהו שישלם ששה מיליון דולר בעבור היצירה. ריפלי, ילידת דרום קרולינה, בת 54, התחייבה לסיים את הכתיבה בתוך 18 חודשים, לעומת עשר השנים שלקח למיטצ'ל להשלים את המקור. ריפלי אומרת שטרם החליטה מה יעלה בגורלם של הגיבורים המהוללים, אם יחיו באושר ועושר יחדיו, או סתם יעשו אחד לשני את המוות. נצטרך לחכות ולראות.

מחזירה מתנות: **אליזבט טיילור**. את הקופים שקיבלה בביקורה האחרון בבנגקוק. זה לא בגלל שהם לא מצאו חן בעיניה, חס וחלילה. זה בגלל מחאות שומרי הסביבה התאילנדים.

אליזבט טיילור

צילומי סרט טלוויזיה חדש הסתיימו באמריקה בימים אלה. **ג'ון שי** ו**ג'ובת' ויליאמס** מככבים בסיפור על "בייבי אם", התינוקת שנולדה לאם פונדקאית מזרע האב ובהסכמת אשתו, אשר ברגע האחרון, האם הפונדקאית חזרה בה מההסכם בין הצדדים וסירבה לוותר עליה לטובת ההורים המאמצים. פרשה אנושית ומשפטית שהסעירה את אמריקה בגלים בשנים האחרונות. והכל משוחזר בנאמנות רבה, כך מבטיחים, בסרט. תחילה היתה פרשת ההסכם בין בני הזוג שטרן למרי־בת' וייטהד, שהסכימה לשמש אם פונדקאית. אחר כך ההריון והלידה. אחר כך וייטהד מתחרטת ותובעת חזקה על התינוקת. אחר כך המשפט ואחר כך הערעור, והחלטת בית המשפט שההסכם בין הצדדים אינו תקף. אחר כך הפסיקה שהתינוקת תישאר בידי בני הזוג שטרן אבל לוייטהד יושב מעמד האם החוקית וביטול אימוץ הילדה בידי אליזבט שטרן. אחר כך נישואיה וגירושיה של וייטהד במהלך הפרשה ונישואיה בשנית והריונה הנוכחי. ורוב העלילות האלה, לבד מסיפור ההסכם המקורי, יופיע בכיתובים שירוצו על המסך בסוף הסרט. כי חלק מהדברים התרחשו ממש בזמן ההסרטה.

תראו תראו אותה: על זה בטח נאמר תמונה שווה אלף מילים. הפרגי – הדוכסית **שרה פרגוסון**, אשתו ההרה בעליל של הנסיך הבריטי **אנדרו**. לא שמה כלום בכיוון של טעם וטקט בלבוש. לקבלת פנים ממלכתית לכבוד אולב, מלך נורווגיה, הופיעה בשמלה תכולה נפוחה, עטורה בסרט ענק על הכתף. "כמו בלון שעומד להתפוצץ", כהגדרת אחד העיתונים הבריטיים, ועוד עם סרט של בונבונייה על הכתף. "כאילו ששתף מת צנח לה על הכתף", הגדיר אחד הצהובונים. וכאילו שכל זה היה סר־טעם מספיק כשלעצמו, הדבר הזה חמכונה שמלה היה גם קצר מדי, ושהגברת המכובדת כרעה בהשתחווית פרוטוקולית מקובלת בפני מלך נורווגיה, היא חשפה עד לגובה מאיים את ירכיה השמנמנות. לא מנומס, לא יאה וגם בכלל לא יפה. למה דיאנה היפה, חברתה הטובה, לא אמרה לה כלום, הזדעק אחד העיתונים. באמת למה.

שרה פרגוסון